

DOMOVINA

Upravništvo »Domovine« v Ljubljani — Knafljeva ulica 5
Uredništvo »Domovine« — Knafljeva ulica števil. 5/II.,
telefon 3122 do 3126

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrletno 9 din, polletno 18 din,
celoletno 36 din; za inozemstvo razen Amerike: četrletno
12 din, polletno 24 din, celoletno 48 din. Amerika letno 1 dolar.
Račun poštne hranilnice, podružnice v Ljubljani št. 16.711.

**Prijeten božič želita vsem naročnikom in naročnicam
UREDNIŠTVO IN UPRAVA**

Letos je imela tudi „Domovina“ 20-letnico

Letos, ko smo praznovali 20-letnico naše Jugoslavije, je tudi naša »Domovina« dosegla starost 20 let. Ne mislimo se o tem jubileju na dolgo in široko razpisati, temveč hočemo zdaj ob koncu leta samo na kratko spomniti, da je šel naš list vseh teh dvajset let svojo ravno pot, s katere ni nikdar krenil. Ustanovil se je že v stari Avstriji in se boril za Jugoslavijo, a v svobodni domovini je vseskozi budil in utrjeval rodoljubnost med slovenskim narodom.

Od skromnih začetkov je napredovala »Domovina« po svoji nakladi med najbolj razširjene slovenske liste. Svoje naročnike ima enakomerno porazdeljene po vsem slovenskem ozemlju, in med našimi rojaki v tujini je marsikje edini slovensko pisan tisk, ki ga naši izseljenci dobijo v roke. Tako je »Domovina« zanje tista vez, ki jih varuje, da ne utonejo v tujih narodih.

Zmerom je »Domovina« skrbela za splošno narodovo prosveto. Mirno lahko rečemo, da je v tem pogledu storila več kakor mnogo učenih knjig, ker je z domačo, preprosto besedo povedala ljudem, kar jim je bilo treba vedeti. Zraven tega je skrbela za zabavno

štivo in je o vseh večjih dogodkih obveščala svoje bralce. Zato pa so naročniki tudi nanjo navezani. Nešteta priznalna pisma smo že prejeli v teh letih od svojih prijateljev in prijateljic. Kdor se je enkrat naročil na »Domovino«, je ni zlepa več pustil, pa če so nasprotniki našega lista še tako tiščali vanj in mu prigovarjali, naj se ji odpove. Bili so časi, ko nam je prav najhujša gonja proti nam pridobila na tisoče naročnikov in naročnic. Na grde psovke nismo nikdar odgovarjali s psovkami. Spominjamo se, da smo pred leti prav zaradi tega, ker na zlobne napade nismo enako sirovo odgovarjali, dobili iz nekega kraja kar skupaj deset novih naročnikov s pripomnjo, da jim je mirni in stvarni način odgovarjanja v »Domovini« všeč.

»Domovina« je zdaj že v 21. letu. Prijatelji in prijateljice, ostanite ji tudi pri vstopu v tretje desetletje zvesti in pomagajte jo širiti. Pomagajte pa ji tudi tako, da ji redno plačujete naročnino. Zdaj ob praznikih dajte »Domovino« brati sosedom, prijateljem in sosedem, s čimer boste največ storili za razširjenje svojega lista, s katerim ste bili zmerom zadovoljni. Storitite za svoj list vse, da se bo vrste naročnikov povečale.

Viri električne sile v Jugoslaviji

Če upoštevamo naše vode takrat, ko je njihovo stanje najnižje, imamo v Jugoslaviji na razpolago 3.474.000 konjskih sil. Več kakor 9.000.000 konjskih sil pa lahko dajejo vode pri svojem srednjem stanju. Od tega je izkoriščenih vsega 200.900 konjskih sil ali samo 5,9 odst. moči pri nizki vodi in 2,25 odst. pri srednji vodi. Najbolj se izkoriščajo vode v Sloveniji in Dalmaciji.

Drugo važno gonilno sredstvo je premog, ki je enakomerno razdeljen po vsej državi in katerega podzemne zaloge se cenijo na 6.370 milijonov ton. Letno se izkoplje pet milijonov ton, za električne obrate se porabi manj ko pol milijona ton.

Poleg tega se lahko izrablja na licu mesta

tudi naše gozdno bogastvo, ker je letni prirastek v gozdovih 8,5 milijona kubičnih metrov. Premnoge odpadke, ki se jih ne izplača prevažati, je mogoče porabiti za kalorične centrale.

Kot četrto gonilno sredstvo prihaja v poštev še zemski plin, ki je bil najden doslej na zelo majhnem prostoru, pa zato tam v obilnih količinah. Zemski plin je po dosedanjih ugotovitvah pri Tuzli, Lipiku, Kutini in Veliki Gorici, torej na obeh bregovih reke Save. Praktično ga uporabljajo le v Bujavici pri Lipiku in v Kutini. Produkcija znaša pet milijard kubičnih metrov (čistega metana, ki ima skoro 9000 kalorij), od česar pa se ne izrablja niti eden kubičen meter za elektriko.

Obvezno zavarovanje zoper točo naj se uveljavi

Malo se boste začudili dragi čitatelji, da vam sedaj sredi zime pišemo o toči. Ko vam pa povemo svoje razloge, nam boste dali prav. Ko gledate zdajle ob praznikih nazaj na letošnje leto, se pač mnogokateri z bridkostjo

v srcu spomni na tiste strašne minute, ko je ledeno zrnje uničilo dobrušen del njegovih pridelkov. Kmalu v novem letu se spet sestane banovinski svet k zasedanju. Pred leti že je razpravljal o obveznem zavarovanju

zoper točo, do sklepov pa ni prišlo, češ da so se strokovnjaki uračunali in da bi pomenila uvedba obveznega zavarovanja zoper točo prehudo obremenitev že tako obubožnega kmeta. Prav tedaj je določil banovinski svet ožji odbor, ki naj preuči to važno vprašanje v ožjem obsegu — v enem samem srezu. Zdi se nam, da je bil za ta poizkus določen šmarski srez. Po tem sklepu se je že nekajkrat sestal banovinski svet, vendar pa nismo prav nič izvedeli o izsledkih tega odbora, kaj šele o kakšnih predlogih za uvedbo tega prepotrebne zavarovanja. T

Da pa vendar spet govorimo o tem predmetu, nam je dala povod letošnja glavna skupščina Združenja jugoslovenskih agronomov. Ti naši kmetijski strokovnjaki so spoznali izredno važnost obveznega zavarovanja zoper točo za našega kmeta ter so zato postavili za letošnje svoje zborovanje to vprašanje na dnevni red. Morali so to storiti tudi iz drugega razloga. Razni neodgovorni činitelji, za katerimi so verjetno bile koristi zavarovalnih družb, so naperile prav zaradi uvedbe obveznega zavarovanja zoper točo ljuto gonjo proti kmetijskim strokovnjakom kot povzročiteljem te »narodne nesreče«, kakor so po krivici imenovali to prekoristno ustanovo. Da ni bila ta gonja še hujša, je bil razlog za to verjetno trdna vera protivnikov, da se takšna novost ne bo mogla držati. Toda ti gospodje so se uštelili. Danes se je ustanova obveznega zavarovanja zoper točo povsem izkazala v dveh hudo različnih banovinah, v sosedni savski in v dunavski banovini.

Če premostrimo savsko banovino tako po njeni zemljepisni legi kakor po obliči zemlje in po podnebni razmerah, je tako sorodna naši, da smemo naše kraje v tem pogledu kar lepo priključiti k sosedom. Doli kakor pri nas imamo kraje, ki jih skoraj redno leto za letom pobija toča. Ne mogli bi menda najti vasi, ki je še nikoli ni tepel ledeni bič. Posamezni kmet je pri tem brez vsake moči, morebitni odpis davkov ali javna zbirka sta bila doslej prav grintava uteha.

Iz obširnih in stvarnih navedb poklicanih strokovnjakov na tem zborovanju v Zagrebu posnemamo, da je obvezno zavarovanje zoper točo prav lepo uvedeno v savski in dunavski banovini, v drinski pa se uvaja. Najboljši dokaz za izvedljivost in priljubljenost te ustanove je izjava vseh županov iz savske banovine na nedavnem posvetu, ki je izrekel temu zavarovanju svoje priznanje. Drugi zaključek iz zborovanja kmetijskih strokovnjakov je ta, da bi morala država in banovine obilno podpreti to ustanovo, da se omogoči nadaljni razvoj in razširjenje na živino, požar in nazadnje tudi zoper nezgode. Za našo banovino smo prepričani, da bi za takšno splošno zavarovanje zadoščale v pretežni meri že dozdajšnje neobvezne, zato pa razmerno visoke požarne zavarovalne premije.

Iz strokovnih poročil smo mogli povzeti, da je obvezno zavarovanje zoper točo prineslo že dvema banovinama velike koristi, zato pozivamo vse naše čitatelje, da se porazgovore s svojimi banovinskimi svetniki in pritisnejo nanje, da še v letošnjem zasedanju banovinskega sveta spravijo to važno vprašanje ponovno na dnevni red in uvedejo to koristno ustanovo na podlagi obilnih večletnih izkušenj v obeh banovinah, ki so nas prehiteli kljub našemu vednemu poudarjanju o visoki stopnji socialnega in gospodarskega stanja v naši banovini. Želimo le eno, da bi nam ne bilo treba leto osorej spet po toči zvoniti.

Nekaj podatkov o našem vinogradništvu

Po razsežnosti z vinsko trto obdelanega zemljišča je Jugoslavija med evropskimi državami na šestem mestu. Okrog 210.000 hektarov njene površine je zasajene z vinsko trto, kar predstavlja 1.6 odstotka vse obdelane zemlje in le 0.2 odstotka celotnega zemljišča v naši državi. Vinograde pa v Jugoslaviji zelo opuščajo, posebno v Sloveniji, ker je pridelovanje vina čedalje manj dobičkonosno.

Danes se posebno ceni trpežno namizno grozdje, ki ga je lahko spraviti v promet. Takšnega grozdja pa je v naši državi malo. V večji meri ga pridelujejo le okrog Smedereva, Novega Sada, Subotice in Niša. Iz teh krajev tudi izvažajo največ namiznega grozdja.

Letošnje leto je bilo za vinogradništvo zelo ugodno, tako po kakovosti kakor po količini. Letošnji pridelek v državi je bil za 15% večji od lanskega. Kljub izdatni trgovini pa je bil letos izvoz precej slab. Običajno smo ob ugodnih letinah izvozili 5000 do 6000 ton grozdja, in to največ v Nemčijo in Češkoslovaško. Letos pa smo prodali komaj 4000 ton. Temu je krivo zlasti dejstvo, da nam je dala povečana Nemčija silno majhen kontingent za presno grozdje, medtem ko je bila Češkoslovaška zaradi političnih homatij slab kupec.

Kakor je časopisje poročalo, pa je kupila Nemčija veliko količino namiznega grozdja v Bolgariji, in sicer blizu 70.000 ton. Bolgarija je namreč dobila velik red in precejšen izreden kontingent za presno namizno grozdje. Sploh nam je Bolgarija v sadju in zelenjavi zelo resna tekmovalka, kar kaže na to, da je tamkaj pridelovanje sadja in zelenjave tudi smotrnejše urejeno kakor pri nas.

Pri nas prevladuje grozdje, ki je primereno za predelavo v vino. Po pridelku vina, ki znaša na vsem svetu 160 milijonov hektolitrov, je Jugoslavija na osmem mestu. V ugodnih letinah znaša naš vinski pridelek tudi pet milijonov hektolitrov. Doma porabimo letno okrog polčetrty milijon hektolitrov, tako da je za izvoz še dovolj velika

količina. Zal pa je izvoz vina zelo otežen, zaradi česar je vinska cena precej nizka.

Najboljše kupovalke naših vin so Italija, Nemčija z Avstrijo in Češkoslovaško. Naša vina so po kakovosti priznana dobra. Med najvažnejšimi vinskimi vrstami, ki prihajajo za izvoz najbolj v poštev, so od črnih vin viško vino, dingač, burgundec, negotinsko, župsko, ružica, cviček in karlovški vermut, od belih vin pa žilavka, rizling, traminec, silvanec, grk, smederevsko in prošek iz suhega grozdja.

V letih 1930., 1931. in 1932. je znašal izvoz naših vin od 100 000 do 170 000 hektolitrov letno, kar je predstavljalo vrednost 20 do 50 milijonov dinarjev, v letih 1934 do 1937. pa je bil izvoz med 10 000 in 30 000 hl v vrednosti 3 do 6 milijonov dinarjev. Tu vidimo, da se je izvoz našega vina silno zmanjšal. Posledica te ugotovitve mora biti poštena preusmeritev našega vinskega pridelovanja in trgovine. Treba bo pospeševati gojenje namiznega grozdja vseh vrst in ustanoviti zadruga za njegov izvoz. Potrebne so prostorne in vzorne vinske kleti in kletarske zadruga, ki bodo skrbele za dobro oskrbo in prodajo vin. Nekaj tega že imamo, a premalo. Vse to pa lahko počasi doseže le močno in složno vinogradniško društvo.

Politični pregled

V nedeljo so se vršile v Slovaški prve volitve v zakonodajni deželni zbor in je

glasovalo 98 odstotkov volilcev za sedanjo slovaško vlado pod predsedstvom dr. Tisa.

Prvi slovaški deželni zbor bo štel 63 poslancev. Od teh je 60 Slovakov, dva sta Nemca, eden pa Madžar. Tako bo Slovaški vlada le Slovaška ljudska stranka. Nemški listi izražajo veselje nad tem, da je zmagala samoupravna misel pokojnega Hlinke.

Pod naslovom nemški načrti v Vzhodni Evropi objavlja londonski »Daily Telegraph«

uvodnik, v katerem se bavi z volitvami na Slovaškem. Med drugim piše: Po soglasnih poročilih je bila

volilna agitacija na Slovaškem izvedena docela po narodno-socialističnem vzorcu s smotrom, da doseže vlada 100 odstotni volilni uspeh.

Na Slovaškem je prevzela totalitarno vlogo Hlinkova ljudska stranka, ki je pri zadnjih svobodnih volitvah dobila komaj 30 odstotkov oddanih glasov. Zda je ta stranka pod silo razmer prišla v položaj, da je lahko zatrla vsako opozicijo.

V angleški spodnji zbornici je imel ministrski predsednik Chamberlain govor, v katerem je obrazložil svojo zunanjo politiko. Govor je bil med vladnimi pristaši v glavnem ugodno sprejet. Poudarjajo, da je

Chamberlain govoril odločno, istočasno pa tudi pomirljivo.

Istočasno naglašajo, da mora vlada pospešiti oboroževanje. Ker je mnogo pristašev vlade nezadovoljno s tem, da se oboroževanje vrši počasi, se že govori, da bo angleška vlada v kratkem obnovljena.

Francoski minister voine mornarice Champinchi je izjavil novinarjem,

da bo Francija v letu 1939. zgradila 45 novih vojnih ladij.

Skupno z onimi vojnimi ladjami, ki so se začele graditi letos, bo Francija zgradila 130 novih modernih vojnih ladij, med njimi štiri oklopne križarke po 35 000 ton, dve matični ladji za letala po 18 000 ton, tri lahke križarke po 8 000 ton in večje število torpednih rušilcev in podmornic.

Novi litovski zunanji minister Urbsys je izjavil novinarjem,

da je Litva pripravljena ugoditi nemškim zahtevam po avtonomiji klajpedskih Nemcev.

Vsak poizkus kake velesile, da bi Litvo gospodarsko ali politično podjarmila, pa litovska vlada odklanja. Novi litovski poslanik v Berlinu bo začel razgovore za rešitev klajpedskega vprašanja Glasovi, o odstopu klajpedskega vprašanja. Glasovi, o odstopu klajpedseljeni

V Nemčiji se je rodila misel o ustanovitvi Velike Ukrajine, pod katero bi prišli Ukrajinci iz Rusije, Poljske in Podkarpatske Ukrajine. Češki listi so o tem mnogo pisali in se ogrevali za misel. Zato je

poljska vlada protestirala v Pragi.

Vaški apostol

PO L. GANGHOFERJU PRIREDIL E. R. 24

In dan za dnem, čedalje bolje je bilo s Petrom. Samo drget v rokah mu ni maral izginiti. »Tega ne bo več, ko se boš spet lotil dela,« mu je rekel zdravnik. »Tvoje roke pa ne prenesejo lenobe! Počivati ne morejo!« V četrtrek je zdravnik Petru dovolil, da za nekaj časa vstane. Za pol ure. Iz te pol ure je Peter napravil ves dan. Sam je šel v kuhinjo po svojo jed, lotil se je tega in onega lahkega dela in je dekli nacepil naročje tresk. Toda delo mu je šlo le s težavo izpod rok. »Ali imaš še zmerom mrzlico?« ga je vprašala dekla, ko je videla, da se mu roke tresejo.

»Ne!«
Pred vrata ni mogel iti, ker je deževalo, kakor bi se bilo hotelo izliti na zemljo vse vodovje sveta.

»Če v marcu prav močno dežuje, lahko kmet obilno žetev pričakuje!«

Stari Gozdnik je poznal ta vremenski pregovor in je bil dobre volje. »Vraga, sena pa bo, sena!« Toda njegova dobra volja se je končno razgubila, ko dež ni maral prenehati. V soboto je Gozdnik pozabil na seno in je klel kakor Čič. Eden izmed drvarjev je prišel s hriba in povedal: »Janez vas vse pozdravlja in pravi, da bo ostal čez nedeljo gori! Pravi, da ga je delo utrudilo in da bi se rad malo odpočil.«

»Norec!« je ves besen odvrnil Gozdnik. »Kakor da doma ne bi mogel spat! Cvetna nedelja je, pa ga ni domov! Ali je ob pamet? Kaj je le z njim?« Res, kaj? Saj se je Janez

s svojo Julko spet sprjaznil! Tistega njunega prepira Gozdnik sploh ni jemal resno. »Ne, nekaj mora biti narobe!«

Če na cvetno nedeljo ne bi bilo še zmerom močno deževalo, se Gozdnik ne bi bil ustrašil treh ur hoda in bi bil šel pogledat, kaj je s fantom. Toda tudi doma je nekaj doživel. To deževno nedeljo je spet videl, kaj premora prava ljubezen. Pozno popoldne ko je stal Gozdnik ob oknu, je zagledal skozi moko sivino nekaj čudnega. Kakor bi bila zrasla pod oknom velika mušnica. Bil je velik rdeč dežnik in pod njim nekaj gibkega, živega.

»Jezesmarija. Julka je!« Gozdnik je stopil v vežo in hitro odprl vrata. »Dekle, v takem dežju prihajaš? Saj te bo voda odnesla!«

Smeje je Julka zaprla dežnik. »Ali je Janez bolan? Nič ga ni videti!« Ko je slišala, kaj je Janez sporočil s hriba, je pogledala Gozdnika tako preplašeno, da se je moral zasmiejati. Potem je vprašala še nekaj, kar ni bilo prav nič v zvezi z Janezom. »Ali je Peter še zmerom v postelji?«

»No, počasi se bo že popravil.«
»Strežnico ima še zmerom?«
»Zdaj ga prihaja že ves teden samo časih pogledat.«

Julka se je oddahnila.
»Dobrega srca si, Julka!« ji je rekel Gozdnik in jo pogladil po roki. »Zdaj pa pojdi v izbo, da boš dobila kavo.«

Menda se ji je že polegla skrb, ki jo je prignala v tem dežju h Gozdnikovim. Ko je dekla kuhala kavo, je Julka v izbi vneto čebljala in tako razigrana je bila, da se je moral Gozdnik neprestano smejati. Ko je pod mrak dež nekoliko ponehal, se je začel Julka pripravljati za odhod. Gozdnik ji je segel

v roko: »Ves dekle, vseci sem te. Moj fant je lahko srečen, da te bo dobil! Pa tudi meni ne bo pri tebi slabo; to sem danes spoznal.«

»Da, očka, dobro vam bo!« Pogledala ga je, zardela in rekla: »Saj velja tako kakor sva se z Janezom domenila? Tri tedne po veliki noči!«

»Seveda! In ko bosta imela zakonsko izpraševanje za seboj, pojdem s fantom k notarju.«

Že je hotela Julka spet razpeti svoj rdeči dežnik, ko je na cesti opazila Liziko, zavito v veliko volneno ruto. Tedaj se ji je zresnil obraz. Roka z dežnikom se ji je pobesila in v obeh se ji je posvetilo nekaj mrzlega. »Jezes, oče, zdaj sem pa v izbi pozabila robec!«

»Čakaj, takoj pojdem ponj!« Gozdnik se je vrnil v hišo.

»Najbrž bo na klopi za mizo,« je še zaklicala za njim v vežo.

Lizika je prišla do hiše. »Dober večer!« je rekla in obstala pred pragom, kjer je čakala Julka in ji zapirala pot.

Julka se ni zganila. »Ali si prišla?« ji je rekla. »Pa je tvoj obisk zastoj. Mojega Janeza ni doma.«

Lizika je zardela kakor kuhan rak. Potem je zajecjajala: »Saj grem le k Petru.«

»Tako? Rekla sem ti samo zato, ker te dobro poznam. Pa ti nič ne pomaga. Za tvoje čarovnije imam dobro zdravilo!« Julka se je posmejala in se prekrižala. »Zdaj pa le čaraj, kolikor moreš in znaš!« Potem je stopila s praga, čeprav ni bilo več potrebno. Lizika ji je obrnila hrbet in zavila na drugo stran, da bi prišla čez skedenj do Petrove čumnate.

Iz izbe pa se je oglasil Gozdnik: »Tvojega robca pa ne najdem!«

Razen tega je tudi ruski poslanik v Pragi opozoril češkoslovaško vlado, da smatra Moskva ukrajinsko propagando v Češkoslovaški za neprijateljsko početje, naperjeno proti Sovjetski Rusiji. Varšavski politiki poudarjajo, da se varajo oni, ki mislijo, da se bo dala ustanoviti neodvisna Velika Ukrajina na škodo Poljske, Rusije, Rumunije in Madžarske. Kar se tiče Prage, sodijo, da se Češkoslovaška po bridkih izkušnjah nedavne preteklosti ne bo dala zavajati v enake pogreške, ker bi to utegnulo spraviti v vprašanje bodočnost češkoslovaške republike. To pa bi pomenilo tudi konec prijateljstva s Češkoslovaško, ki si ga Poljska iskreno želi. Zanimivo je, da na Poljskem zdaj govore o želji po prijateljstvu s Češkoslovaško, proti kateri je bila v septembru tolika gonja.

Iz Londona poročajo.

da se namerava ministrski predsednik Chamberlain po sestanku z Mussolinijem in Cianom v Rimu ponovno sestati s kancelarjem Hitlerjem.

ker je bila tudi na nemški strani izražena želja v tem smislu. Pred odhodom v Rim bo Chamberlain vsekakor sprejel Hitlerjevega zaupnika kapetana Wiedemanna ki bo prišel v London z novimi predlogi o katerih menijo da bi mogli biti zelo važni za nadaljnji razvoj položaja v Evropi, če bi se uresničili. Ni izključeno, da se bosta angleški ministrski predsednik Chamberlain in zunanji minister Halifax na povratku iz Rima ustavila v Parizu, kjer bosta razpravljala s francoskim ministrskim predsednikom Daladierem in zunanjim ministrom Bonnetom o vseh zadevah pogovora v Rimu. Baje ni izključeno, da bo Chamberlain zahteval od Francije gotove popuste glede Tunisa nasproti Italiji.

V Rumuniji so odpravili vse stranke in ustanovili samo eno, ki se imenuje

fronta narodnega preporoda.

Nova stranka naj bo na eni strani zasloba prestolu, na drugi pa tolmač volje naroda. V onih vrstah, ki so se že dolgo zavzemale za osnovanje nove stranke, zlasti naglašajo, da je položaj rumunske države že od vsega začetka zahteval osredotočenje vseh narodnih sil, ki pa mora sloneti na gospodarski osnovi. Nova vladavina želi izločiti vsak vpliv vseh onih političnih struj, ki so v nasprotju z mislijo narodnega in državnega edinstva.

Ob priliki razprave o proračunu zunanjega ministrstva je podal zunanji minister Bonnet daljše poročilo, v katerem se je dotaknil tu-

di odnošajev med Francijo in Italijo ter italijanske težnje po Tunisu. Naglasil je, da

francoska vlada ne bo nikdar pristala na kaka pogajanja, ki bi šla za tem, da odstopi le eno samo ped francoskega ozemlja Italiji.

Vsak poizkus, da bi se taka prizadevanja uresničila, bi utegnil izzvati oborožen spopad. To velja tako za Tunis, kakor za Korziko, Savojo, Somalijo in za vsa druga francoska ozemlja. Zbornica je sprejela te odločne besede zunanjega ministra z dolgotrajnim in viharnim odobravanjem, ki se je še stopnjevalo, ko je Bonnet govoreč o odnošajih med Francijo in Anglijo naglasil, da ostane francosko-angleško zavezništvo osnova francoske zunanje politike.

V ponedeljek je

italijanski zunanji minister grof Ciano prispel v Budimpešto.

Na postaji v Budimpešti, okrašeni z zastavami obeh držav, so ga sprejeli zunanji minister in drugi člani madžarske vlade, nemški, jugoslovenski, španski in japonski poslanik ter vrhovni poveljnik madžarske vojske. Francosko časopisje poroča, da bo grof Ciano razpravljal z madžarskimi državniki o Ukrajini, o odnosih med Madžarsko in sosedji, o pristopu Madžarske k protikomunističnemu paktu in o izstopu Madžarske iz Društva narodov.

Gospodarstvo

Koliko valut dobiš na potni list

Člen 4. deviznega pravilnika iz l. 1933. je določal, da so mogle pooblaščené banke po vidiranih potnih listih prodajati našim državljanom kakor tudi tujcem, ki stalno živijo v naši državi, tuja plačilna sredstva, menjalci pa valute do zneska 3000 dinarjev, če je bil vizum dan za potovanje v Albanijo, Avstrijo, Bolgarijo, Grčijo, Italijo, Madžarsko in Rumunijo, do 5000 din pa v primeru, če je bil dan vizum za potovanje v ostale države, ne glede na to, če si potoval samo v eno ali več držav.

Zdaj pa je finančni minister člen 4. izpremenil tako, da ni več orejšnje razdelitve dr-

žav, ampak se vse države delijo v klirinške in neklirinške. Nadalje je znižan najvišji znesek za neklirinške države na 2000 dinarjev, na klirinške države pa na 3000 dinarjev. Odlok finančnega ministra je dal prvemu odstavku člena 4. deviznega pravilnika naslednje besedilo:

»Pooblaščené banke morejo na podlagi vidiranih potnih listin prodajati našim državljanom svobodne borzne devize ali valute do zneska 2000 dinarjev, in sicer pod pogojem, da je potni list vidiran za eno od neklirinških držav. Po vidiranih potnih listinah za klirinške države morejo prodajati pooblaščené zavodi in menjalci tuja plačilna sredstva (razen svobodnih deviz) do zneska 3000 din.

Izjemno od tega odloka ostanejo v veljavi vse odredbe turističnih sporazumov s posameznimi državami, ki so bile v okrožnicah Narodne banke sporočene pooblaščenim zavodom.

S tem se je vsota valut, odnosno deviz, ki si jih moremo nabaviti za tujino, znatno zmanjšala. Prvotno, to je od 7. oktobra l. 1931. do 31. dec. l. 1931. je bilo mogoče vzeti s seboj do 10.000 din, dne 28. marca l. 1932. pa je bil prvotni znesek 10.000 din zmanjšan na 5000 din. Dne 14. julija l. 1933 je bilo uveljavljeno doslej veljavno besedilo z zneskom 3000 din, odnosno 5000 din, in se zdaj ta znesek znižuje na 2000 din, odnosno 3000 din glede na to, kakšna je država, za katero je izdan vizum (neklirinška država 2000 din, klirinška 3000 din).

Turistične sporazume imamo z Avstrijo, Nemčijo, Francijo, Grčijo, Italijo, Madžarsko, Češkoslovaško, Poljsko, Rumunijo, Španijo, Švico in Turčijo. Klirinške države so naslednje: Avstrija, Belgija, Bolgarija, Češkoslovaška, Francija, Grčija, Italija, Madžarska, Rumunija, Nemčija, Španija, Švica in Turčija. Za te države je možno vzeti s seboj do 3000 din valut na potni list, za ostale države samo 2000 dinarjev.

»Oče ga že imam!« je vzkliknila Julka in se namuznila. »V žepu sem ga dobila.«

Gozdnik je prišel spet na prag in še nekaj časa sta se pogovarjala.

»Zakaj si pa tako vesela?« je vprašal Julko.

»Kako ne bi bila? Velika sobota bo kmalu.«

»Velika sobota?«

Oči so se ji poiskrile. »Takrat bo zakonsko izpraševanje za mano.«

»Saj ga boš imela že v četrtek.«

»No, da. V petek se bom oddahnila, v soboto bom lahko šele prav vesela. Pa zbogom, oče! In Janeza mi pozdravite! Bog ve, ali dobro spi gori v koči?« Smeje je preskočila lužo pred pragom.

Muzajoč se je gledal Gozdnik za njo. »No, lahko si je vesel Janez!« si je mislil in se vrnil v hišo.

Se nekdo je videl Julko pred hišo. Peter. V svoji čumnati je stal pri oknu in gleal na cesto. Na vse strani se je oziral. Saj je šla vendar Lizika malo prej mimo njegovega okna, zdaj je pa ni bilo nikjer. Kje je ostala? Morda so bila vrata čez skedenj zapahnjena? Šel je pogledat. Dobil jo je ob nekem vozu in obraz je skrivala v dlaneh.

»Lizika, kaj pa je?«

Pogledala ga je. »O, nič. Samo počakala sem, da se malo odtečem. Nisem ti marala vse sobe zmočiti.«

»Zakaj pa ne? Le pojdi noter, tu je hladno!«

Odkimala je. »Ni treba. Samo vprašat sem prišla, kako ti gre. Ali kaj potrebuješ?«

»Dobro je! Ves dan sem prebral sveto pismo. Seveda, počasi mi je šlo. Toda Jezusovo pridigo na gori sem pa le štirikrat prebral od jutra do večera.« Petrov glas je postal

nripav. »In nečesa sem se spomnil pri tem. Če mi že paragrafi in adnote prepovedo pridiganje, branja mi pa ne morejo prepovedati. In tega tudi ne, da bi bral Kristusovo besedo drugim. Pridigo na gori morajo poslušati! To! Vse je v njej! Tisočkrat bolje kakor zna češki Peter povedati!«

Prijel je Lizikine roke. Vprašala ga je: »Zakaj se ti pa tako tresejo roke?«

»To je že nekaj dni,« se je v zadregi izgovoril. »No, ali ne maraš iti v čumnato?«

Spet je odkimala. »Mati me čaka. Danes sem zadnjokrat tu. Zdaj me ne potrebuješ več. Veš, tudi delati moram zdaj bolj.« Spet se je zavila v ruto, potem pa je počasi odšla.

»Lizika! Otroki!« je zajecjal Peter in iztegnil roke. Potem so mu pesti omahnile. »Če bi le smel povedati! Brez skrbi bi bili lahko!«

Počasi se je vrnil v čumnato, kjer se je stemnilo. Precej časa je trajalo, da je z drgetajočo roko prižgal žveplenko in da je zagorela lojenka. Najprej je zapahnil vrata, potem pa je potegnul predal iz omare in vzel iz njega mošnjček. Ko ga je odvezoval, se je mošnjček v njegovih rokah majal kakor zvonček. Nato je počasi razložil loterijski listek na mizo in čim dalje ga je gledal, tem večje oči je dobival. Potem je pogledal pod strop. »Ljubi bog, vsaj zdaj me ne pusti na cedilu!«

Na hodniku so se začuli težki koraki. Nekdo je pritisnil roko na kljuko in jezno dejal: »Norec, kaj se pa zapiraš?«

Dekla je bila. Peter se je zdrzil kakor tat, ki so ga zalotili. Kako hitro je spravil listek v mošnjček, vrgel mošnjček v predal in ga zaprl! Potem je odprl vrata. Mirno je pustil, da ga je dekla še dalje oštevala. Ko

je umolknila, je postavila na okno krožnik z večerjo in spet šla. Peter je odkimnil krožnik in vzel sveto pismo, ki je tudi ležalo na oknu. Sedel je narobe na stol, primaknil svečo bližje, si podprl glavo z roko in začel počasi brati. Počasi, praznično je bral:

»Blagor ubogim v duhu, kajti njih je nebeško kraljestvo. Blagor krotkim, kajti oni bodo zemsko kraljestvo posedli. Blagor —«

Ura je šla že na eno zjutraj, toda Peter s pridigo na gori še ni bil pri kraju. Toda moral je nehati, ker je sveča že dogorevala. V temi je pojedel svojo hladno večerjo, zunaj pa je še zmerom deževalo in neprijeten veter je vel. Šele potem je legel.

Zjutraj je vstal in ves dan delal. Nasekal je celo skladovnico dračja.

Proti večeru ga je poslal Gozdnik v posteljo. »Zdaj pa miruj! Je že dovolj!«

Drugo jutro se je Peter spomnil še nekega dela, ki je o njem menil: »Tole pa že kar predolgo čaka!« Vedel je, da je mizar že nekaj dni bolan. Zato je moralo biti v njegovi delavnici še kaj prostora. Peter je šel tja in ne da bi se bil zmenil za pomočnike, ki so se norčevali iz njegovega marogastega obraza, je rekel: »Ali lahko tu delam? Gospodu župniku sem polomil stol, pa bi mu rad napravil novega, ki bo vsaj malo držal.«

Pomočnikom je bilo prav, ker so vedeli, da bodo imeli vesel dan, če bo Peter med njimi. Pa še pet dinarjev jim je dal.

Ostane njegov premoženja — zadnjih pet dinarjev — je izdal Peter za gospoda Felicijana Horadama. Za štiri dinarje je kupil lesa, za en dinar pa firneža. Potem se je lotil dela in je delal ves dan. Med delom je opazil pručico, ki je ležala v kotu pri oknu in

Zmleti deteljni odpadki dobro krmilo

V zadnjem času se tu in tam prodaja novo krmilo — zmleti deteljni odpadki. Kaj pa so prav ti odpadki? Ker je vsa trgovina z deteljinim semenom pod strogim državnim nadzorstvom po posebnem zakonu o semenju, ki dovoljuje prodajo samo takega deteljnega semena, ki je dovolj čisto (97% čistote) in nima predenice, se mora deteljno seme za prodajo temeljito očistiti. To čiščenje se lahko vrši na več načinov in dobimo pri tem različno kakovost in količino odpadka. Tako izločimo z vetrnico iz semena vse lahke, debele in drobne primesi kakor slamo, liste, pleva, lahko plevelno seme in podobno. Ko smo seme očistili na vetrnici, ga dalje čistimo s trierji, ki ločijo seme po velikosti in odstranijo slabo dozorela, zgrbančena, zdrobljena in drobna deteljna ali lucerna zrna, razno drobno plevelno seme in drobne delce.

Odpadki pri vetrenju semena in odpadki, ki jih dobimo pri čiščenju s trierji, so drobno zmleti prav dobra živinska krmila. Deteljne odpadke meljemo zaradi tega, ker je dokazano, da ostane nezdobljeno predenčno seme v živalskem telesu nedotaknjeno in ga živali izločijo še povsem sposobne za kalitev. Važno je dalje za to krmilo, kakor tudi za vsa druga, da niso v njih več kakor trije odstotki prsti ali peska, ker večje količine lahko škodljivo delujejo na prebavo.

Fedenski tržni pregled

GOVED IN SVINJE. Na sejmu v Murški Soboti so se trgovali za kg žive teže: biki I. po 4.50 do 5, II po 4, III po 3.50, telice I. po 4.50 do 5, II. po 4, III. po 3.50, krave I. po 3, II. po 2.50, III. po 2, teleta I. po 6, II. po 5, prašiči špeharji po 9, prašiči pršutarji po 8 do 8.50 din. — V Dolenjem Logatcu so bili za kg žive teže: voli I. po 5.50, II. po 5, III. po 4.50, telice I. po 5.50, II. po 5, III. po 4.50, krave I. po 4, krave II. po 3, teleta I. po 8, II. po 7, prašiči špeharji po 9, prašiči pršutarji po 8 din. Svinjina je bila po 14, slanina po 16, svinjska mast po 18 din.

SIROVE KOŽE. V Murški Soboti so bile goveje po 8, telečje po 9, svinjske po 5, v Dolenjem Logatcu pa goveje po 8, telečje po 10 in svinjske po 7 din za kg.

MED. Čisti med je bil v Murški Soboti po 16 in v Dolenjem Logatcu istotako po 16 din kg.

je bila narejena iz raznih vrst lesa in tako čudno marogasta kakor Petrov obraz. Začudil se je in vprašal pomočnike: »Čigava pa bo ta pručica? Lepa je!«

Eden izmed njih je pomežiknil drugim in dejal: »Za Jeznikovega hlapca jo delam.«

»Tako?« Peter je namršil obrvi. »Ali jo bo potreboval, da bo na njej molil? On?«

»Tako nekako.« Spet se je pomočnik posmejal. »Veš, saj ni za molitev, ampak za preganjanje netopirjev. Če kdo poklekne nanjo in pove prave besede, se morajo netopirji pokazati.«

»Ali me misliš vleči?« je Peter odvrnil in se posmejal. »No, če že hočeš...«

»Ne, ne! Boš videl na veliko soboto! Takrat jih bo Miha nekaj ujel!«

Zdaj je izgnil smeh s Petrovega obraza. »Na veliko soboto pa takih neumnosti ne bi bilo treba uganjati, ker je preveč svet dan!« V jezi je nekajkrat kar pretrdo zasadil obličje v les. »Netopirje lovit! Pa na veliko soboto! Mihi bi že moral prebrati pridigo na gori! Njemu!«

»Ali ti niso pridiganja prepovedali, Peter?« »Pridiganje že!« Peter se je zravnal in žile so se mu napele. »Z Miho se pa morava še pomeniti!« Počasi je dvignil pest z obličjem.

Presenečeno, skoraj prestrašeno so ga pogledali pomočniki. Oči so mu gorele kakor ranjenemu medvedu, kadar se postavi na zadnje noge in dvigne šapo za udarec.

Ko se je Peter spet lotil dela, mu je obličje neprestano drsel Roke so se mu tresle. Med vročim premišljanjem je p. zabil zabiti rezilo globlje in je strgal po praznem. Toda kmalu je to odkril in obličje popravil. Ko se je zvečerilo, je bil novi stol za gospoda Feli-

KROMPIR. Po raznih naših krajih se trguje po 50 do 100 din za 100 kg.

JABOLKA. V Murški Soboti po 100 do 250, v Dolenjem Logatcu pa po 250 do 350 din za 100 kg.

KRMA. V Krškem je bilo seno po 40 do 75, slama pa po 25 do 50 din za 100 kg.

VINO. Pri vinogradnikih v ptujskem okolišu se je trgovalo navadno mešano vino po 4.25, finejše sortirano novo po 8, staro iz navadnih vrst po 5 in fino staro vino po 10 din za liter. Pri vinogradnikih v Krškem okolišu je bilo navadno mešano vino po 3.50 do 4, sortirano pa po 4 do 6 din.

Sejmi

27. decembra: Radeče pri Zidanem mostu, Vrhnika, Vitanje;

28. decembra: Dob pri Domžalah;

29. decembra: Mirna peč;

31. decembra: Kočevje, Zagorje ob Savi.

Vrednost denarja

Na naših borzah smo dobili 19. t. m. v devizah (s prišteto premijo):

1 holandski goldinar za 23.15 do 24.10 din;

1 nemško marko za 17.65 do 17.79 din;

1 angleški funt za 205.66 do 207.72 din;

1 ameriški dolar za 43.74 do 44.10 din;

100 francoskih frankov za 115.67 do 117.11 din;

100 češkoslovaških kron za 150.74 do 151.84 din;

100 italijanskih lir za 230.45 do 234.03 din.

Vojna škoda se je trgovala v Zagrebu po okoli 465 din. Nemški klirinški čeki so bili po 14.30 din.

Drobne vesti

— **Vinski sejem v Ivanjkecih.** Vinarska zadruga v Ivanjkecih priredi 14 vinski sejem in razstavo 10 januarja v dvorani pri postaji. Vina je prijavitelj do 3 januarja. Letošnja vina se prav dobro razvijajo in so izredno harmonična razen tam kjer je bilo grozdje zelo rano brano. Cene so ugodne. Ivanjkovci so v sredi ormoško-ljutomerskega vinarskega okoliša. Interesantom bo dana možnost za nabavo ljutomerskih vin, mešanih ali sortiranih.

Po Sloveniji gre glas: »Domovina« je za nas

cijana Horadama narejen in lepo s firnežem prepleskan. Še ves moker je stal sredi oblance, in med tem ko ga je Peter opazoval kakor zamaknjen, so se pomočniki zvijali od smeha. Še celo bolni mojster je vstal, da bi videl tega tronogega junaka. Saj je bil ta stol res pravi Peter Zdazilek med stoli, na visokih nogah kakor velblod in po svojih nerodnih oblikah vendar podoben mlademu slonu, ki stoji na treh nogah, četrti pa molji kvišku.

»Peter,« je dejal mojster. »To je pa takšen stol, da bi lahko cela godba na njem sedela!«

»Da!« Peter je resno prikimal. »Ta se ne bo polomil. Ktrata bo lahko vesela. Da ne bi mokremu firnežu škodovalo, je ovil dve stolovi nogi s časopisnim papirjem. Za dve nogi je prijel stol, ko ga je odnesel domov. Kar je mogel, je hitel, da se ne bi preveč zmočil. Poskuševal je čez luže in le malo je večkrat manjkalo, da ni padel. Mračilo se je že, ko je stopil v svojo čimnato in postavil stol na tla. Ne da bi se bil ozrl, je pokleknil na tla in začel z robcem sušiti kaplje dežja, ki so ostale na firnežu. Tedaj pa je zaslišal za seboj nekaj kakor vzdih. Naglo se je obrnil in opazil nekoga, ki je sedel na njegovi postelji. Ta gost je držal roke v naročju, kakor bi bile mrtve.

»Janez!«

Mladi Gozdnik — on je sedel na postelji — je dvignil glavo.

»Dve uri te že čakam!«

»Janez!« je zajekljaval Peter. »Kaj je s teboj? Tako me je že skrbelo.« Pomolil mu je roko.

Toda Janez svoje roke ni dvignil. »Z menoj? Kaj pa naj bo z menoj?« Utrujeno se je nasmehnil.

D O P I S I

IVANJKOVCI. Na Štefanovo dne 26. t. m. uprizorijo tukajšnji igralci v dvorani vesele igre »Zakonci stavkajo«. Začetek ob 15. uri. — Pri šoli na Runču gradi banska uprava vodnjak, ki bo najbrž 50 m globok. Zdej se mora vsa voda nositi iz doline, kar povzroča mnogo truda. Vrhu tega se je poletni voda, preden so jo prinesli do šole, močno segrela, tako da sveže vode v šoli sploh nikdar ni bilo.

LJUTOMER. Na božič in na Štefanovo v sokolskem kinu vsakokrat ob 16. in 20. ter 27. t. m. ob 20. veličastni svetovno znani velfilm »BELI JORGOVAN«.

MALA NEDELJA. Po vsestransko dobro uspeli telovadni akademiji v proslavi 20letnice zedinjenja in Miklavževi prireditvi priredi sokolska četa v svojem domu dne 31. t. m. ob pol 20. Silvestrov večer z velezabavno vesele igrice — Sokolska čitalnica in knjižnica posluje vsako nedeljo in praznik. Je mnogo zanimivih knjig na razpolago. Obiskujte knjižnico in čitalnico!

Domače novosti

* **Kralj pokrovitelj pomladnega velesajma v Ljubljani.** Nj. Vel. kralj Peter II. je blagovolil prevzeti pokroviteljstvo XIX. mednarodnega pomladnega ljubljanskega velesajma, ki bo od 3. do 12. junija l. 1939 in jesenske velesajmske prireditve »Ljubljana v jeseni«, ki bo od 2. do 11. septembra.

* **Letošnjih Vodnikovih knjig** je še nekaj na razpolago. Kdor jih še ni nabavil, mora pohiteti, ker bo naklada v kratkem razprodana. Zato se nemudoma javite svojemu poverjeniku ali naravnost na pisarno Vodnikove družbe v Ljubljani, Knafličeva ulica 5. Poverjenike, ki nam še niso prijavili članov in nakazali članarine, še posebej prosimo, naj to store čimprej, dokler so še knjige na zalogi.

* **Svečana otvoritev železniške proge Sevnica - Tržišče** je bila 8. t. m. Svečanosti so prisostvovali zastopnik Nj. Vel. kralja armadni general Pantelija Jurišič iz Zagreba, predsednik vlade dr. Stojadinović, finančni minister Letica, ban. škof dr. Tomažič in drugi. V Sevnici, ki je bila vsa v zastavah,

Peter ni mogel govoriti samo gledal ga je. Kaj je nastalo iz veselega Janeza? Seveda, naporno delo v hribu in dež na poti sta dosti pomagala, da ni bil videti prav dobre volje. Lasje so se mu lepili na čelu in na sencih in brki so mu viseli kakor raztrgana zastavica ob obeh ustnih kotih. Obleka, ki se že ves teden ni mogla pošteno posušiti, je kar mahedrala z njega. Toda samo zaradi tega se Peter ne bi bil prav nič razburjal. Delaven človek v deževnem vremenu ne more postati drugačen, to ve vsakdo. Toda Janezov obraz! Tako utrujen, tako žolčen in tako otožen je postal! Njegove oči so vedele povedati o mnogih urah skrbi! Okoli ustnic pa črta, ki jo je zasekala bolečina, kakor pri ljudeh, ki imajo bolan želodec.

Dalje prihodniš.

TUDI ON

Debela dama komaj prileze skozi vrata v trgovino: »Rada bi videla kopalno obleko, ki bi se mi dobro podala.«

Prodajalec jo premeri od glave do nog. Potem pa reče: »Jaz tudi!«

UDAREC S TRDIM PREDMETOM

Mešetar Boltežar je prišel pred sodnika zaradi hude telesne poškodbe.

»Ali priznavate, da ste natakarja Frica v gostilni udarili s trdim predmetom po glavi, ko vam je ta prinesel na mizo pečenko?«

»Priznavam, gospod sodnik,« je menil Boltežar.

»S čim ste ga udarili?«

»S pečenko, gospod sodnik.«

sta goste pozdravila župan Trupej in zastopnik pripravljalnega odbora. Ministrski predsednik dr. Stojadinović se je zahvalil za sprejem s kratkim nagovorom. Škof dr. Tomažič je blagoslovil novo železnico in posebej še mostove na njej, nato pa je zastopnik kralja ob igranju državne himne prerezal trak, ki je bil napet čez progo, in s tem izročil novo železnicno prometno.

* **Preprečena nevarnost zastoja v tkanihskih tvornicah.** Zaradi pomanjkanja sirovin je grozila nekaterim mariborskim tkanihskim tvornicam nevarnost, da bodo morale omejiti obrat, zlasti ker ni bilo dovolj razpoložljivih deviz za nakup sirovin v tujini. Ta nevarnost pa je zdaj odstranjena, ker so devize za nabavo sirovin, zlasti bombaža in volne zagotovljene.

* **Trafikanti pri finančnem ministru.** Te dni je finančni minister Leticia sprejel v svojem kabinetu odposlanstvo Društva tobačnih prodajalcev iz vse države. Odposlanstvo je ministru izročilo prošnjo, naj bi se čim prej uredila življenjsko važna vprašanja prodajalcev tobaka na drobno in njihovih družin. Minister je obljubil svojo podporo v mejah zakona.

* **Vodnikova družba prosí vse one člane,** ki so neposredno v družbeni pisarni naročili letošnje knjige, naj jih blagovolijo vzeti čimprej.

* **Volitve delavskih in nameščenskih zaupnikov preložene.** Minister za socialno politiko in narodno zdravje je z dne 16 t. m. izdal tale odlok: »Na podlagi člena 2., 3 in 12. navodil za volitve delavskih in nameščenskih zaupnikov v podjetjih, ki spadajo pod zakon o zaščiti delavcev, odločam, da se volitve delavskih in nameščenskih zaupnikov in njihovih namestnikov za leto 1939 izjemno vrše v februarju namesto v januarju. Volitve delavskih in nameščenskih zaupnikov in njihovih namestnikov v sezonskih in novoustanovljenih podjetjih, kolikor te niso izvršene v januarju, se bodo tudi v bodoče vršile na podlagi 2. odstavka člena 2. navedenih navodil.

* **111.994 radijskih naročnikov je v državi.** Število radijskih naročnikov v naši državi je lani naraslo od 95.926 na 111.994, torej za nad 16000. Lani je bilo na področju ljubljanske poštne direkcije 16 029 radijskih naročnikov, na področju beograjske 19 699, novosadske 34.104, zagrebske 24.081, sarajevske 5.036, splitske 4.484, skopljanske 6.613 in cehinske 1 922

* **Vodnikova družba obvešča člane zamudnike in prijatelje** lepih knjig, da ima letošnje knjige še na zalogi. Da ne boš ostal letos brez Vodnikovih knjig, požuri se in obnovi takoj še danes pri svojem poverjeniku članarino, odnosno jo nakaži po poštni položnici, ki jo kupiš na poštne uradu. Članarina znaša 20 din, poštni stroški pa 7 din. Na položnico napiši: Vodnikova družba v Ljubljani, številka čekovnega računa 14.520. V Ljubljani sprejemajo člane: družbena pisarna, Knafljeva ulica 5, pritličje, knjigarna Tiskovne zadruge in knjigarna Učiteljske tiskarne, Mariborčane pa sprejemata podružnica knjigarne Tiskovne zadruge, Aleksandrova cesta 13, in knjigarna Učiteljske tiskarne, Tyrševa cesta 44.

* **Koroške vesti.** Vlada bo odpravila zadnje doslej veljavne carinske postavke za uvoz kmetijskih strojev v Avstrijo. S tem se bodo stroji v deželi znatno pocenili. — Iz Srednje vesi pri Gorenčah poročajo »Koroškemu Slovencu«: Z zanimanjem sledimo šolskim poročilom iz drugih krajev in se tolažimo, češ saj drugod tudi ni nič boljše. Naša šola je postala čisto nemška. S prvim dnem šolskega leta se učijo otroci pisati in brati v nemški gotici Maklinova začetnica in slovensko berilo sta odpravljena. Šele v drugem oddelku drugega leta poučuje učitelj nekoliko latinice. Verouk je ostal za Slovence slovenski, za Nemce nemški. Težko pričakujemo, da bo oblastvo ugodilo željo staršev in dovolilo vsaj enoletni samoslovenski pouk. — V Rožu so bile pred dnevi poplave. V Medvedjem dolu je voda odnesla več mostov in porušila na več krajih cesto. Na Spodnji Bistrici in Polani je deroči potok odtrgal jez, podrl bregove in odšel s seboj številno drevja. Prebivalci so s strahom pričakovali, kdaj jim bo voda vdrla v vas. V Dravo je hudournik nanosil toliko peska in drevja, da je struga zasuta skoro do polovice. Regulacija nevarnega potoka postaja torej nujno potrebna.

* **Roman »Dva človeka«**, eden izmed najbolj branih nemških romanov v Evropi, ne sme manjkati v nobeni knjižnici. Slovenski prevod je odličen in so vsi, ki so knjigo naročili, z njim zadovoljni. V zalogi imamo samo še mehko vezane knjige, ki smo jih za naročnike »Domovine« znižali na 16 din (namesto 24 din). Cena 16 din je za knjigo, ki šteje precej nad 350 strani, čisto neznamna. Pohitite, dokler traja zaloga. Naročite se z dopisnico, da vam pošljemo položnico. Ko prejmemo denar se knjiga takoj odpošlje.

* **Smrt ugledne primorske Slovenke.** Na Opčinah pri Trstu je umrla ga. Tereza vdova Logarjeva, rojena Rustijeva, v visoki starosti 83 let. Vodila je dobrih 30 let Tržačanom, Kraševcem in Vipavcem dobro znano gostilno »Mičen« na Opčinah. Bila je v kraju bivališča in široki okolici zelo priljubljena in splošno spoštovana. Oopenski pevci so na dan pogreba pokojni v slovo zapeli nekaj pesmi, in sicer vveži hiše v slovenskem jeziku, v cerkvi v italijanščini in na pokopališču v latinščini. Blag ji spomin!

* **Kaj želi slavni Nikola Tesla.** »Amerikanski Srbobran«, glasilo srbskega narodnega sveta v Zedinjenih državah, je objavil brzojavko, katero mu je poslal Nikola Tesla iz Newyorka in ki se glasi: »V današnjih okoliščinah smatram, da je največje važnosti za našo drago domovino, da se takoj sklene med Srbi, Hrvati in Slovenci trden sporazum za pet let. V tem roku naj bi Jugoslavija postala, kakršna je bila, ko je bila ustanovljena. Na ta način bi bila preprečena vsaka strupena zunanja propaganda.«

* **Ali ste že kupili darilo za svoje drage?** eČ-ga še niste, naročite še danes prelepi Curwoodov roman »Zlata zanka«, ki smo ga na željo mnogih bralcev izdali v knjigi. Z nobenim drugim darilom svojih dragih ne boste mogli tako razveseliti. Knjiga stane mehko vezana 20, v platno vezana pa 26 dinarjev. Ko jo naročite, vam pošljemo položnico, in ko prejmemo denar, vam še isti dan pošljemo knjigo. Naroča se pri uredništvu »Domovine«, Ljubljana, Knafljeva 5. Naročite jo še danes, da ne boste potem pozabili.

* **Prvo gojišče ostrig v Hrvatskem Primorju.** Osrednja ribarska zadruga v Crikvenici je uredila v Klivnem na otoku Krku gojišče za ostrige, ki jih je 2000 nabavila iz Stona v Dalmaciji. Gojišče zahteva plitvo, mirno morje. Dno mora biti peščeno, voda mora imeti 3 do 5 odstotkov soli. Ostrige prav dobro uspevajo in upajo, da bodo vzgajili zelo veliko število ostrig. To je prvo gojišče ostrig v Hrvatskem Primorju.

* **Učiteljica, ki poučuje pod dežnikom.** V hrvatski vasi Stražimirovcu imajo šolo v kmečki hiši, za katero plačuje občina najemnino. Hiša je pa že tako stara in zanemarjena, da v deževnih dneh šolski pouk ni mogoč. Že večkrat se je pripetilo, da je morala učiteljica sedeti v šoli pod dežnikom. Otroci, ki dežnikov niso imeli, so bili seveda vsi premočeni.

Po Hirschevi — J. M.:

V valovih grajskega jezera

15

R o m a n

Te besede so ji še zvenele v ušesih, ko je korakala proti domu.

»Nekaj posebnega je za vso to rečjo,« si je šepetala. »Mati to sluti, tudi Mirko sluti isto, a ne upata se ničesar reči. Jaz bom to odkrila! Moram!« je vzkliknila deklica glasno. »Vero pojdem iskat!«

Zdaj se je oglasil pasji lajež in Sultan je z dolgimi skoki pritekel k njej. Za njim je korakal učitelj Orešnik in od daleč vihtel klobuk.

Ko je prišel k mladenki, ji je dal roko in ji rekel: »Srečen sem, da ste se spet vrnil. Kar nisem vas mogel dočakati.«

»Najlepša hvala za pozornost, gospod Orešnik,« je odgovorila Slavka, katere obličje je spričo Orešnikovih vročih pogledov močno zardelo. Da bi bila svojo zadrego skrila, je obrnila pogovor v šaljivo stran in dejala: »Tako hudo pa menda že ni bilo.«

»Veste, gospodična,« je izjecljal Orešnik z ganljivo odkritosrčnostjo, »tako pust in prazen se mi je zdel ves svet, ko vas ves dan nisem videl.«

Slavka je hotela njegove besede obrniti v šal, toda ni mogla. Solze so se pojavile v njenih očeh, ki so bile videti zdaj čisto temne in iz katerih je žarel zdaj čudovit blesk. Brez besede je podala Orešniku roko, ki jo je mladi učitelj krepko stisnil.

»Kmalu bom spet odpotovala,« je rekla,

ko sta nekaj časa molče korakala po gozdni poti.

Orešnik je obstal. Kakor bi se bil postavil oblak pod sonce, se je zmračilo njegovo blesteče se lice. »Proč pojdete?« je zajeceljal. »Jaz pa sem si domišljjal, da boste za zmerom ostali tu. — Gospodična Slavka,« je nadaljeval, »nerodnej sem in ne morem vsega povedati, kakor bi rad. Poznate me šele nekaj dni, vendar pa ste morali opaziti, da... da... Če bi mi hoteli biti naklonjeni...«

Prijel jo je za roko, ki mu jo je voljno prepuštila, toda rekla mu je z grenkim glasom: »Tiho, tiho, dragi prijatelj. Ne zdaj, ko moj brat še ni prost. Saj sem vam povedala, zakaj sem se vrnila domov. Prej moram še rešiti brata.«

Orešnik je sklonil glavo. »Prav imate,« je rekel malodušno, »kako sem mogel pozabiti na ubogega Mirka! Kako se mu godi?« je hitro vprašal.

»Pogumen je in upa, da se bo vsa reč kmalu razvoznila,« je rekla in mu povedala vsebino svojega pogovora z bratom. »Njegova največja bol je Vera.«

»Moramo jo dobiti,« je odgovorila Slavka in okoli njenih ustnic se je pokazala poteza odločnosti. »Pojdite z menoj, moram govoriti z materjo. Vi morate biti prisotni, saj nimamo nikakih skrivnosti pred vami.«

Molče sta šla oba mlada človeka proti Jugovi hiši, kjer ju je na pragu že pričako-

vala Jugovka, ki je hrepeneče čakala na vesti o svojem sinu.

Slavka jo je objela in povedla v sobo. Orešnik jima je sledil. Kmalu so se vsi trije sede pogovarjali o tem, kaj bi bilo treba storiti.

13.

Po več deževnih dneh je spet žarelo sonce z neba, po katerem ni plaval prav noben oblak. Zrak je bil svež in ni bilo več sledu o silni vročini prejšnjih dni. V zraku je že čisto dišalo po jesni, čeprav se je šele začel avgust.

Na vrtu Lokanove vile je nasipal delavec pota med gredami z zdrobljenim kamenjem. Gospodar sam je korakal v udobni jutrnji obleki z vrtnimi škarkami v rokah med gredami in obrezoval vrtnice.

Za vrtnice se je posebnob brigal višji svetnik Lokan. Imel jih je dolgo vrsto najrazličnejših. Sam jih je okuliral, obrezoval, zalival, jim rezal suhe vejice in jih škropil proti škodljivcem. Zgodne jutrne in pozne popoldanske ure je posvečal temu delu.

Zato se mu je čelo nejevoljno zgubančilo, ko je primencal iz hiše sluga in mu javil, da je prišla na obisk neka mlada dama, ki bi rada govorila z njim.

»Ali ji niste rekli, da v tem času ne sprejemam strank?«

»O, to ji je gospa Ivančičeva zelo natančno obrazložila,« je odvrnil sluga, »toda mlada gospodična je tako vneto prosila, češ da je prišla z vlakom in da bi se rada že opoldne peljala naprej. In tako lepa je gospodična...«

* **Otrok padel v škaf vrele vode.** 20 mesecev stari Zvonko Brumen na Tezmem pri Mariboru se je priplazil do škafa vrele vode, katero je mati pripravila za kopanje. Okoli škafa se je tako dolgo Zvonko igral, da je padel v škaf. Vroča voda ga je tako opekla, da so ga morali takoj prepeljati v bolnišnico, kjer je umrl.

* **Mrtivec na hruški.** V sadovnjaku posestnika Mirka Malyja v Slovenski Bistrici so našli obešenega na stari hruški 18-letnega delavca Ludvika Pliberška. Vzrok nesrečne mladeničeve smrti ni znan.

* **Smrtna nesreča kolesarja.** Nedavno so v ljubljansko bolnišnico pripeljali delavca Janeza Robleka iz Zgornjega Brnika pri Cerkljah na Gorenjskem. Ko se je zvečer na kolesu vračal z dela proti domu, je na cesti tako nerodno padel, da je s hudimi poškodbami obležal nezavesten. Kmalu po prevozu v bolnišnico je Roblek umrl.

* **Ubit se je, ko je hodil v sanjah okoli.** Anton Jančič iz Rogoznice pri Ptujju že več mesecev ni mogel spati. Mnogokrat pa je v snu hodil po sobi, ne da bi se tega zavedel. Zadnje dni pa je hodil spat v seno, da ne bi bil motil svojih domačih. Nedavno ponoč je začel med spanjem tavati po senu in stopil v odprtino, skozi katero mečejo seno. Padel je tako nesrečno, da se je ubil.

* **Mesarski vajenec je izginil.** Te dni je poslal mesarski mojster g. Alojz Podvratnik v Gaberju pri Celju svojega 18letnega mesarskega vajenca Vladimira Ivekoviča na Ljubecno pri Celju, da bi kupil pri nekem tamkajšnjem posestniku tele. Mojster je dal vajencu kolo in kupnino v znesku 450 din. Vajenec pa se ni zglašil na Ljubecno in je od takrat brez sledu izginil. Malo verjetno je, da bi bil vajenec denar poneveril, ker ima precejšnjo doto. Fant nima več staršev. V Slivnici pri Celju ima znanca, a se pri njih ni zglašil. Sumijo, da je postal žrtev zločina. Kolo, s katerim se je bil odpeljal, je znamke »Hanibal« in ima evidenčno številko 2-31.479-3. Kdor bi kaj vedel o fantu, naj to takoj javi predstojništvu mestne policije v Celju.

* **Nesreča z dinamično patrono.** Odkar je bilo nekaj nepooblaščenih nabiralcev granat in drugega razstreliva v Juljski krajini strogo kaznovanih, so postale nesreče, ki so letos zahtevale preko 15 človeških žrtev samo v goriški pokrajini, precej redkejša. Ljudje sicer dobičkonosnega nabiranja tega blaga niso opustili pač pa so pričeli vse previd-

neje postopati pri svojem poslu. Vse zadnje nesreče so bile namreč lažjega značaja. Hujša nesreča se je spet pripetila te dni v bližini Šempasa. Pod udarcem s kladivom je 11 letnemu Viktorju Slemiču eksplodirala dinamična patrona, ki jo je našel nekje na gmajni. Dečka, ki je dobil nevarne poškodbe, so v naglici prepeljali v goriško bolnišnico.

* **Vpričo matere si je prebodel srce.** 20-letni Viktor Salaj iz Lipovca je bil božjasten. Ko je sedel pred kratkim zvečer z domačimi k večerji, je prosil mater, naj mu prinese kuhinjski nož, češ da bo lupil krompir. Ko je mati nož prinesla, se je zabodel z njim v srce in bil je takoj mrtev.

* **Terpentinovo milo »Oven«** sestoji iz najboljših sirovin in je izdelek najstarejše domače tvornice mila Fock v Kranju. Kupujte ta domači izdelek!

* **Neverjetna praznovernost.** Pred dvema letoma so si v Krušarjih pri Čupriji postavili pravoslavno cerkev in nastala je govorica, da bo prvi zakonski par, ki se bo v tej novi cerkvi poročil, kmalu umrl. Zaradi te govorice se nihče več ni hotel poročiti v tej cerkvi. Kar se jih je iz te vase omožilo in oženilo, vse se je šlo poročiti v bližnjo župnijo. Noben par noče biti prvi. Cerkevna občina je morala nazadnje razpisati večjo denarno nagrado za tistega, ki bi se kljub praznovernim čenčam poročil v domači cerkvi. Pa tudi ta vaba doslej ni uspela.

* **Smrtna nesreča pri Tacnu.** Te dni se je peljal z avtomobilom po cesti mimo Tacna neki ljubljanski mesar. Po cesti je šel starejši mož. Nesreča je hotela, da je mesar s svojim avtomobilom moža podr. Nesrečni pešec je obležal nezavesten na cesti. Mesar je takoj naložil moža na svoj avtomobil ter ga peljal v ljubljansko bolnišnico. Ponesrečencu so v bolnišnici nudili takoj zdravniško pomoč, ki pa je bila brezuspešna. Mož je kmalu po prevozu umrl. Kdo je ponesrečeni neznanec, še ne vedo.

* **Smrt dveh otrok v dimu.** Usodna nesreča se je pripetila v stanovanju zakoncev Alojzija in Frančiške Felserjevih ki delata

pri posestniku Milanu Petroviču na Kozjaku v občini Zgornji Kungoti. Zakonca sta kakor običajno šla zjutraj na delo. Žena je pred tem še zakurila stanovanje, ki sestoji iz sobe s štedilnikom. Doma je pustila 4 letno hčerko Jožico in poltretjeletnega sinčka Frančka. Ko se je Felserjeva vrnila okoli poldneva domov, da bi skuhalo kosilo, je opazila v sobi gost dim. Skočila je proti štedilniku in videla kakor gorijo čunje v kovčegu poleg štedilnika. Takoj je pogledala, kaj je z otrokoma. Zgrabila je hčerko Jožico in jo nesla na dvorišče. Šele zdaj je mati opazila, da je Jožica mrtva. Zadušila se je v gostem dimu. Pohitela je mati nazaj v stanovanje in zgrabila sinčka Frančka. Tudi ta je bil mrtev. Možno je, da je šinila iskra iz zakurjenega štedilnika v kovčeg in vnela krpe. Izključeno pa tudi ni, da sta se otroka igrala s krpami ter jih zažgala. Naj bo ta žalostni dogodek vsem staršem v svarilo, da ne puščajo otrok doma samih.

* **Upepeljena domačija.** Na Velki je nastal ogenj v gospodarskem posloju posestnika Franca Pivca in upepelil vso domačijo. Zivino so komaj rešili.

* **Pod vlak.** Blizu železniške postaje Rače—Fram so našli truplo neznanne mladenke, ki jo je bil povozil vlak. V dekletu so spoznali 17letno posestnikovo hčer Katarino Krivičevico iz Hotinje vasi, ki je bila v zadnjem času zaposljena v neki mariborski tkalniski tvornici. Nesrečnica je šla sama pod vlak.

* **Smrtna nesreča goriškega trgovca.** V nedavni noči se je goriški trgovec Franc Kralj v svojem stanovanju zadušil s plinom. Da bi si bil nekoliko ogrel spalnico, je vanjo postavil posodo, v kateri je žarelo oglje. Iz ogolja se je razvil ponoči toliko ogljikovega monoksida, da se je Kralj zadušil.

* **Nevaren padec pastirja.** Blizu Ricmanj je 8 let stari pastir Ivan Žerjav v skalovju nad vasjo pasel ovce. Dve ovci sta mu zašli na rob pečin. Fant je šel za njima, da bi ju spravil na varno. Zgodilo pa se je, kar je hotel preprečiti. Obe ovci sta padli čez skalovlje 20 m v globino. Ko se je oziral za njima, je še sam izgubil ravnotežje in padel za njima v prepad. Ko so fanta našli, so ga prepeljali hitro v tržaško bolnišnico, kjer je najbrž že preminil, kajti dobil je več smrtnevarnih poškodb na glavi in na drugih delih telesa.

»Glej, glej,« se je veselo namuznil višji svetnik Lokan.

»Gospa Ivančičeva je menila, da bo gospod svetnik morda napravil izjemo.«

»Gospa Ivančičeva je tako rekla?« je presenečen vzkliknil svetnik, zakaj Ivančičeva, ki mu je po ženi smrti vodila gospodinjstvo, je bila drugače slino nejevoljna na vsa neštevilna opravila, ki jih je imel Lokan, in zaradi tega tudi na vse osebe, ki so svetnika obiskovale zaradi poslovnih zadev. »Mlada dama mora biti posebno očarljiva, da se je tako prikupila gospe Ivančičevi. Res sem radoveden. Kako se pa imenuje?«

»Ime bo gospodična sama povedala gospodu svetniku.«

»Pa je bilo to gospe Ivančičevi všeč? Res, godijo se še čudeži!« se je smejal Lokan. »Tako pridem. Toda ne, privedite jo rajši sem na vrt,« je zaklical slugi, ki se je že vračal proti hiši.

Nekaj minut pozneje se je pojavila mlada ženska postava pri vrtnih vratih in stopila proti svetniku. Ko jo je svetnik zagledal, si je moral na tihem priznati, da je res tako mikavna, kakor jo je bil opisal sluga.

»Vi bi radi govorili z menoj, gospodična?« jo je blagohotno vprašal.

»Oprostite, gospod svetnik, da vas v tako zgodnih urah motim...«

»S kom imam čast govoriti in s čim vam morem postreči?« je vprašal Lokan in ošinil s pogledom ozki, blede mladenkin obraz, ki je spričo svetnikovega pogleda globoko zardel.

»Moje ime je Slavka Jugova.«

Svetnikovo čelo se je zgubančilo, nehote

je stopil korak nazaj in dejal hladneje: »Vi ste hčerka rajnkega oklešniškega župana Juga?«

»In sestra nesrečnega mladega Mirka Juga, ki ga dolžijo hudega zločina na vaši varovanki. Razumem, da vam moje ime ne zveni prijetno.«

»Ni vaša krivda, da ste njegova sestra,« je odvrnil svetnik že spet mileje. »Če ste, kakor mislim, prišli zato, da boste zanj posredovali, moram odkloniti pogovor z vami. Ničesar ne morem storiti za vas, a tudi ne bi hotel, če bi bilo to v moji moči.«

»Ne govorite tako neusmiljeno,« ga je prosila in v njenih očeh so se zalesketale solze. »Vi, ki ste nasproti vsem tako dobri, tudi meni ne smete odreči pomoči...«

»Vsaka reč ima svoje meje, gospodična,« je odvrnil svetnik, vendar njegov glas ni bil preveč trd.

»Navdali ste me z upanjem, ko mi je sluga povedal, da me hočete sprejeti na vrtu,« je nadaljevala Slavka in pogledala okrog po vrtu. »Vse, kar vidim tu okoli, se mi zdi pr: v tako urejeno kakor doma pri materi.«

»Kako to?« je vprašal svetnik začudeno. »Tudi moja mati se mnogo peča z vrtnicami.«

»Tako?« je menil svetnik.

»V našem vrtu cvetijo vrtnice od zgodnje pomladi do jeseni. Tudi po sobah imamo polno lončkov z raznim cvetjem.«

»Ali imate mnogo vrst vrtnic?« je pozvedoval svetnik.

»Kakšnih dvesto jih je.«

»Ali znate tudi vi ravnati z njimi?«

»Nekoliko.«

»Tedaj si morate moje vrtnice natančne-

je ogledati!« je vzkliknil svetnik in je hotel ubrati korake proti skupini vrtnic, toda zdaj je obstal, zakaj naenkrat se je spomnil, da bi z Jugovo gospodično ne smel biti tak domač. »No, pojdite z menoj.«

Povedel je deklico proti vrtni klopi, stoječi pred kamnito mizo. Rekel ji je, naj seče, in se je tudi sam vsedel poleg nje, radoveden, kaj pač hoče od njega.

»Kaj torej želite?« je vprašal, ker Slavka ni začela govoriti.

Mladenka je še nekaj trenutkov molčala, nato pa rekla: »Gospod svetnik, vi gotovo zelo slabo mislite o mojem bratu.«

»Draga gospodična, kako pa naj mislim po vsem tem, kar se je zgodilo?«

»Vi ste tudi že prej mislili o njem slabo. Kot Verin varuh bi ne bili nikdar dopustili, da bi se bila Vera in moj brat vzela.«

Lokanu je postalo neprijetno. V zadregi je odtrgal vejico z breze in jo raztrgal na drobne koščke. Mlada deklica se mu je zadelala izredno bistra. »Zdite se mi zelo razumna mladenka, zato tudi ne smete prezreti razlik med obema, ki ne dopuščajo, da bi se Vera in vaš brat poročila. Vaš brat za mojo bogato varovanko ne more biti primeren ženin. Moj rajni prijatelj Ogorelec, Verin oče, bi nikdar ne pristal na takšno poroko, zato moram tudi jaz kot njegov zastopnik tako ravnati.«

»Oprostite, taka naziranja pač več ne spadajo v današnji čas. Moj brat res ni bogat, toda je izobražen in bo kot zdravnik pač gotovo na isti družabni stopnji, kakor so Ogorelčevi.«

Svetnik je spoznal, da ga je deklica ugnala v kozji rog. Osramočen si je priznal, da

* **Predrzna tatova pred sodniki.** Te dni sta se pred malim senatom mariborskega sodišča zagovarjala 22letni Franjo Hutinski in 21 letni Štefan Cestar, ki sta oba doma nekje na Hrvaškem, več let pa sta že zaposljena v Loperšicah pri Ormožu. Obtožnica dolži oba več tatvin, ki sta jih izvršila v Loperšicah. Oba obdolženca sta orožnikom tatvine in vlome priznala, pred sodniki pa sta vse tajila in se izgovarjala, da sta priznala orožnikom le zato, ker sta se bala, da ne bosta tepena. Hutinski je bil obsojen na šest mesecev, Cestar pa na 10 mesecev stroga zavora.

* **Roparja sta izsilila denar.** Nemalo strahu sta preživeli nedavno noč posestnica Amalija Gradiškova in njena hči Marija v Veliki Reki. Obe sta že trdno spali, ko ju je zbudilo močno trkanje na vrata in na okno. Ženski se spočetka nista hoteli oglasiti. Šele ko trkanje ni hotelo nehati, je vprašala mati, kdo trka. Začul se je moški glas, ki je dejal: »Ženske, denar boste dale, sicer vam hišo zažemo!« Mati in hči sta se ustrašili in precej časa nista spregovorili besede, a trkanje ni nehalo. Spet se je oglašil moški in dejal, da so pri neki hiši že izsilili od ljudi tisočak in da je zdaj prišla vrsta nanju. »Denar dajte zlepa ali pa vderemo v bajto,« je vpil ropar. Mati je tedaj vsa drhteča vstala in pogledala skozi okno. Ropar je zahteval 400 din, češ: »Potem gremo še k sosedu Strgarju.« Gradiškova se je še nekaj časa obotavljala, naenkrat se je pa začel ropot pri oknu in pri vratih. Ropar je začel srdito preklinjati, nato pa se je Gradiškova omehčala, hitro je stopila k omari in vzela iz nje 200 din, ki jih je potisnila ven skozi špranjo pri oknu. Roparjeva roka se je takoj iztegnila po plenu. Kakor se je zdelo Gradiškovi, sta bila samo dva rokovnjača, dasi ji je poprej oni pri oknu zatrjeval, da so zunaj štirje. Preden so šli, je Gradiškova še čula dva glasova, ki sta se pogovarjala, da je škoda, ker nista zahtevala tisočaka. Gradiškova je prijavila orožnikom, da je bil eden velike postave, govoril pa je bolj mehko, kar se je posebno opazilo pri izgovorjavi besed s črko »r«, ki je ni mogel dobro izgovoriti. Pri Strgarju se roparja nista pojavila.

* **Drzen vlom.** Dne 1. decembra je bil deležen vlomilec in tat Gracar Franc iz Gradišča pomilostitve. Sedeti bi moral šest let v ječi zaradi vlomov in tatvin, ki jih je bil zgrešil po Dolenjskem. Ko je prišel te dni iz zaporov, ni maral priti za oošteno delo

Pohajkoval je po okolici Št. Ruperta ter snoval načrte, kako bi na lahek način prišel do denarja. Na piko je vzel lesnega trgovca g. Janka Celestina v Sopotu nad Radečami. Skrivaj se je priplazil do hiše in z blatom namazal šipe oken, da niso povzročile prevelikega ropota, ko jih je razbil. Hkratu pa je hotel bržčas tudi zabrisati sledove za svojimi prstnimi odtiski, ker je delal v rokavicah. G. Celestinu je odnesel temnorjavo novo obleko, zelenkast plašč, dva svetločrna klobuka, 10 srajc, tri britve, dva stroja za striženje las in nov samokres. Potepuha zdaj iščejo orožniki. Gracar je visoke postave, debel, rdečega obraza, plečat in črnih las. Star je 31 let.

* **Za požig.** Mali kazenski senat v Ljubljani je obsodil požigalca Janeza Berleca, rojenega v Šmartnem pri Litiji, ker je iz maščevalnosti zažgal hlev posestnika Josipa Suštarija v Veliki Lašni na dve leti in osem mesecev robije.

* **Zaradi malomarnega nadziranja otroka.** Pred mariborskim okrožnim sodiščem se je zagovarjala 34 letna posestnica Terezija Klajnskova iz Hotinje vasi na Dravskem polju. Državni tožilec jo je obtožil malomarnega nadziranja 17 mesecev starega rejenca Stanka Ferka. Klajnskova je sicer za otroka lepo skrbelo in nanj pazila. Nesrečno naključje pa je hotelo, da se je 30. septembra mali Stankec v trenutku, ko ga je Klanjškova pustila samega pred hišo, splazil do bližnjega potoka in v njem utonil. Klanjškova je bila obsojena na dva meseca zavora pogojno za dobo dveh let.

* **Roparski napad na raznašalca kruha.** V mariborsko bolnišnico so pripeljali od Sv. Ruperta v Slovenskih goricah 17 letnega raznašalca kruha Antona Filipiča. Fant je postal žrtev roparskega napada. Ko je namreč peljal na kolesu koč kruha v Črmlenšak, ga je na prostoru, kjer drži cesta skozi gozd, napadel iz zasede neznan moški, ter ga s tako silo sunil s kolesa, da se je fant udaril na krmilo kolesa, si razparal trebuh in raztrgal črevesje. Ropar si je hotel najbrže prisvojiti kolo. Toda prav tedaj se je pripeljal po cesti drug kolesar. Ko je napadalec tega zagledal, je pustil svojo žrtev in izginil v gozd.

* **Pod božičnim drevesom so lep, moderen in cenen dar knjige Vodnikove družbe!**

* **Po kmetih slepari.** Orožniki iščejo po deželi premetenega sleparja. Pred dnevi je slepar prišel v Drago na Notranjskem, kjer se je zvečer zglašil pri posestniku Valentinu

Trohi ter ga poprosil za prenočišče. Troha ga je res povabil v hišo in mu dal tudi večerjo. Po jedi so se pričeli razgovarjati, pri čemer se je izkazalo, da je gost neznansko zgovoren. Troha je med pogovorom potožil tujcu, da ima na posestvu 150.000 din dolga in da ne ve, kako bi prišel do denarja. Tujec pa se je zaupljivo sklonil k njemu in mu namignil, da ne bo težavno dobiti denar, ker ga zna delati. Troha ga je preplašeno pogledal, tujec pa je jel prepričevalno govoriti, da je že mnogim pomagal. Pravil je, da ima nekje pri Logatcu spravljen film, na podlagi katerega mu je mogoče ponarejati tisočake, petstotake in stotake, potrebne pa so mu tudi kemikalije, s katerimi trenutno ni založen. Tako je tujec Troho zbehal, da je drugi dan poslal ženo Ivano v Čabar, kjer je nakupila vse potrebno. Ko se je vrnila, je tujec zahteval od Trohe prav tisočak, bankovec za 500 din in za 100 din. Ni pa takoj pričel delo, izgovarjajoč se, da mora dobiti tudi film, o katerem je pravil, da ga ima spravljenega pri nekem posestniku v okolici Logatca. Pregovoril je Troho, da sta skupaj šla v Logatec, kjer se mu je pa premetni slepar izgubil izpred oči in pobegnil z denarjem. Troha je tujca nekaj časa iskal po Logatcu in okolici, nato pa se obupan vrnil domov in prijavil sleparstvo orožnikom v Srednji vasi. Kakor so oni ugotovili, je slepar na slični način osleparil še več drugih kmetov v tamošnji okolici. Slepar je okrog 40 let star, črno oblečen in na levo nogo šepa.

* **Ustreljen kokošji tat.** V Mezgovcih je vrišč kokošji prebudil Kukovčeve iz spanja. Takoj so zaslužili, da nekaj ni v redu. Ko je posestnik Josip Kukovec nato stopil v hlev, je kokošji tat navalil nanj s kuhinjskim nožem. V samoobrambi je Kukovec streljal na tatu. Tat je obstreljen pribežal do bližnjega sadovnjaka, kjer je obležal v krvi. Naslednje jutro so ga našli mrtvega.

* **Kradla sta, da bi si kupila harmoniko.** Pred malim senatom v Mariboru sta se morala zagovarjati 22letni delavec Fr. Hutinski in 21letni Štefan Cestar iz Loperšičev, ki sta bila obtožena, da sta ukradla Francu Pavlincu 6500 dinarjev in da sta odnesla posestnici Katarini Glavnikovi 8000 dinarjev. Izpovedala sta, da sta hotela na vsak način priti do denarja, da bi si nabavila harmoniko in kolo. Hutinski je bil obsojen na šest mesecev, Cestar pa na deset mesecev strogega zavora.

ga je do takega staroverskega naziranja privedel le Košutnik. »Prav, prav,« je menil, »saj res ni razlike med njima, toda obnašanje vašega brata ni bilo takšno, kakršno bi bilo želeli. Vi veste najbrže, kaj je bilo krivo, da sva jaz in Verin svak Košutnik posegla vmes in napravila konec razmerju med Vero in vašim bratom.«

»Vem, vendar pa bi še rada govorila o tem z vami,« je odvrnila Slavka preprosto, vendar z veliko odločnostjo. »Moj brat zatrjuje, da je postal žrtev grde spletke.«

»Upam, da te spletke ne prepisujete meni,« je menil svetnik.

»Ne, ne,« je zagotovila Slavka z veliko vnemo, »tudi vas so preslepili.«

»Kako?« je hotel vprašati svetnik, toda nekaka bojazen, ki si je ni mogel razložiti, ga je zadržala, da ni izgovoril te besede. Namesto tega je rekel: »To ni mogoče, Vera, ki gotovo ni bila podkupljena priča, je v tistih pismih prepoznala pisavo vašega brata.«

»Ljubosumnost je zmerom podkupljena priča,« je odvrnila Slavka in je bila videti tako čudovito mikavna, ko so bila njena devetnajstletna ustna izgovorila ta moder izrek.

»Tako je,« je smehljaje dejal svetnik, »toda jaz sem prejemnico tistih pisem sam videl in iz njenih ust izvedel vse podrobnosti, katerih ponovitev mi prihranite, prosim.«

»Dotična ženska mi mora sama vse povedati,« je mirno odgovorila Slavka.

»Kako pa hočete to doseči?«

»Namenjena sem potovati v Zagreb in poiskati tisto žensko. Žal le, da ne vem,

kako se piše in kje stanuje. Tistih pisem ni več, na katerih je bil njen naslov, ker jih je Vera sezgala. Vi ste edini človek, ki mi lahko pove njen naslov, zato sem prišla k vam!«

»Tudi vaš brat bi vam mogel to povedati,« je pripomnil svetnik, toda že je obžaloval te besede, zakaj vsa blede in s tresočimi ustnicami je vzkliknila dekleca:

»Ne pozna tiste ženske, to mi je prisegel pri spominu na mrtvega očeta! Imenujte mi njeno ime!«

Stala je pred njim s proseče vzdignjenimi rokami, toda z mračnim pogledom, polnim očitkov.

»Kaj pa boste storili, če vam povem njeno ime?«

»Sleparstvo bom razkrinkala in tisto žensko prepovila do priznanja, da je bila le orodje sramotnega sleparstva.«

Svetnik je zmajal z glavo. »Vi ste tisti, ki ste zaslepljeni, ubogo dete.«

»Ne, ne!«

»No, pa recimo, da je tako, kakor vi pravite. Kaj pa bi vam koristilo, če bi dotična ženska tudi vse priznala?«

»Če se mi to posreči, imam prvi del uganke rešen, in sledilo bo razkrinkanje vseh zagonetnih spletk proti mojemu bratu in njegovi zaročenki. Potem se mi bo tudi posrečilo najti Vero in jo priversti nazaj.«

Svetnikove oči so se ovlažile. »Drago dete,« je rekel, »Vera že počiva v Košutnikovi grobnici pri Sv. Križu.«

»Ne, ni res!« je odločno rekla Slavka. »Mogoče je, da Vera več ne živi, celo bojim se, da se ji ni zgodilo kaj zlega, kajti sicer bi bila že pisala ali pa se vrnila, toda

iz Oklešnice je odpotovala. Moj brat je bil priča, ko je stopila v vlak, da se odpelje v Trst.«

»Ljuba gospodična, vi ste sestra Mirka Juga, vaša ljubezen in vaše zaupanje v brata sta vam v čast, toda od mene ne morete terjati, da bi verjel njegovi zgodbi,« je dejal svetnik in ji začel razkladati nemožnosti v zgodbi, ki jo je bil povedal Mirko Jug.

Slavka ga je potrpežljivo poslušala, nato pa je rekla: »Na prvi mah se res tako zdi, kakor vi pravite, toda Mirko ne laže, a še manj laže moja mati. Zato je za vso to zgodbo neka skrivnost, ki ji moramo priti do dna.«

»A kaj nameravate storiti? Ali hočete morda vi ta voz razvozlati?«

»Da, na ta ali na oni način! Potovala bom v Trst in poiskala Vero.«

»Tudi to hočete storiti?« je vzkliknil svetnik in bil globoko ganjen spričo tako trdne vere mladenke v bratovo nedolžnost.

»Da, to bom storila,« je odvrnila. »Če se mi posreči priversti Vero do porotne razprave v Ljubljano, se bo obtožba mojega brata sama od sebe podrla v nič. Če se mi pa to ne posreči, bom morala dokazovanje bratove nedolžnosti še nadaljevati z drugimi sredstvi. Z žensko, ki dolži Mirka, da ji je pisal ona pisma, moram govoriti. Prav tako moram dognati, kdo je bila tista mladenka, katere zemski ostanki počivajo pod imenom Vere Ogorelčeve v Košutnikovi rodbinski grobnici.«

»Najprej torej pojdete v Zagreb?« je vprašal svetnik.

Dalje prihodnjiš.

* **Z motiko ga je ubil.** V Gradiškaku imajo Kelčevi posestvo, h kateremu spada tudi velik vinograd. V tem vinogradu so 20. marca delali od ranega jutra do poznega večera. Vinčarji, delavci, domači sinovi in sorodniki so ves dan pri delu pili šmarnico. Zato ni čudno, da so se na potu domov sporekli in vinčar Janez Kelenc je brez povoda udaril z motiko 65letnega Antona Musterserja tako močno po glavi, da se je ta zgrudil in obležal. Skupina delavcev je starčka dvignila in ga skušala spraviti k zavesti, med tem ko je napadalec Kelenc stopil stran. Ko je tako stal z motiko v roki, pa je nenadno dvignil svojo motiko 26letni posestnikov sin Franc Kelc in udaril Kelenca po glavi tako, da je ta obležal. Starega Musterserja so spravili na dom in poklicali zdravnika, ki je ugotovil, da rane niso nevarne. Kelenca so pustili še nekaj časa ležati in so se iz njega še norčevali. En delavec je še nezavestnega Kelenca dvakrat sunil v rebra. Kelenca so morali odpraviti v bolnišnico, kjer je dva dni zatem, ne da bi bil prišel k zavesti, umrl. Franca Kelca so orožniki aretirali in se je moral zagovarjati pred malim senatom mariborskega okrožnega sodišča. Kelc je pri razpravi odkrito priznal svoj greh, zagovarjal pa se je, da je ravnal v silobranu. Obsojen je bil na šest mesecev strogega zopora.

* **Obsojena napadalca.** Pred malim senatom v Mariboru sta se morala zagovarjati 27letni zidarski pomočnik Franc Vrbenjak in 32letni zidarski pomočnik Alojzij Neubauer, oba doma s Pobrežja. Obtožena sta bila, da sta streljala na zasebnega uradnika Franca Kovačiča s Pobrežja in ga poškodovala. Pri razpravi sta oba zanikala krivdo. Franc Vrbenjak je bil obsojen na šest, Alojzij Neubauer pa na sedem mesecev strogega zopora. Razen tega morata plačati zdravniške stroške in 500 din odškodnine za bolečine.

* **Nasilen sin.** Posestnikov sin Jakob Čeh iz Selc pri St. Rupertu v Slov. goricah je v prepiru z gnojnimi vilami tako oplazil svojega očeta, da so ga morali prepeljati v bolnišnico, kjer leži nezavesten.

* **Drzen vlom na Urški gori.** Nedavno so neznanci, oboroženi s puškami izvršili drzen vlom v planinski dom na Urški gori, last Mislinjske podružnice Slovenskega planinskega društva v Slovenjgradcu. Vlomilci so vdrli v dom s pomočjo lestve skozi okno v prvem nadstropju. Odtod so vlomili v pritličje, kjer so shrambe. S sekuro so razbili kuhinjska vrata in poškodovali še dvoje vrat. Iz doma so odnesli mnogo posteljnine, jedilnega orodja, nekaj steklenic piva in vina, živeža in nekoliko reči oskrbnice ge. Krevhove. Sreča je edino, da vlomilci niso prišli do velike shrambe, vlomilce je pri delu zasačil cerkovnik, ki se mu je zdel sumljiv dim, ki se je vil iz planinskega doma. Ko se je cerkovnik približal domu in hotel vanj, so vlomilci pomolili skozi okna puške in le velika prisebnost je cerkovniku rešila življenje. Šel je v dve uri oddaljeni Uršljin dom in obvestil o vlamu orožniško postajo na Prevaljah. Takoj je bila poslana proti planinskemu domu orožniška patrulja, ki je bila še ojačena z lovci. Pozno ponoči je patrulja prispela k domu in ga obkolila. Vlomilci pa so bili že prej pobegnili. Ker je bil zapadel zvečer nov sneg, so orožniki sledili vlomilcem po sledovih skoraj tja do Prevalj, kjer se je pa sled izgubila proti Lešam. Orožništvo nadaljuje preiskavo.

* **Neverjetna sirovost.** Nedavno je bil na Golniku zagrešen zločin, ki terja najstrožje kazni. Žrtev zločinskega napada je bila 70 let stara gospa Julka Tomičeva. Bilo je zvečer. Gospa je sedela v kuhinji penziona svoje hčerke gospe Melanije Djordjevičeve na Golniku. Njena hčerka je šla ta večer na Jesenice. Ko je gospa Tomičeva slišala, da nekdo trka na zaklenjena vežna vrata, je poslala služkinjo gledat, kdo je. Pri vratih se je oglašil domačin Stanko Likar, zato mu je služkinja odprla vrata. Z Likarjem so prišli še štirje moški, katerih eden služi v penzionu g. Janka Dolžana, druga dva pa sta v Dolžanovem penzionu na stanovanju. Ko so moški posedli, so takoj zahtevali pijače. Tomičeva je povedala, da je hčerka vzela ključke od kleti s seboj in da ima samo dva litra

vina na razpolago. Ko so moški popili to pijačo, so še zahtevali. Seveda jim Tomičeva ni mogla ustreči. Takrat je eden izmed moških pograbil stol, gospa pa se je vsa tresoč od strahu stisnila k domačinu Stanku Likarju in ga prosila, naj jo zaščiti. Likar se je urno oprestil rok stare gospe, medtem pa je eden izmed moških pograbil drug stol in udaril po luči, da jo je razbil na drobne kose. Tomičeva je dobila močne udarce, služkinja pa je pobegnila iz kuhinje. Na tleh ležečo gospo so moški hudo pretepali, ona pa jih je lepo prosila: »Prosim, ne ubijte me!« Ko je po hudih udarcih obležala gospa kakor mrtva na tleh, so napadalci drug za drugim zbežali iz hiše. Čez nekaj minut se je vrnil eden izmed njih in posvetil poškodovanki v obraz, da bi videl ali je res mrtva. Kmalu zatem je prišla služkinja in našla gospo v mlaki krvi. Služkinja je hitro tekla v zdravilišče po zdravnika dr. Vogrinčiča, ki ji je svetoval, naj o napadu obvesti tudi orožnike. Skupno z orožniki je šel zdravnik dr. Vogrinčič k poškodovanki in ji nudi prvo pomoč. Pri zaslišanju sta dva izmed napadalcev priznala, da sta pretepla gospo. Stanko Likar pa odločno taj, da bi jo udaril. Orožnikom se še ni posrečilo dognati, zakaj so napadalci storili to podlo dejanje. Očitno za denar niso storili tega, pa tudi iz maščevalnosti ne, saj Tomičeva dveh izmed napadalcev še nikoli videla ni. Tomičeva še vedno leži v hudih bolečinah. Na glavi ima tri rane. Roke in noge ima vse plave, pa tudi na prsih ima podpluto kri. Zbili so ji tudi zob. Razen tega ima na jeziku tri rane.

* **Starejši mladoletnik zaradi štirih požigov obsojen.** V Gornjem Vrhpolju pri St. Jerneju je 18. marca ponoči nastal ogenj v kozolcu posestnika Zagorca Janeza. Da se ogenj ni razširil na sosedna poslopja so preprečili gasilci. Dne 27. julija ponoči je pri Zagorcu Janezu znova gorelo, in sicer se je vžgalo gospodarsko poslopje. Ob drugem požaru so spali v hlevu trije Zagorčevi otroci: 10 letni sin Jože, 9 letni Janez in 5 letni Alojzij. Kakor je navada pri nas na kmetih, so šli otroci spat že v mraku, ponoči pa se je najstarejši zbudil zaradi silnega mukanja krave, lajanja psa in gaganja rac, ki so bili v hlevu. Ko se je Jože prebudil, je bilo v hlevu že vse svetlo. Skozi odprtino, skozi katero se meče seno v hlev, pa je že padala v hlev goreča slama. Takoj za Jožetom se je zbudil tudi njegov bratec Janez, nato pa sta oba hitro poklicala še bratca Alojza. Vsi

so zbežali iz hleva in šli klicat očeta. To pa je bila tudi njihova sreča, kajti če bi Jožeta ne bilo prebutilo mukanje krave in lajanje psa, bi vsi trije v hlevu zgoreli. Dne 1. oktobra okrog polnoči pa je nastal požar na podu posestnika Franka Jožeta. Od poda sta se vnela tudi hlev, pokrit s slamo in svinjak. S svinjaka je prešel ogenj na blizu stoječi kozolec in dalje na hlev sosedu Hudoklina Karla. Nenadni požari so vaščane Gornjega Vrhpolja zelo razburili. Zato so vsi posestniki te vasi budno stražili svoja poslopja. Tako je šel 6. novembra posestnik Potočar Karl ven in pogledal okoli domače šupe. Pa je videl, kako je nek suhijat mladenič skočil s trama pri šupi proti njemu. Potočarju se je to zdelo sumljivo in je zavpil, kaj dela tam. Nato je pogledal na podstrešje, opazil pa ni ničesar sumljivega. Stekel je še nekaj korakov za neznanec in ko je prišel neznanec do domače hiše, kjer ima njegov oče svoj dom, ga je spoznal. Poklical je še dve priči, Okičkega Jožeta in Baniča Janeza, katera je Potočar naprosil, da bi obkolila hišo in ugotovila, ali je bil 18 letni sin Stanko v resnici doma. Sklicana je bila vsa vas in ljudje so šli zasledovat neznanca. Potočarjeva žena pa je v temi že videla, kako je padla s postrešja iskra. Nato so streho še enkrat dobro preiskali, pa spet niso našli ničesar sumljivega. Kmalu pa je Okički Jože znova opazil, da je švignila izpod strehe iskra. Skočil je za dotični tram ter potegnil izpod strehe tlečo gobo. Ko so je to dogajalo v podstrešju pa je privedel Gorišek Jože 18 letnega Stanka, po poklicu slikarskega pomočnika, ki ga vaščani niso izpustili, temveč so poslali po orožnike. Fant je bil takoj aretiran. Stanko je priznal vse štiri požige, pojasnil pa je, da je zažgal povsod z gorečo gobo. Ogenj je navadno nastal čez eno uro potem, ko je pustil na določenem mestu tlečo gobo. V svoj zagovor je navajal, da je Zagorcu zažgal prvič, ker ga je nekoč zapodil od potoka s kolom in mu ni pustil, da bi se tam kopal. Drugič je zažgal, ker je slišal ljudi govoriti, da je prav, ker je Zagorcu zgorel kozolec. Glede Franka Jožeta se je zagovarjal, da mu je zažgal pod, ker ga je nekoč zmerjal z božjim volekom. Posestniku Potočarju Karlu pa je hotel zažgati gospodarsko poslopje zato, ker se vedno baha, kako silno je bogat. Sodišče v Novem mestu je mladega požigalca obsodilo na tri leta robije.

Božični pozdravi

Vesele božične praznike želijo sorodnikom, prijateljem in znancem

Barbarevo. Orožniški narednik Ivan Žemva s soprogo Stefko in hčerko Viktorijo.

Strumica. Slovenski fantje vojaki: kaplarji: Stefan Smodiš (Zemavlje), Slavo Rogina (Pribanjci pri Črnomlju), Avgust Lukman (Zasad pri Čakovcu), redovi Alojz Bračič (Tezno), Janez Vodušek (Rogatec), Martin Mažič (Loče), Matija Celec (Gornja Lenda), Anton Sluga (Levanjci), Anton Filipič (Lahonci), Ivan Lah (Grajeno), Janez Šmelc (Črešnjenci), Cvetko Florjan (Predslava), Anton Špehar (Veliki Osojnik).

Beograd. Franc Stopar (Kladje), Alojz Godec (Račna), Jože Pir (Domžale), Jože Zorenč (Podsreda), Jože Zupšek (Laško), Stefan Godec (Mala Nedelja), Leopold Feraž (Brezovo), Anton Maček (Zagorje), Rudolf Kamin (Velika Loka), Avguštin Ciglar (Sv. Križ), Ivan Medved (Poklek), Franc Kraljič (Brest).

Beograd. Potokar Anton (Mala Račna pri Grosuplju), Nečemer Janez (Gržeča vas pri Krškem), Pušenjak Alojz (Križevci pri Ljutomeru), Steblovnik Ivan (Smartno ob Paki), Molan Karl (Kapele pri Brežicah), Barbo Jože (St. Peter pri Novem mestu), Lovrenčak Rudolf (Šmarje pri Jelšah), Gričar Anton (Sv. Duš pri Krškem), Tomše Franc (St. Janž na Dravskem polju).

Beograd. Kaplar Karel Krajnc (Sv. Vid pri Vuzenici) in redovi Alojz Donaj, Lešnik Jo-

že, Jože Ungar, Franc Legat, Ignac Šturm, Leopold Rak, Karel Fartek in Rupert Pesel.

Beograd. Orožniški narednik Vinko Javornik s soprogo Faniko in sinčkom Vinkom.

Beograd. Fantje kraljeve garde: Žunkovič Andrej (Prepolje), Kancler Ivan (Starše), Bandur Franc (Rošnja), Rakuša Ivan (Bodislavci), Teraz Leopold (Brezovo), Polšak Srečko (Sromlje), Drole Viktor (Razlake), Klopčič Anton (Dvorje pri Moravčah), Šuster Jožef (Kalobje), Stanovnik Ivan (Govejek pri Medvodah), Črnko Ludvik (Sv. Marjeta ob Pesnici), Kraljič Ivan (Lipe), Jurtela Jožef (Cirkovce), Sveneček Simon (Pobrežje pri Ptujju), Stampfel Jožef (Potov vrh), Medved Konrad (Šikole), Salamon Rudolf (Gubno), Podlipnik Jakob (Laški Rovt), Jazbec Franc (Bizeljsko), Vršec Anton (Bizeljsko), Čeh Martin (Podvinci), Smolej Oton (Sv. Križ pri Jesenicah), Kozar Rudolf (Grabnoš), Pintarič Viljem (Večeslavci), Žunkovič Jožef (Zlatoličje), Černenshek Franc (Ptujška gora), Ogrizek Franc (Zgornja Hajdina), Petelinšek Franc (Hajdoše), Primožič Jernej (Laporje), Gombač Anton (Gerlinci).

Beograd. Slovenski fantje orožniki: Stefan Popovič (Sp. Mestinje), Ignac Jarc (Ajdovec), Ignac Završek (Krka), Franc Močnik (Ptuj), Franc Badičič (Brežice), Viktor Podrgar (Celje - Pazova), Karlo Kovačič (Ljutomer),

Franc Bismande (Litija) in Janez Muc (Metlika).

Beograd. Orožniški podnadredniki: Anton Zajšek (Ptuj), Jakob Galun (Ptuj), Feliks Kranjc (Ptuj), Anton Gruden (Velike Lašče), Gabrijel Kavčič (Celje), Ivan Trstenjak (Ljutomer), Ivan Mihovec (Ljubljana); kaplarji: Anton Štimac (Laporje), Konrad Dolšak (Poljčane), Ernest Krump (Celje), Jakob Žnidar (Podnart pri Škofji Loki), Janez Ravnikar (Virmaše), Ivan Dolenc (Pragersko), Valentin Ljupše (Smarje pri Jelšah), Vilim Trstenjak (Strigova pri Ljutomeru) in orožniška narednika Ivan Trglav (Polzela) in Andrej Žlik z družino (Sv. Jurij v Slovenskih goricah).

Beograd. Orožniški podnadrednik Anton Potutnik z rodbino.

Boleč pri Beogradu. Orožniki, služeči v smederevski orožniški četi: Maksimiljan Mohorko (Ptujška gora), Jakob Kozoderc (Podložje), Rudolf Založnik (Frankolovo), Rudolf Perko (Zibika), Vincenc Kmetec (Cirkovce), Alojz Adanič (Melje) in Dominik Petelinšek (Frankolovo).

Bužim. Orožniški podnadrednik Anton Gole (Zagorica).

Debar. Fantje, služeči kadrski rok: redovi Jože Göstl, Jože Flak (Mavrlen), Peter Adam (Dragatuš), Matija Rožič (Dragovanja vas), Anton Kralj (Kapljišče), Jože Jurajevič (Kresnic), in Miha Tomc in kaplar Jože Povhe (Raka).

Čerevič. Orožniški podnadrednik Pavle Kavčič (Ziri), službujoč v Sremu, in orožniški kaplar Ivan Kavčič (Ziri), službujoč v Bosni.

Grubišno polje. Viktor Praznik, orožniški podnadrednik.

Hrtkovič. Orožniški narednik Ignac Letič (St. Vid pri Ptuj).

Javor. Orožniški podnadrednik Štefan Tanšek (Grobčno).

Kastav. Orožniški narednik Alojz Spolenak soproga Antonija, hčerka Ankica — Nadiča in sestrična Lenčka.

Klanjec. Orožniški narednik Franc Kmetec s soprogo Cilko in hčerko Marico ter podnadrednik Franc Vouk.

Knežovo. Karel Kraus, Ernest Kerec, Janez Novak, Anton Felkar, Imre Žido, Josip Fartek, Anton Hul, Ludvik Gergar, Alojz Ketiš, Rudolf Cor, Imre Madžarič, Josip Hajdinjak, Peter K. pič, Karel Klement, Viktor Berber, Josip Vinčec, Irina Pozvek in Ludvik Celec.

Kovačica. Orožniški kaplar Franc Počervina (Birčna vas).

Krušedol. Slovenski fantje vojaki: Ivan Lužar (Krmelj), Karlo Klinc (Paka-Velenje), Franc Slapšak (Potovec-Boštanj) in Matevž Janet (Prevalje).

Naklo. Vsem rojakom v Mengedeju in Brambanerju želi vesele praznike in zadovolino novo leto Jakob Rebernak.

Petrinja. Orožniški narednik Zvonko Lagoja, Marija Lagoja in sinova Ernest in Vilibald ter Franciška Regitnik.

Požarevac. Slovenski fantje orožniki: vodja postaje David Cotič (Sežana), podnadrednik Joško Jezovšek (Sv. Vida), Dominik Petelinšek (Vojnik) in Franc Soršak (Slovenska Bistrica).

Preslap. Orožniški narednik Ivan Jurca s soprogo Ivanko in svakinjo Alojzijo.

Ravna Reka. Guček Karlo (Sv. Lenart), Frim Rudolf (Konjice), Garantini Vinko (Vače), Ocvirk Pavle (Zabukovje), Razboršek Alojz (Sv. Rupert), Dovenik Karlo (Žiče), Štrumbelj Jože (Dolenjsko).

Rtanj. Jože in Rozalija Žibret (Št. Gotard pri Trojanah).

Rtanj. Čevljar Anton Smit, krojač Martin Vogrin in rudarji: Stanislav Stanko, Karlo Stanko, Franc Suša, Franc Grimšek, Anton Šikonja, Jakob Plevnik, Franc Skok in Jernej Muc.

Rtanj. Valentin Pavlič, Josip Podjed, Ivan Kmetič, Franc Uranič, Ivan Derčar, Anton ečič, Ivan in Marija Keše, Franc Habič, Franc Vehovar, Ivan Goste, Franc Jankovič, Albin Klančičar, Ivan Marka, Albin Koren, Julijana Lovrač in Peter Kompare.

Rtanj. Gračner Jože, Mušelin Franc, Romih Rudolf, Romih Ivan (Sv. Rupert nad Laškim), Mičnik Anton, Žibert Franc (Dobje pri Slivnici), Pevec Franc (Svetje), Deželak Franc

(Trbovlje), Sajevec Franc (Motnik), Lipovšek Jože (Kalobje).

Rtanj. Franc in Angela Zakrajšek s hčerko.

Rtanj. Slovenski rudarji: Ivan Novak, Voigrinc Franc, Ivan Lovce, Jožef Novak, Matija Arlič, Jožef Plajhner, Anton in Franc Poglej, Stefan Ureže, Viktor Lopan, Jožef Urbanija, Ferdinand Jamnišek, Franc Prosenc, Franc Teržan, Ivan Romih, Franc Urankar, Jožef Gračnar, Jožef Bezgovšek, Albin Potočnik, Jakob Florjančič, Adolf Jazbinšek, Dominik Požlep in Franc Jankovič.

Rtanj-Boljevac. Alojz in Vilma Stanko.

Samobor. Anton Ogorelec.

Sanski most. Orožniška kaplarja Murgelj Janez in Ivan Potočnik.

Sarajevo. Slovenski fantje služeči kadrski rok pri artilerijskem polku: Kmetec Ivan (Senovo pri Rajhenburgu), Fras Franc (Slavšina pri Sv. Andraž), Kruder Alojz (Prihova) in Krumpak Anton (Rogaška Slatina).

Sisevac — Senjski Rudnik. Pevšek Marko, Pevšek Marija, Grubar Franca, Špeh Gvidon, Bregar Franc, Florijan Anton, Grubar Kristl, Uršič Anton, Pavlina Gustek, Polenik Jožef, Očepek Pepca, Očepek Ferdo, Postotičnik Ludvik.

Sremska Kamenica. Slovenci-gojenci orožniške podoficirske šole: Guzelj Vencelj, Tomanič Franc, Oplotnik Ivan, Žibret Rudolf, Mandelc Metod, Mandelc Ciril, Petrič Ivan, Jug Ivan, Baša Štefan, Abramovič Štefan, Polutnik Jurij, Zupančič Anton, Slapnik Anton, Hočevar Anton, Hočevar Matija, Krese Jožef, Barle Josip, Korpar Janko, Cvetko Karlo, Smerkar Janez, Žavbi Franc, Žnidarič Ignacij, Hribar Anton, Brodarič Nikola, Papič Jožef, Mastnik Anton, Zupanc Franc, Mišmaš Alojz, Molan Ivan, Kuder Stefan, Podlogar Vincencij, Novak Franc, Kračun Ludvik, Krašna Karol, Zdolšek Karol, Remškar Alojz, Orlov Franc, Vršič Alojz, Jeras Viktor, Valher Franc, Juvanec Franc, Šprajc Blaž, Jelovšek Franc, Ferlan Martin, Mravlje Matevž, Malešič Leopold in Grebenc Alojz.

Strumica. Slovenski fantje pri pehotnem polku: kaplarja Peter Sneler (Sinji vrh) in Franc Matkovič (Tanča gora) ter redov Peter Tortun (Damelj).

Subotica. Slovenski fantje orožniki: Strmečki Jože (Bizejsko), Plavček Franc (Rogaška Slatina), Majcen Jože (Sv. Tomaž pri Ormožu), Keber Ivan (Slovenjgradec), Hrovatič Fr. (Grobčno) in Pečovnik Karol (Vransko).

Suho polje. Orožniški narednik Vinko Kavčič s soprogo in otroci.

Supetar. Orožniški kaplar Kocbek Friderik (Sv. Benedikt v Slov. goricah).

Šar planina. Ivan in Angela Mlinarič.

Šid. Družina Medvedec.

Velika Vrhnica — Kruševac. Orožniški kaplar Pavle Maček (Prevorje), orož. narednik Ivan Tomac (Bihač) in soproga Marija (Predvor).

Zemur. Slovenci, ki služimo pri komandi zrakoplovstva: Rudolf Snaj, Rudolf Strunjak, Janez Gerečnik, Anton Krautberger, Franc Rovani, Peter Kobler, Franc Kump, Peter Kerenčič, Jernej Kališnik, Franc Založnik, Ludvik Namestnik, Alojz Eker, Janez Moreše, Franc Kaučič, Alojz Matek, Jožef Mežek, Janez Jauk, Anton Buh, Franc Tavčar, Alojz Eferl, Ivan Vrtovšek, Ivan Dugarez, Martin Razgoršek, Anton Bračun in Štefan Potočnik.

★

Bazoches sur les Betz (Francija). Franc Bavec (Snežnik pri Starem trgu), Jožef Špek (Kozaršče pri Starem trgu) in Ivan Šumrada (Podcerkev pri Starem trgu).

Bourbon Lancy (Francija). Alojz Flegar in sestra Marija (Grlici pri Cankovi).

Bruay en Artois (Francija). Franc in Veronika Vidmar (Polšnik), Rudolf in Fani Štajner (Polšnik), Jurij Štus (Smarje pri Jelšah).

Cantal (Francija). Veronika Kolman in Toplan Janez.

Grand Soury (Francija). Anton Janežič Podpreska pri Čabru), Jožef Žagar (Koblarje pri Kočevju), Jurij Žagar (Podpreska pri Čabru).

Cuffy (Francija). Slovenski fantje, zaposleni v francoskih gozdovih: Ivan Svet in Andrej

Jernejčič (Slivce pri Rakeku), Anton Hresčak (Unec pri Rakeku), Edvard Knap (Cerknica), vsi iz Prekmurja.

Epinal (Francija). Knaus Anton, Knaus Jakob in sin, Molnar Sebastjan.

Ermenonville (Francija). Ivan Molnar in tovariši (Selov).

Farschviller (Francija). Rudar Ivan Samec (Tevče pri Ajdovščini).

Freyming (Francija). Blaž in Mici Mergole, Štefka in Marica Mergole, Ivan in Tinca Sternad (Dobro polje), Vinko Bernardič (Stari grad pri Brežicah), Anton Ostreljč (Presje pri Brežicah), Joško in Mimica Planinc (Libna pri Krškem), Joško Avbelj (Dole pri Litiji), Martin Kos (Sromlje pri Brežicah).

Isbergues (Francija). Antonija Poberžnik (St. Janž pri Dravogradu), Amalija Poberžnik (Trbonje pri Vuzenici) in Jožef Sabotin Košarjevci v Prekmurju.

La Chapelle Gauthie (Francija). Franc in Lojze Hiti, Alojzij, Andrej in Rafael Siraj, Franc Krašovec (Metlje—Bloke).

Les Riceys (Francija). Jože in Alojzij Oswald (Papeži), Ivan Volf (Bezgarji — Osilnica pri Čabru).

Les Riceys (Francija). Franc Novak, Leopold Panjan (Loka pri Črnolju), Leopold Trdič (Desine), Tomaž Tomažič (Vinica), Janko Cvitkovič (Tribuče), Rudolf Benec (Belči vrh), Janez Suštarič (Jerneja vas).

Noyelles (Francija). Franc in Fani Vrabc.

Merlebach (Francija). Tone Roštohar, Vilj Žuželj in Avgust Češek (Rajhenburg).

Pinnes (Francija). Avgust in Otilda Levovnik, Alojz in Marija Levovnik.

Recluses (Francija). Gozdni delavci iz Loške doline, občine Starega trga: Franc Strle, Franc Sterle, Bavec Janez in Andrej, Kočvar Anton, Strle Janez, Strle Pavla, Turk Anton, Zurgo Marija, Zurgo Anton, Polčić Jože, Turk Jakob in Franciška in Štepin Jože.

Senlis (Francija). Janez Banko (Dankovci) in Štefan Wolf (Velika Polana).

Signy l'Abbaye (Francija). Brata Janez in Štefan Oček (Kušanovci) in Janez Kuzma (Krajna).

Sorigny (Francija). Štefan Jelenc, Peter Poje (Ribjek pri Osilnici), Ludvik Janežič (Babno polje), Anton, Edvard in Josip Žagar, Vid in Antonija in mali Stipo Žagar (Prezid).

St. Christophe (Francija). Viljem Bokan, Ludvik Rac, Alojz Lenaršič in Ana Slammar (Gornji Slaveči v Prekmurju).

St. Martin aux Buneaux (Francija). Martin Knechtel, Rozika ePrger in Ferona Malec (Štrigova), Josip in Marija Novak (Mihalovci).

St. Martin de Fontenay (Francija). Silvester in Dominik Seničar (Rajhenburg), Viktor Tovornik (Jurkloster), Rudolf Resnik (Videm pri Krškem), Avgustin Anton (Leskovec pri Krškem), Jakob Zelič (St. Lenart pri Laškem), Rudolf Rižnar z družino (Jurkloster) in Sidonija ter Stevo Vasiljevič (Zenovlje v Prekmurju).

St. Michel d' Halescart (Francija). Ludvik Oblak, Jože Repar, Jože Hladnik, Rudi Brađič in Matevž Kočvar.

St. Souplets (Francija). Ivan in Peter Šerčer (Zurga), Peter Šerčer (Bezgarje), Kancijan Turk in žena Eva (Pobreže).

Uzay le Venon (Francija). Pavle Soldat in Anton Leban (Tolmin).

Villeneuve (Francija). Ludvik Turk, Franc Sladič, Franc Slarešinič, Janko Radovič, Alojzij Brinc, Jože Janež, Anton Volf, Peter Sercel, Jože Geršelj, Jože Križman, Matija Pelič in Anton Novak.

★

Beringstedt (Nemčija). Jožef Zelenko, Martin Režonja, Ivanka Lovrenčič, Janko Konrad, Marija Bauman, Jožef Bauman in Janko Vela (Sv. Ana v Slovenskih goricah).

Betsche (Nemčija). Martin Horvat (Tibolec pri Moškancjih), Mirko Kondrič (Dornava pri Ptuj), Martin in Elizabeta Cinslerlajt (Sv. Miklavž pri Ormožu), Franc Artenjak (Breg pri Ptuj).

Bomst — Grenzmark (Nemčija). Drevenšek Janez in Hilda, Turkuš Anton, Plavček Ivan, Zafošnik Martin in Terezija, Vutke Erna, Kaiser Anton in Fabiš Ana.

Besby (Nemčija). Anton Bokan (Dolič), Mihael Ferko (Gornji Slaveči), Terezija Gaber (Serdica) in Mimi Venta (Marija Snežna).

Gnigl-Salzburg (Nemčija). Roza Vogel.

Dithmarschen (Nemčija). Franc Kovačič (Zbigovci pri Gornji Radgoni), Marija Zupec (Zg. Rožica pri Sv. Ani v Slov. goricah), Fani in Franc Pfeifer (Nasova pri Apačah), Jožef Koler (Lešane), Jožef Fras (Lešane), Janez Pavlič (Zice pri Sv. Ani), Janez Koler (Ščavnica) in Skert Anton (Celje).

Essen-Berge-Borbeck (Nemčija). Jugoslovensko narodno društvo: Jože Skerlovnik, Anton Polutnik, Anton Obrol, Avgust in Franc Grahli, Matija Hostnik, Franc Lorber, Anton Marn, Anton Boštjančič, Ivan Podbevšek, Karel Plahutnik, Franc Jeras, Franc in Ivan Kuga, Florijan in Friderik Lorgier, Bernard Stegemann, Friderik Stermann; Jugoslovensko žensko narodno društvo: Hauptman Lojza, Skerlovnik Ana, Sladič Roza, Ravnikar Julijana, Roselj Julijana, Pernuš Ivana s hčerjo Haniko, Obrol Elizabeta, Kul Luiza, Marn Jožefa s hčerkami Marijo, Milko in Erno, Theis Marija, Verharen Ana, Emmehrih Roza, Bočko Franciška, Plahutnik Angela, Polutnik Ana, Tomasino Jožefa, Kuga Helena, Grobeš Ana. — Na Štefanovo bomo imeli v društveni dvorani (Berge-Borbeck) božičnico z obdarovanjem otrok. Vabimo!

Flensburg (Nemčija). Karel Budja, Jakob Kramberger in Antonija Znidarič (Očeslavci) Tomaž Zemljic (Rožički vrh), Jožef Šic (Kocjan), Anton Toplak (Mele), Otmar Špigl (Bučecovci), Jožef Verbajnsak (Bunčani), Ivan Rajh (Stara Nova vas), Jožef Golinar in Ivan Štuhec (Vučja vas), Franc in Roza Mavko ter Ivan Javšovec (Lešane), Ivan in Jožef Hajdner (Segovci), Aleksander Temlin (Vaneča v Prekmurju), Stefan in Marica Podlesek (Pečarjevci), Alojz in Irma Čurman (Kuzma), Pavel in Marija Kočič (Murska Sobota).

Frankfurt an der Oder (Nemčija). Kmetijski delavci: Alojz Juvančič (Pekre pri Mariboru), Ludvik Zavec (Sv. Barbara pri Mariboru), Franc Vezjak (Središče).

Homburg-Hochheide (Nemčija). Breznikar Andrej, Breznikar Josip, Belak Mihael, Borštnar Anton, Čebin Franc in Avgust, Hriberšek Franc, Jancič Josip, Klembas Josip, Kink Franc, Keržišnik Anton, Kovač Valentin, Kališnik Rudolf, Kukman Franc, Knez Anton, Kišek Ignac, Majdič Josip, Majdič Franc, Mohorič Ivan, Mlakar Franc, Malovrh Ignac, Oblak Franc, Praznik Ivan, Roglič, Šerak Karel, Šivak Alojz, Tori Franc, Bajde Stefan, vdove Bahar, Brenko, Kos, Kovačič, Klenovšek, Mohar, Urbič in Vidmar.

Krebbel (Nemčija). Jožef in Terezija Podgorelec, Jožef Varga, Martin Kavčič, Verona Klemenčič.

Landsberg (Nemčija). Anton Šlamberger (Slovenska Bistrica), Avgust Klinar (Sv. Jurij ob južni železnici), Anton Brglez (Makole), Ivan Tavčar (Ljubljana), Ivan Repej (Sv. Jurij v Slovenskih goricah).

Moers-Merbeck (Nemčija). Breznik Josip, Bretner Anton, Čatar Josip, Dober Anton, Fijavš Filip, Gradišer Anton, Jakob in Franc, Ivančič Bartolomej, Kolnik Jakob, Kantužer, Klavžar Franc, Kangler Filip, Kozinc Ivan, gospa Kepić, Koznik Franc, Leskovšek Rok, Leskovar Alojz, Novšek, Podreberšek Franc, Požek Josip, Prosen Ivan, Pili Josip, Plahutnik, Pribožič Valentin, Slatner, Stražar Pavel, Smuk Jakob, Strmšek Franc, Sakšek, Seničar Jakob, Tratar Anton, gospa Umek, Volaj Jurij, Zorko.

Neuauving (Nemčija). Anton Južna (Dragomlja vas), Peter Damjanovič (Dole), Anton Zupančič (Dragomlja vas), Janez Klemenčič (Bereča vas), Franc Težak (Dolenji Suhor), Anton Tajčman (Gor. Suhor), Franc Perkovič (Bereča vas), Martin Kočevar (Grabrovec), Marko Kočevar (Omota), Josip Lukek (Gabrovec), Tome Kordič (Pilatovci), Janez Zlogar (Bereča vas), Janez Štefanič (Bereča vas).

Pettstätt (Nemčija). Rudolf Potočnik, Anton Falež in Josip Lašič (sezonski delavci iz okolice Maribora)

Seegraben (Nemčija). Anton in Marija Kopmajer, Ignac in Cecilija Stergar, Miha in Alojzija Naveršnik, Jurij in Pavla Gorenak, Adrej in Marija Feigl, Liza Godec, Marija

Lesar, Franc in Ana Zupanc, Franc in Franciška Fieder, Jože in Antonija Kašca, Ivan in Kati Petrovčič, Anton in Terezija Hudoles Alojz in Terezija Kelhar, Ivan Kelhar in Marija Ban, Matija in Amalija Pečar.

Boussu-Bois (Belgija). Franc Grečer, Viktor Pečar, Jožef Grum in Franc Zupanc (Petrovče), Franc Valenčič (Litija) Martin Srebot (Celje), Martin Kaš (Velenje), Jožef Vodišek (Laško).

Eisden St. Barbe (Belgija). Čulk Ivan in Tončka (Braslovče), Vrankar Franc in Mici (Braslovče), Fischer Avgust in Mirica (Slovenji Gradec), Vok Andrej in Marija (Trnovlje pri Celju), Podbevšek Anton in Pepca (Ločica nad Laškimi), Vornšek Viktor (Slovenji Gradec), Goluh Franc in Mici (Ločica nad Laškimi), Ocvirk Franc in Fani (Migojni-

ce — Griže), Kapošiva Karol in Marija (Rog-Slatina).

La Bauverie Hainaut (Belgija). Julijan Alip, Rozalija in hčerkica (Hrastnik), Franc Grčar, Jožefa in hčerkica (Trbovlje), Anton in Justina Lužar (Poljčane), druž. Cvahtejeva (Poljčane), Jože Zupanc (Sv. Jurij pod Kumom), Janče Piskar, Filip Kogej, Anton Žibert (Motnik), Ignac Lešnik, Ivan Ukman (Vransko), Jernej Brečko, Ciril Kolander (Razbor), Ivan in Franc Vresk (Razbor).

Luterade (Holandija). Povše Ivan in Franciška (Braslovče), Rojnik Jakob in Mici (Gomilsko), Grobelnik Lovrenc in Marica (Prevalje).

Gowanda (Zedinjene države). Franc Smrke z družino.

Matere vladarjev brez krone

Poleg cesarjev in vladarjev imamo danes na čelu držav može, ki so iz preprostega stanu, nekateri med njimi celo iz najbednejših razmer zrasli do voditeljev svojih narodov in do krmarjev njihove usode. Ni menda med nami najnavadnejšega človeka, ki ne bi poznal imen: Hitler, Mussolini, Stalin, Roosevelt. Saj če odpreš katerikoli časnik, prav gotovo srečaš imena teh mož, ki vladajo neštetim milijonom in v veliki meri odločajo usodo vsega sveta. Vsakdo se vprašuje: odkod so prišli, kako so zrasli? Odgovor je brž podan, če povemo, kdo so njihove matere. Spoznaj mater kateregakoli človeka, ki se je v življenju uveljavil, pa boš tudi spoznal, da je materina vzgoja najlepša dota.

Sivolasa mati ameriškega predsednika

Rooseveltova mati gospa Sara ni Zidinja kakor bi kdo morda menil po krstnem imenu, marveč je iz ugledne stare ameriške rodbine, ki se je že pred 300 leti preselila iz Holandije v Ameriko. Pisala se je Delano in je menda v bistvu francoskega pokolenja. Gospa Sara šteje danes 82 let, pa je še vedno čila, visoka, zdravna in krepka. Zrasla je na velikem kmečkem posestvu precej daleč od New Yorka, kjer je tudi vzgojila svojega sina, sedanjega ameriškega prezidenta Franklina Roosevelta. Gospa se ni nikoli zanimala za politiko, marveč le za gospodinjstvo. Pustila je svojemu sinu mnogo svobode, saj je tudi sama zelo pogumna. Vedno je rada potovala. Ko je pred kakimi petnajstimi leti bila v Evropi ter se je hotela spet vrniti v Ameriko, ji je parnik pred nosom odplul iz pristanišča v Cherbourg. Stara dama ni oklevala, marveč je takoj najela motorni čoln, s katerim je bliskovito zdrvela za parnikom ga dohitela in je po vrvnati lestvi splezala na krov. Vsi potniki so strmeli nad toliko odločnostjo in pogumom stare dame. Nekaj let pozneje, ko je bil njen sin že izvoljen za ameriškega prezidenta, je znova prišla v Evropo in se ji je zahotelo poleteti z letalom iz Pariza v London. Polet ji je tako ugajal, da je o tem brzojavno obvestila svojega sina in sin ji je takoj brzojavno odgovoril: »Sijajno, ljuba mati, toda ne stori tega nikoli več!«

Vzorna mati je že napisala knjigo o svojem sinu. Ona ve, da je njen sin najbolj zaposlen vladar na vsem svetu. Vsa njena visoka leta potekajo zgolj v pričakovanju, da bo nekoč imela sina spet popolnoma zase, saj je vendar že toliko storil v svojem življenju. Prezident Roosevelt pa si pri vsem svojem delu zna pritrpati vsaj vsak teden kakšne pol ure, da pohiti k materi, ali pa ona pride na obisk k njemu in jo sin potem z avtomobilom vodi na izprehod po Washingtonu. Ljubeča mati se najrajši spominja te-

gale: Leta 1931 je bila v Parizu in nenadoma jo je napadla influenza. Sin je bil takrat guverner newyorške države. Vkrca se je na prvi parnik, da prihiti v Evropo. Tiho je odprl vrata njene sobe in rahlih stopinj prišel k materini postelji, da je ne bi prebudil. Mati pa je bedela in pravi, da bo ta prizor ohranila v spominu do zadnje ure. V sinovi skrbnosti je spoznala vso njegovo ljubezen.

Hitler pravi, da je očeta spoštoval, mater pa ljubil

V majhnem kraju Leodingu pri Linzu stoji na pokopališču nagrobnik z napisom: »Tukaj počivata v Bogu gospod Alojz Hitler, c. kr. carinski višji oficial v pokoju in hišni posestnik, umrl 3. januarja l. 1903, v 65. letu starosti, ter njegova žena gospa Klara Hitler, umrla 21. decembra l. 1907, v 47. letu.«

Po starem običaju je na spomeniku tudi fotografija. Hitlerjev oče je že po sliki sodeč bil odločen, samovoljen mož, a mati je bila čuteča ženska, bistrh oči. Bila je tretja žena carinskega višjega oficiala Hitlerja, o katerem pripovedujejo, da ga je zadela kap, ko je sedel ob čaši vina v krčmi.

Kakor znano je sedanji vodja nemške države Adolf Hitler napisal obširno knjigo »Moja borba«, kjer se takoj v začetku spominja svojih staršev in opisuje svojo mladost, ki je bila precej trpka. Takole pravi: »Oče je želel da postanem uradnik. Jaz pa tega nikakor nisem hotel. Oče je bil prepričan, da nisem za gimnazijo, marveč za realko. In tako sem bil, ko sem štel komaj dvanajst let, že prisiljen v opozicijo. Oče je bil trd in odločen. Kar si je enkrat vtepel v glavo, je hotel izpolniti. Toda tudi jaz, njegov sin, sem bil trmast. Ko sem že bil v realki, sem nekoč dejal, da hočem postati umetnik, slikar. 'Ne', je dejal oče, 'dokler jaz živim, se to ne bo zgodilo...' Oče je vztrajal pri svojem 'nikoli', jaz pri svojem 'in vendar!' Ko mi je bilo trinajst let, sem nenadno izgubil očeta. Kap je pokončala krepkega moža. Potem se na zunaj navidezno ni nič spremenilo. Mati se je pač čutila obvezano, da me vzgaja dalje po očetovih navodilih, da bi torej postal uradnik. Tedaj pa mi je prišla na pomoč nenadna bolezen. Zbolel sem na pljučih in zdravnik je nujno svetoval moji materi, naj me nikar ne nameni za pisarno. Tudi sem moral izstopiti iz realke, česar sem si tako dolgo želel, se je zgodilo. Pod vtisom moje obolnosti je mati pristala, da se bom lahko posvetil umetniškemu poklicu. Bili so moji najsmrenejši dnevi, ki so se mi zdeli, kakor sen. A to so res tudi bile le sanje. Po dveh letih mi je umrla moja mati in njena smrt je prekrizala vse moje lepe načrte. Tak je bil konec dolge, trpljenja polne bolezni, glede

katere ni bilo videti rešitve. Materina smrt me je strahovito zadela. Očeta sem spoštoval, toda mater sem ljubil. Pomanjkanje me je prisililo, da se brž za kaj odločim. Dolgotrajna materina bolezen je izčrpala skromna očetova sredstva. Kolikor mi je kot siroti pritikal pokojnine, je bilo premalo. Premalo, da bi lahko živel. Moral sem si torej kakorkoli sam služiti kruh. Napolnil sem kovčeg in se s krepko voljo v srcu odpeljal na Dunaj. Hotel sem nekaj postati, a na noben način uradnik.»

Res je, Hitler ni postal uradnik, toda tudi ne umetnik, ker so mu priznali le sposobnosti kot stavbnemu risarju. Postal pa je politik in vodja svojega naroda. Posledica njegove mladosti so značilne njegove osebine. Od očeta je bil večkrat tepen in ozmerjan kot »mesečnik«. Mati ga je vselej ščitila pred očetovimi udarci. Razdvojenost je pokazala naslednje posledice. Oče je pil, sin se ne dotakne nobenega alkohola. Stari Hitler je bil trikrat zapored poročen, sin se ne zmeni za ženske. Oče je bil veseljak v družbi vinskih bratcev, sin to sovraži. Adolf Hitler je silno ljubil svojo mater. Ko mu je bilo šest let, je sirota obolela na raku in je potem trpela deset let. Po materi je podedoval ponos in slavo. Vedel je, da tudi ona želi, naj bi njen sin bil nekoč velik in slaven kot umetnik. Podzavestno je Hitler hotel vedno dokazati svoji ljubljeni materi, da se bo preboril do neodvisnosti in moči. Ko je zasedel Avstrijo, je bila njegova prva pot na pokopališče v Leondingu, kjer je hotel biti nekaj minut popolnoma sam ob grobu svojih staršev. Položil je rdeč šopek na dotlej precej zapuščen grob.

Mati rdečega cara

Kdo je rdeči car? Današnji vodja Rusije, orjaški Stalin. Njegovo pravo ime je Josif Visarionovič Džugašvili. Rodil se je 1. 1879. v mestecu Gorj pri Tiflisu. Ime Stalin mu je baje dal Lenin, početnik boljševiške revolucije, s katerim je bil Stalin dolga leta v stikih kot revolucionar in so ga neprestano gonili po zaporih in pregnanstvu. Stalin se po slovensko reče: »Jekleni«. Bil je sin ubožnega čevljarja. Družina je bila silno revna, vendar je Josif imel dovolj dobro vzgojo. Oče je želel (slično kakor Hitlerjev), da bi mu sin sledil v poklicu. Toda Stalinova mati, ki je bila kakor Hitlerjeva mnogo bistrejša od očeta, je hotela nekaj boljšega. Na vsak način je vztrajala na tem, da ga spravi v šolo. Po njeni želji naj bi bil postal duhovnik, zato ga je spravila v pravoslavno semenišče v Tiflisu. Že v semenišču je začel Stalin razvijati skrivno revolucionarno propagando. Ko je prišla policija temu rovarstvu na sled in je Stalina aretirala, je takoj izdal svoje tovariše, ki so jih potem zaprli. Ko so pozneje vprašali Stalina, zakaj je to storil, je odvrnil: »Zakaj! Prav zato sem jih izdal, da se čim prej naučijo trpljenja. Če bi bil samo jaz zaprt, bi mi privoščili in se lepo potuhnil. Zdaj pa vem, da bodo z menoj vred vedno ostali trmastí revolucionarji.«

Že v semenišču je bil Stalin šibkega zdravlja in njegova mati še danes pripoveduje, da pač nikoli ni verjela, da bo dosegel starost. Tem manj, ko je bil vendar tolikokrat v najhujših zaporih. Boljševiška revolucija leta 1917. ga je osvobodila, ko je bil petič v ječi nekje v ledenomrzlih krajih Sibirije. Nikoli ni Stalinova mati izgubila vere v svojega sina, vedno je bila prepričana, da bo nekaj dosegel in je mirno prenašala vse, kar je moral prestati pod carskim režimom. Sloveči ameriški novinar Knickerbocker je obiskal siromašno mater Katarino Džugašvili v Tiflisu. Še danes ne zna kaj prida ruski, marveč govori gruzinščino. O svojem sinu je rekla:

»To vam je bil čisto dober fant, tale moj Soso, kakor sem ga vedno imenovala. Vedela sem, da bo kaj iz njega, vendar sem presenečena, da se je tako povzpela. Prej tega še vedela nisem, toda pred nekaj leti me je povabil v Moskvo. Šla sem tja in sem bivala cel mesec v Kremlju. No, ves mesec nisem bila kaj srečna. Nisem mogla razu-

meti, kaj prav za prav moj sin dela in s čim si služi vsakdanji kruh.«

Nato se je Stalinova mati tiha in mirna vrnila med tifiška pogorja. Da, ona vé, da je sin velik oblastnik, toda bistva njegove »službe« ne more razumeti. A to tudi ni treba, saj se tudi sinovi navadno ne zavedajo, kaj vse so dedovali od mater in kakšna kri se zgolj zavoljo materinega mleka pretaka po njihovih žilah.

Mussolinijeva mati je bila učiteljica

V Italiji niso redki primeri, da so učiteljice poročene z obrtniki ali kmeti. Za poklic svojih mož se ne brigajo dosti, gospodinjstvo ne zahteva tolikšnih skrbi, kakor pri nas, njihova plača je precej važen opornik družine. A kar je glavno: svojim otrokom so učiteljice najboljše matere.

Tudi mati Benita Mussolinija je bila učiteljica. Pisala se je Roza Maltoni in se je poročila s kovačem Aleksandrom Mussolinijem v borni vasi Predappiu, nedaleč od Rima. Mož ni bil kaj dosti pismen, toda za politiko se je brigal bolj kakor za kovačijo, bil je na glasu zagrizenega socialista, kar je takrat pomenilo tudi brezbožnika. Svojega prvorojenca je dal krstiti za Benita po slovečem revolucionarju Benitu Juarezu, ki je dal v Mehiki ustreliti cesarja Maksimilijana. V hiši je vladala revščina, kajti družina se je množila, a vzdrževati jo je morala mati s svojo plačico. Mati je bila izredna ženska, ki je neprestano tavalja v skrbeh, kako bo vzdrževala družino in ki je vselej tudi našla rešitev. Nič čudnega ni bilo, da se je v svojih stiskah rada zatekla v cerkev in da je postala zlasti v zakonu zelo verna ženska. Nasprotja med brezverskim očetom in globoko verno materjo seveda niso ostala brez posledic pri otrokih. Benito Mussolini je sicer z materjo in s tovariši rad hodil v cerkev, toda ni zdržal v njej in pozneje nekoč

je zapisal, da mu vonj kadila povzroča slabosti.

Prvorojenec Benito je bil silno nagle krvi. Komandirati se ni dal od nikogar in seveda še danes živijo nekateri njegovi tovariši z mladih let, ki jih je nabunkal ali imajo celo sledove kamenja, s katerim so se obmetavali. Ko se je Benito nekoč prijel domov z rano na glavi, mu je oče svetoval, naj svemu vrstniku dvakrat vrne miho za drago. Mati je ugovarjala, da to ni krščansko. Sin pa je seveda rajši ubogal očeta. Da se maščuje, ni zgrabil za palico, marveč je poiskal kamen in ga je naostril, da bo z njim čim temeljiteje nabil sovražnika... Oče sam ni štedil z zausnicami in je nekoč pretepel sina zgolj zato, ker je v kovačnici zamižal, ko so letete iskre od razbeljenega železa po katerem je oče udrihal na nakovalu. Mati je vselej ščitila svojega prvorojenca. Benito Mussolini pravi v svojih »Spominih«, da je njegova mladost bila bedna. V njegovi rojstni hiši dan za dnem ni bilo drugega kakor nekaj meneštje, sočivja in kruha. Mleka je bilo malo, kavo je pil Benito Mussolini prvič, ko mu je bilo dvajset let. Spal je na kupu slame in sanjal o tem, kako bi bilo lepo postati mogočen, bogat in slaven. Ko je dovršil ljudsko šolo, ga je mati navzlic očetovemu nasprotovanju spravila v zavod salezijancev v Faenci. Bil je med najemirnejšimi, vendar tudi med najbolj nadarjenimi gojenci. V zavodu salezijancev je izgubil vero. Pozneje je postal učitelj in revolucionar. Ko je prebival kot izgnanec v Švici in je izvedel, da mu je mati nevarno zbolela, je takoj zbral potrebne denarje in je tvegat pot v domovino, da je mater še enkrat videl. Danes je njegov skromni rodni dom v Predappiju majhen muzej, kamor prihajajo leto za letom številni tuji. Na hiši je spominska plošča v čast očetu in materi, ki sta oba že davno pokopana. Nedaleč od svoje rodne vasi, kamor se Mussolini vedno rad vrača, si je dal urediti krasno vzorno posestvo.

Vloge se vračajo v denarne zavode

Po podatkih Zveze jugoslovenskih hranilnic v Ljubljani so narasle novembra vloge pri 29 slovenskih samoupravnih hranilnicah za nad devet milijonov na 1.069 milijonov dinarjev. Vloge na knjižice so narasle za skoro osem milijonov na 626 milijonov dinarjev, vloge v tekočem računu pa za poldrugi milijon na 443 milijonov. Vloge na knjižice so se dvignile pri sedmih, vloge v tekočem računu pri devetih, obojne vloge pa pri sedmih hranilnicah. Stevilo vlagateljev na knjižice se je povečalo pri šestih, v tekočem računu tudi pri šestih, šte-

vilo obojih vlagateljev pa pri petih hranilnicah. Vseh vlagateljev je bilo 131.518.

Vlagatelji so torej že vrnili večji del od 54 milijonov dinarjev, katere so bili dvignili iz hranilnic v septembru, ko je ves svet trepetal zaradi vojne nevarnosti. Oktobra in novembra skupaj so narasle vloge za 33 in pol milijona dinarjev in je stanje ob koncu novembra le še za 20 milijonov nižje od stanja 30. septembra. To povečanje vlog je najboljši dokaz, kako hitro se vrača zaupanje v hranilnice in v denarne zavode sploh.

Mrzel val je zajel Evropo

Vremenska postaja v Beogradu poroča, da je val mraza, ki prihaja z Urala, zajel v nedeljo vso državo. Toplina je povsod padla globoko pod ničlo, na odprtih ravninah pa je živo srebro zaradi mrzlih severnih vetrov zdrknilo na 20 in celo na 25 stopinj pod ničlo. Celo v Primorju, kjer so bili o božiču navadno lepi sončni dnevi, je zavladal nenavaden mrz. V Južni Srbiji ter v bosanskih planinah je močno snežilo. V Bitolju in okolici je zapadlo nad en meter snega. Nenavaden hud

mrz je povzročil težave tudi v prometu. Skoro vsi vlaki na glavnih progah imajo zamude.

Enako hud mrz je na Poljskem, v Rumuniji, Madžarski, Nemčiji, Angliji, Franciji in drugod. V Rusiji pa je seveda najhujše. V zadnjih dneh so imeli v Moskvi 30, na Uralu 41, in v Verhojansku celo 69 stopinj pod ničlo. Vse reke in jezera so zamrzla, ladje pa so obtičale v ledu. Promet po Volgi in po vseh sibirskih rekah je zastal. Strašno trpe kaznjenci po koncentracijskih taboriščih, kjer jih je že na stotine zmrznilo.

Popotnikova torba Poljansko pismo

Poljane, decembra.

Tudi naš Sokol je slovesno praznoval 20-letnico Jugoslavije. Program proslave je bil srečno izbran ter dovršeno izvršen. Kljub slabemu vremenu je bil dom nabito poln do zadnjega kotička. Izredno lepa je bila udeležba zavedne sokolske mladine iz doline. Lep vtisk je na udeležence napravila okusno prenovljena dvorana.

Tudi Miklavževi prireditvi v Poljanah in v

Sokolskem domu v Gorenji vasi sta uspeli v veliko veselje obdarovancev med malčki in odraslimi.

Z božičnimi prazniki se začne predpust. V nekdanjih časih je bil ta čas doba porok. Kako so nekdanj snubili in se podajali v zakonski jarem, nam je opisal pokojni naš rojak dr. Ivan Tavčar v ljubki zgodbi »Kako se ženimo«. To zgodbo je spisal pred približno 60 leti. Za podlago je vzel snubitve in ženitev svojega sorodnika sosedu Vrbanca, Jurija Tavčarja, kateremu je bil snubec Tavčarjev oče Janez Tavčar. Nekdanji snubitveni običaji in navade minevajo kakor povsod tudi v dolini. Mladi svet se ženi vse drugače, brez posebnih pomagačev-snubcev.

Na Štefanovo se zberemo v Sokolskem domu k predstavi in po predstavi k prosti zabavi. Kakor upamo bo tudi to popoldne kakor zmerom Sokolski dom napolnjen s sokolskimi prijatelji. Na svidenje!

Vsem bralcem »Domovine« v dolini vesele božične praznike in srečno novo leto!

Naši na tujem Iz kolonij naših ameriških rojakov

Cleveland, decembra

Nedavno je priredilo več jugoslovenskih kulturnih in podpornih društev v New Yorku lepo proslavo 20letnice Jugoslavije. Program prireditve je bil zelo obširen. Obsegal je koncertne točke, nagovor predsednika pripravljalnega odbora, več drugih govorov, živo sliko vseh banovin Jugoslavije in deklamacije. Glavni govornik je bil naš generalni konzul Božidar Stojanović, ki je med Slovenci v New Yorku zelo priljubljen.

Zrtev avtomobilske nesreče je postal v Littlefallsu Franc Lozar. Vračal se je s svojo ženo od soseda Janeza Švasnika, ki se je bil vrnil iz stare domovine. Kar je pridrvel avto, ki se mu je žena umaknila, moža pa je zadel in podrl, da je padel, si prebil glavo in zlomil noge. Prepeljali so ga v bolnico, kjer je kmalu izdihnil.

Druga smrtna nesreča se je pripetila v Oglesbyju, kjer je bil do smrti povožen Franc Robek, star 68 let, doma iz Šmarjeških toplic. Povožila ga je neka ženska, ki je brezobzirno drvela z avtomobilom. Tudi njemu je prebilo glavo ter mu zlomilo roke in noge. Robek je bil v Ameriki 37 let in je bil dvakrat ožen.

V Kanadi se je smrtno ponesrečil Peter Rode, doma iz Poljanske doline. Na poledeneli cesti je avto zdrsnil v jarek in pokopal pod seboj Rodeta. V starem kraju zapuša mater, v Ameriki pa brata in sestro.

V Gordobi je umrl Ivan Antič, star 52 let, doma iz Metlike. V Argentini je bil 11 let. V stari domovini zapuša ženo, dva otroka in mater.

V Mexvilleu je umrl Alojz Arko, doma iz Vinice pri Sodražici, odkoder je prišel v Ameriko pred 32 leti.

Dvojno smrt v 24 urah so imeli v Bradleyu v isti družini. V zdravilišču je umrl Mihael Jakofčič v starosti 62 let, kmalu za njim pa še njegova hči Marija v starosti 25 let. Jakofčič je živel v Ameriki 40 let. Rodil se je v Griblah na Dolenjskem.

V Milwaukeeju so se poročili Harold Cummings in Marija Majerletova, Peter Cerner in Elizabeta Williamsova, Franc Poznik in Edna Oldenburgova, Ludvik Tomašević in Eleonora Peteršova, Jakob Živko in Ema Novotna, Jammes Owens in Marjeta Božičeva, Jeromen Javorski in Margareta Volkova ter Harold Aved in Bernica Miročnikova.

V Buenos Airesu je vlak povozil Karla Trampuza. Pokojnik je šel 37 let. Doma je bil iz Kostanjevice. Umrl je pa v Buenos Airesu Franc Pečenko, star 40 let, doma iz Bili na Primorskem.

V Burleyju se je smrtno ponesrečil Matja Ferlic. S sinom je pripeljal v sladkorno tvornico voz sladkorne pese. Na mokrih tleh pa mu je spodrsnilo, da je padel in v naslednjem trenutku je šel čezenj drugi voz, da je bil takoj mrtev. Pokojnik je bil doma od Sv. Urbana nad Škofjo Loko.

V Deitroitu je umrl Jože Bartol. Podlegel je jetiki. V starem kraju zapuša sestre Karolino, Angelo in Ivanko in brata Franca.

V Pittsburgu je umrl znani posestnik in gostilničar Peter Balkovec, star 52 let, doma iz Balkovc v Beli Krajini, od koder je prišel v Ameriko leta 1908.

V Clevelandu sta umrla Roza Svetinova, rojena Glavičeva, stara 46 let, doma iz Senožeč, in Ana Žagarjeva, stara 53 let, doma iz okolice Celja, od koder je prišla v Ameriko pred 25 leti.

Smrt rojakinje v Franciji

Stiring Wendel, decembra,

Ob koncu preteklega meseca je zadela huda nesreča Mlinarjevo družino v Habsterdiku. Skrbni Mlinarjevi gospodinji in ljubljene materi svojih otrok je postalo v sredo 30. novembra slabo. Zgrudila se je na tla in bila v nekaj trenutkih mrtva. Vsi poiskusi obuditi jo k življenju, so bili zaman. Zadela jo je bila srčna kap. Rajnka Rozalija Mlinarjeva, po rodu Motkova iz Dola pri Hrastniku, je štela 45 let.

Pogreb rajnke je bil 2. t. m. Pogrebne obrede je opravil kaplan župnije v Stiringu. Obilna množica ljudstva, ki jo je spremljala na zadnji poti, in neštivilni šopki in venci, ki so pokrivali krsto so pričali, da je bila rajnka priljubljena. Pred hišo žalosti in ob odprtem grobu je zapel slovenski materi na tujem v slovo slovenski pevski zbor »Gorenjski slavček«. Oči vseh rojakov so bile solzne, ko je zadonela slovenska pesem. Podpredsednik slovenskih kolesarjev g. Kališnik je rajni rojakinji položil venec na grob. Spavaj mirno v tuji zemlji.

Smrt uglednega rojaka v Ameriki. Na svoji lepi farmi v Madisonu v ameriški državi Ohio je umrl Josip Mlakar, star komaj 45 let. Doma je bil iz St. Ruperta na Dolenjskem, kjer so imeli starši lepo kmetijo. Kot 20letni mladenič je prišel leta 1913 v Cleveland in dobil delo v neki tvornici. Po nekaj letih si je ustanovil trgovino ter z veliko pridnostjo in podjetnostjo si je pridobil lepo premoženje. Pred tremi leti je trgovino opustil in postal farmar. S svojo soprogo je bil lani tri mesece na obisku v svoji stari domovini. Slovenskim in drugim farmerjem je bil vzor naprednega gospodarja, velike pa je imel tudi zasluge pri gospodarskih društvih naših rojakov v Clevelandu in nekaterih drugih nasebinah. Bil je delničar treh narodnih domov v Clevelandu. Njegovo ime dobimo povsod, kjer je bilo v zadnjih letih storjeno kakšno uspešno delo za gospodarski in prosvetni napredek naših rojakov v Ameriki.

Iz Buer-Hassla (Nemčija) nam pišejo: Jugoslovensko narodno društvo je priredilo prejšnji mesec glavno zborovanje, na katerem je bil izvoljen nastopni odbor: prvi predsednik Anton Strgar, drugi predsednik Franc Jezeršek, prvi blagajnik Marko Suler, prvi blagajnik Jernej Savšek, prvi tajnik Martin Stergar, drugi tajnik Korun, preglednika Franc Kajba in Mihael Korun. Zbor je obiskala tudi predsednica Zveze ženskih narodnih društev Ana Korentova, ki smo jo izvolili za častno predsednico našega društva. — V zadnjem času smo obhajali dve srebrni poroki. Dne 25. septembra je imel blagajnik in ustanovitelj našega društva g. Marko Suler srebrno poroko s soprogo Barbaro, ki je blagajničarka Ženskega narodnega društva. 27. novembra pa naš predsednik Franc Jezeršek s soprogo Marijo, ki je predsednica Ženskega narodnega društva. Obema paroma iskrene čestitke!

Iz Gelsenkirchna (Nemčija) nam pišejo: Jugoslovensko društvo sv. Barbare se najlepše zahvaljuje vsem rojakom za obilno udeležbo proslave društvene 30letnice in vinske trgatve. Istotako se zahvaljujemo izseljenke-mu komisarju iz Düsseldorfa g. Krajncu za denarno podporo. — Dne 4. t. m. smo proslavili 20 letnico obstoja naše ljubljene Jugoslavije. Predsednik društva je v daljšem govoru orisal nastanek Jugoslavije in združitev bratov Srbov, Hrvatov in Slovencev v eno močno državo Jugoslavijo. Po končanem govoru smo zaklicali »Naj živita naša lepa domovina Jugoslavija in naš mladi kralj Peter II. — Dne 18. t. m. pa smo imeli uspelo obdaro-vanje dece. — Vsem našim rojakom v domovini želimo vesele božične praznike in srečno novo leto!

Iz Homberga-Hochheide (Nemčija) nam pišejo: Nedavno sta slavila zlato poroko g. Jožef Majdič in njegova soproga Alojzija, rojena Drnovškova. Oba zakonca sta še trdna in zdrava. G. Majdič šteje 73 let, njegova žena pa 74. Oba sta med rojaki in domačimi Nemci zelo priljubljena. Prejela sta mnogo

daril in bila deležna nešteto čestitki! Še dolgo vrsto let!

Iz Gladbecka (Nemčija) nam je poslal gospod Franc Mlakar: Prevajam v nemščino listine iz Jugoslavije in Českoslovaške. Prav tako pomagam vsakomur pri nabavi listin za dokaz aričnega izvora. Za odgovor je treba poslati znamke. Moj naslov: Franc Mlakar, Horsterstrasse 73-I., Gradbeck, Westfalen.

Kaj storiš, če te zebe v noge

Vedno se počutiš neugodno, če imaš mrzle noge. Povsem naravno je, če si zunaj na mrazu in te zebe v noge. Bolezenski pojav pa je, če imaš mrzle noge tudi v topli postelji in si jih ure in ure ne moreš segreti. Največkrat bo vzrok ta, da se pri po nogah pretaka prepočasni, da ste slabokrvni. Zato bi bilo potrebno kako zdravilo za okrepitev krvi. Mrzle noge pa so v zvezi tudi z nepravilno prebavo, zato moramo skrbeti za to, da želodec in čreva v redu opravljajo svoj posel.

Zelo napačno je mnenje, da te v noge ne bo več zebljo, če obuješ dvoje ali troje parov nogavic. Nogavice sicer res nosimo zato, da telo ne oddaja preveč toplote, toda pri nezdravo mrzlih nogah si ne bomo kdo ve kaj pomagali z njimi. Nepriporočljiva je tudi zelo razširjena navada, ki je prav za prav razvada, da namreč v posteljo oblečeš nogavice.

Če imaš moko v čevljih, tedaj se preobuj takoj, ko prideš domov. Najboljše je, če si takoj umiješ tudi noge, oblečeš čiste nogavice in obuješ druge suhe čevlje. Čudili se boste prijetnemu občutku in toploti v nogah, pa tudi prehlada se vam ne bo treba bati.

Stalno nadlogo mrzlih nog pa počasi odpravimo tako, da si pripravimo vsak večer kopel. Kopel spravi kri spet v pravilni obtoč, noge se segrejejo in neprijetni občutek izgine. Ko ste noge skopali, jih tudi zdrgnite s suho brisačo.

Razni vložki v čevljih sicer zadržujejo mraz in vlago, grejejo pa ne. Copate in klobučevinasti čevlji noge le razvadijo. Če pa noge razvadiš in si ves dan v copatah, te bo tudi v čevljih vedno zebljo v noge. Copate imajo le ta namen, da si zvečer odpočijemo utrujene noge, če smo čez dan preveč hodili.

Pregovorji o jedi

Anglež pravi: Jesti je telesu potrebno, a znati jesti je umetnost. Navaden črni kruh, če ga ješ pri lepo pogrnjeni mizi, ti bolj diši kakor najboljša pečenka v zamazani skledi, pri zamazani mizi in v temnem kotu.

Nemec pravi: Nikjer ne spoznaš človeka bolj, kakšen je, kakor prav pri jedi.

Francozinja pravi: Ženska se mora prav tako dobro spoznati na želodec kakor na srce svojega moža, pa bo z njim srečna in zadovoljna.

Italijan pa pravi: Sir prijetno draži naše čeljusti, krepča želodec, je dober prigrizek s kruhom pri zajtrku, kosilu, večerji ali na potovanju, in se prileže meščanu kakor kmetu. Italijan pravi, da je kosilo brez sira isto kakor lepa ženska, ki ima samo eno oko.

Če hočeš dobro spati...

- ne pozabi odpreti okna svoje sobe;
- ne zakuri si preveč spalnice;
- ne pozabi odstraniti iz sobe lepih rož, ki je bila soba z njimi čez dan okrašena;
- ne zakadi na noč svoje sobe;
- ne čitaj pred spanjem knjige, ki v nji nastopajo strahovi ali v katerih so opisani strahotni prizori;
- poskrbi za to, da ti mačka ali pes ponoči ne bosta lezla na posteljo;
- ne leži na levi strani;
- ne leži skrčen;
- če si nagnjen k smrčanju, ne leži na hrbtu; spi v popolni temi; tudi zastrta luč na nočni omarici ponoči ne sme goreti;
- ne zavijaj se v odejo tako, da bi se ti zdelo, da te odnaša tolovaj.

Božič siromakov

Nekoč, ko naše je obiskal koč Božiček, ves v kožušček bel zaviti, odšel od doma v mesto naš je oče prodat poslednji materin nakit.

To bil je zlati prstan od poroke, ki varovala ga je ko zaklad
Pogledala je solzna nas otroke, ko ga nadela si je zadnjikrat...

In bili smo za božič prebogati, od sreče lica so se nam smehljala, a naša mati, naša zlata mati ne vem zakaj vse dni je treiokala...

Lojze Planinšek

Tri narodne o Kristusu in Petru

Od kdaj se repa razrašča?

Kristus in sveti Peter sta naletela nekoč na moža, ki je na njivi sejal.

»Kaj delate, očka?« ga je nagovoril Kristus

»Repo sejem!« je odvrnil kmet.

»Komu?«

»Za sebe in svojo ženo,« se je odrezal kmet

No in na njivi sta potem zrasli le dve repi. Ena za kmeta, druga za njegovo ženo.

Kristus in Peter sta potovala dalje in zapazila drugega kmeta, ki je tudi sejal.

»Kaj delate očka?« je vprašal Kristus.

»Repo sejem,« je odgovoril mož.

»Za koga?«

»Ej, to ve le Bog edini,« se je zasmel kmet. »Mnogo ljudi bo hodilo mimo njive in marsikateri bo izpulil repo ter jo snedel.«

Na njivi drugega sejaleca je zraslo mnogo debele rene. Čeprav so ljudje hodeč mimo populili mnogo repe, je vendar zato ni bilo nič manj. Repa se je tako razraščala, da se ni nič poznalo, če je kdo kakšno izmaknil, kajti Bog jo je blagoslovil. Od tistega časa se repa zmerom gosto razrašča.

Lenuh in koprive

Kristus in njegov spremljevalec Peter sta nekega dne korakala po prašni cesti. Zdajci sta opazila sredi polja veliko košato lipo, v katere senci je ležal mlad človek. Nekoliko proč se je cesta cepila na dvoje. Ker potnika nista vedela, katera cesta drži v bližnje mesto, je sveti Peter skočil k lenuhu, ga zbudil in vprašal: »Hej mož, po kateri cesti morava iti, da prideva v mesto?«

Toda človek, ki je ležal pod lipo, je bil lenuh prve vrste. Mislite, da se je skobacal na noge ter šel potnikoma kazat pravo pot, kaj šel! Niti ganil se ni, kaj šele odgovoril. Šele na ponovno vprašanje je možak brcnil z des-

no nogo ter rekel zaspano: »Le po oni cesti jo mahnita, pa bo prav.«

Te nedoločni odgovor je svetega Petra razjezil. S stisnjeno pestjo je zapretel lenuhu. Kristus pa se je nasmehnil in rekel: »Peter, zakaj se jeziš?«

»Gospod kako bi se ne jezil, ko vidim lenariti takega mladega in krepkega človeka!« se je srdil sveti Peter. »Gospod, rotim te, ozdravi tega lenuha njegove bolezn, sicer bo segnil od same lenobe!«

Ker se je tudi Kristusu studil mladi lenuh, je stopil k njemu in mu rekel: »Leni človek, kjerkoli boš pod milim nebom legel na tla, povsod bodo pod teboj zrasle žgoče rastline, ki se bodo imenovalle koprive!«

V trenutku je lenuh zakričal, skočil na noge ter se spustil v tek. Šele ko je pustil lipo daleč za seboj, se je spet ustavil, da se je praskal po telesu, po katerem ga je nemilo peklo in žgalo.

Od tedaj naprej ta lenuh ni smel nikamor več položiti svojih kosti, kajti takoj, ko se je njegovo telo dotaknilo zemlje, so pod njim zrasle koprive in ga spekle.

Se dandanes so koprive žgoče. Kopriva nas opominja, da Bog lenobo kaznuje.

Zakaj so smreke grčave

Vročega dne sta prišla Kristus in sveti Peter do kmečke gostilne, iz katere se je slišalo neubrano petje. V gostilni so namreč popivali tesarji. Tudi nekaj žensk je bilo vmes in tesarji so z njimi plesali.

Toda godca niso imeli.

Apostol Peter je videl skozi okno ples in silno so ga zarsbeli podplati. Obrnil se je h Kristusu in ga vprašal: »Gospod, stopiva še midva v gostilno, da se nekoliko razvedriva!«

»Peter, Peter, ne sili v greh!« ga je opomnil Kristus resno.

Toda Peter si ni dal dopovedati. Silno je začel prositi Kristusa, naj mu dovoli ples. Kristus se ga je naposled usmilil: »No, le pojdi, ker te tako miče. A rečem ti, da se boš kesal. Počakam te zunaj!«

Sveti Peter je veselo poskočil in se obrnil proti vratom. A tedaj mu je Kristus obesil na hrbet stare gosli. Ko je sveti Peter stopil v gostilno, so ga tesarji pozdravili z radostnim kričanjem.

»Godec je prišel, godec je tu!« so vpili vsevprek.

Apostol Peter se je začudil. Ker pa ni vedel, da je imel gosli na hrbtu, je menil, da so vsi tesarji že tako pijani, da niso več vedeli, kaj so govorili. Stopil je k ženskam in prosil eno, naj gre z njim plesat. A tesarji mu niso dovolili, da bi plesal. Prosil so ga in silili, naj jim zaigra veselo polko. Sveti Peter pa se je neprestano izgovarjal, da ni godec. Zdaj je tesarje popadel srd, kajti bili so prepričani, da se je tujec norčeval iz njih. Planili so nadenj in ga zmlatili. Gosli so mu na hrbtu razbili na tisoč koscev. Naposled so svetega Petra vrgli skozi vrata na cesto.

Ko je Peter ves polomljen prišel k Kristusu, mu je rekel ta smeje se: »Peter, kmalu si se naveličal plesa.«

Apostol Peter je zaklical jezen: »Rečem ti, o gospod, ti tesarji so hudobni ljudje. Grozno so me pretenli. Če bi mogel, bi vse smreke nabil žebeljev, da bi si tesarji skrhalj svoje sekire.«

»No, to bi bila za tesarje prehuda kazen,« je odgovoril Kristus.

»Moraš jih kaznovati, o gospod!« je prosil Peter.

»Dobro,« se je vdal Kristus. »Od danes naprej naj bodo smreke grčave. Mislim, da je to dovolj velika kazen.«

Od tedaj imajo smrekova debela trde grče, ki povzročajo tesarjem obilo truda. Zato se tesarji še dandanes jezijo na svetega Petra.

Muljavski

Naš Tonček

Naš mali Tonček možko se postavi, ko mamica ga v nove hlače spravi. Stoji na pragu kakor general. Pač koga bi se v novih hlačah ball!

Saj v prvem žepu že tiči mu dinar, ki mu podaril ga je sosed mlinar. Mu Tonček je za novo leto dejal, da Bog bi dolgo mu življenje dal.

Harmoniko pa v drugem žepu ustno si hrani skrito za nedeljo pustno.

Takrat prijatelje bo na koncert pozval, jim polke in mazurke zaigral.

In Tonček naš je tudi vedno priden. A bil je tudi vse povsod previden, ga brezovke je v hiši bilo sram, odnesel jo je v peč že zdavnaj sam.

Prav vsi, ki Tončka našega poznajo, ga cenijo in radi ga imajo.

Reko mu, kakor rekel je Boštjan:

»Postal boš, Tonček, mož še spoštovan!«

Matiya Belec

Najlepšo deklico si je priboril

PRIPOVEDKA

Živel je kralj, ki je imel sina edinca. Kar je kraljevič želel, vse je moral dobiti. Kraljevič je fasej in dopotnil 24. leto.

Kralj se je postaral, zato je poklical nekoga dne sina k sebi in mu rekel: »Ljubi sin, skeram se, zato se boš moral poprijeti kraljestva. Narod te bo moral ubogati, ti pa mu moraš biti pravičen. Preden pa prevzameš kraljestvo, se moraš oženiti. Izbrati si moraš najlepšo deklico tega sveta. Kadar jo privedeš na dom, postaneš kralj.«

Oče mu je dal mnogo denarja in kraljevič je zajahal konja. Jahal je ves dan, vso noč in spet ves dan. Ko je prijahal do velikega gozda, je stopil s konja, da se odpočije. Ker ni bil vajen samote, ga je obhajal strah.

»Kaj pač ne prenočim,« se je zgrozil. Splezal je na visoko drevo, da bi videl kje kakšno luč. Ko je z drevesa gledal na vse strani, je res zapazil v daljavi majhno luč. Zlezal je spet z drevesa in zajahal konja proti luči.

Jahal je in jahal, dokler ni prijahal do lesene kočice, v kateri je brlela svetilka. Potrkal je trikrat na vrata in iz kočice se je oglasil star mož: »Kdo je?«

»Jaz, kraljevič,« je bil odgovor.

»Kaj želiš od mene? Prebivam že sto let v tej samoti in človeška noga še ni prestopila mojega praga.«

Kraljevič je povedal svojo zgodbo in ga prosil, naj mu pove, kje biva najlepša deklica tega sveta.

»Ljubi kraljevič, to mi ni znano. Moj brat prebiva sto milj od mene, morda on ve.« Stari puščavnik mu je dal kos črnega kruha za večerjo in desko za posteljo.

Dan se je že delal, ko se je kraljevič prebudil. »Predolgo sem spal,« si je rekel sam pri sebi in vstal.

Puščavnik, dobra duša, mu je ob slovesu rekel: »Za spomin vzemi tole prašičje srce. Če ti bo kdaj slaba predla, se nanj spomni.«

Mladi kraljevič je srce vzela, ga del v torbo, se zahvalil in zajahal konja.

Delga je bila pot, preden je prijahal do puščavnikovega brata. Povpraševal ga je, ali ve, kje bi bivala najlepša deklica sveta, in ta mu je odgovoril: »V tej samoti biva že petsto let, a mi ni znano, pač pa morda ve to moj brat, ki biva sto milj od tod.«

Kraljevič je prenočil pri njem. Spal je do belega dne. Ko je vstal, se je zahvalil za prenočišče. Ob slovesu mu je puščavnik rekel: »Vzemi s seboj ptičje srce. Če ti bo kdaj huda predla, se spomni nanj!«

Kraljevič se je zahvalil za dar in ga spravil v torbo, nato pa nadaljeval pot. Dolgo je jahal, preden je prijahal do najstarejšega puščavnika, ki je presegel že sedemsto let. Bil je postrežen kakor pri prejšnjih dveh bratih s črnim kruhom in trdim ležiščem. Drugi dan pa je vstal kraljevič še pred solnim vzhodom in prosil puščavnika, da bi mu povedal, kje živi najlepša deklica tega sveta.

Puščavnik mu je odgovoril: »Ljubi kraljevič, ta je daleč v deveti deželi in prebiva v steklenem gradu. Stražijo jo tri zveri. Pri prvih vratih je tigar, pri drugih lev in pri tretjih leopard. Mimo teh stražnikov pojdi, kadar bo deževalo, ker bodo tedaj zveri zaspane. Ko prideš do tigra pazi na trenutek, ko bo zini. Tedaj zapre oči in ti lahko smukne skozi vrata. Pri levu in leopardu napravi enako. Potem boš prišel do njene matere, s katero se moraš pogovoriti.«

Predn sta se ločila, mu je dal puščavnik srce mrtvega človeka in rekel: »Če ti bo kdaj slaba predla, se spomni nanj.«

Kraljevič se mu je lepo zahvalil in se napotil v deveto deželo iskat najlepše dekle. Jahal je podnevi in ponoči, samo da bi prej prišel do zaželenega kraja. Ves izmučen je že bil, ko je prijahal pod velik hrib. Utrujen je stopil s konja in legel pod drevo. Konj se je pa okoli njega pasel. Kmalu je zaspal in sanjalo se mu je, da je videl naj-

lepšo deklico. Tako žive so bile sanje, da se je zbudil. Vstal je in srce mu ni dalo, da bi še dalje spal. Sedel je na konja in odjahal na vrh hriba. Ko je bil na vrhu, je počakal dneva, da bi videl, kaj je v dolini.

Ko se je naredil dan, je zagledal v dolini stekleni grad. Urnih korakov je moral teči konjič v dolino, in kmalu sta bila pri gradu. Sedel je na klop blizu gradu in zaužil, kar je imel še pri sebi. Tako je čakal, da bi prišlo kakšno živo bitje. Čakal pa je zaman, zato je stopil bliže h gradu in zdajci ugle dal tigra na straži. Kraljevič, si je rekel: »Čakati moram, da se napravi grdo vreme.« Zato se je vrnil h klopi, legel nanjo in zaspal. Ker je bil truden, je spal ves dan in vso noč. Proti jutru drugega dne pa ga je zbudil dež, ki je padal po njem. »Zdaj je ugoden čas,« je pomislil. Ni še odbila ura sedem, ko je že stal pred tigrom, ki pa se ni zmenil zanj. Ko je zver zazelahala, je kraljevič naglo stopil skozi vrata in stal pri drugih vratih pred levom. Lev je bil še bolj zaspan. Srečno je prišel tudi skozi ta vrata pred tretje duri, ki jih je stražil leopard.

Dolgo časa je opazoval leoparda. Zaspal ga je silil, in ko je zver zehajoč vzdignila glavo kvišku, je kraljevič smuknil skozi vrata in prišel v sobo, kjer je bivala mati njegove izvoljenke. Čudno ga je pogledala in vprašala, po kaj je prišel. Kraljevič jo je pogumno prosil, da bi mu dala hčer za ženo.

»Bridke ure te čakajo,« je rekla. Dala mu je jesti in piti ter mu velela, naj gre k počitku. Kraljevič je legel in zaspal. Proti večerju pa ga je poklicala. Povedla ga je po stopnicah v klet, češ: »Tu je šest skladišč kruha. Ves ta kruh moraš do jutri zjutraj pojesti, če ne boš ob glavo.« Nato je zaprla vrata in ga pustila samega.

Ves žalosten je premišljal, kaj naj stori. Odrezal je kos kruha in ga snedel. Več ni mogel. Proti jutru pa mu je prišlo na misel prašičje srce, ki mu ga je dal prvi puščavnik, in v tistem trenutku je prišlo toliko prašičev, da so pojedli ves kruh. Niti en hlebec ni ostal.

Ko je mati izvoljenke zjutraj odklenila vrata, se je začudila, ko ni bilo več kruha. Povedla je kraljeviča v sobo in mu velela, naj se naspri, ker je čul vso noč.

Zvečer ga je mati spet poklicala. »Nocoj boš imel drugo nalogo. Moral boš prebrati šest skladišč pšenice, pomešane s turščico, tako da boš pšenico spravil na en, turščico pa na drug kup. Če boš to storil, boš jutri zjutraj lahko skozi luknjico v ključavnici videl najlepšo deklico, ako pa ne, boš ob glavo.« Spet ga je zaprla in ga pustila samega.

Ves žalosten je zbiral žito vso noč, pa ga je prebral samo za majhen kup. Zdajci pa se je spomnil ptičjega srca, ki mu ga je dal drugi puščavnik, in v trenutku je priletelo toliko ptičev, da je bilo v nekaj minutah vse delo opravljeno.

Ni trajalo dolgo, ko mu je mati odprla in videla, da je vse žito prebrano. Nato pa ga je povedla k sobi, kjer je bivala mladenka. Kraljevič je pogledal skozi ključavnico in se zavzel: »Take lepote še ni videlo človeško oko.« Kar ni se je mogel nagledati. Čez nekaj časa pa ga je mati pozvala, naj gre k počitku, ker ga zvečer čaka nova naloga.

Zvečer ga je prišla klicat, naj gre k večerji. Ko se je navečerjal, mu je rekla: »Nocoj imaš najhujšo nalogo. Jutri moram videti vajino hčerko, sicer boš ob glavo.« Mati je po teh besedah zaklenila obupanega kraljeviča v sobo in šla. Vso noč je nesrečnik bedel in ugibal, kaj se bo drugega dne zgodilo z njim.

Ko se je napravil dan, mu je prinesla mati zajtrk na posteljo in mu rekla: »Danes boš ob glavo, ker si se predrznil snubiti najlepšo deklico na svetu.« Tedaj je prišla v sobo tudi mladenka in v tistem trenutku

se je spomnil srca mrtvega človeka. Kakor bi trenil, se je začelo po sebi nekaj premikati. Vsi trije so pogledali in opazili majhno deklico, ki se je postavila pred mater kraljevičeve izvoljenke in rekla: »Stara mama, še meni prinesi zajtrk!«

Vsa začudena je mati pogledala kraljeviča in menila: »No, moja hčerka je res tebi namenjena. Ker si izvršil vse naloge z božjo pomočjo, zaslužiš najlepšo deklico. Vzemi jo. Kadar hočeš, jo lahko povedeš na svoj dom.«

Ves teden so nalagali bogastvo na vozove in ko je teden minil, so odrinili z bogastvom in nevesto proti kraljestvu kraljevičevega očeta. Ko so prišli v kraljev grad, je stari kralj podal nevesti desnico in rekel: »Zdaj pa rad umrjem.« Čez teden dni je bila poroka in kraljevič je prevzel kraljestvo, kateremu je srečno vladal s svojo ženo in hčerko.

Čez leto dni so starega kralja pokopali in jaz sem bil na pogrebu. Če bi ne bil tedaj poleg, bi vam ne mogel napisati te zgodbe.

Franc Potrpin

Skrivalnica Poiščite volka!

Koliko let šteje stari gospod

Poizkušajte dognati

Rebus

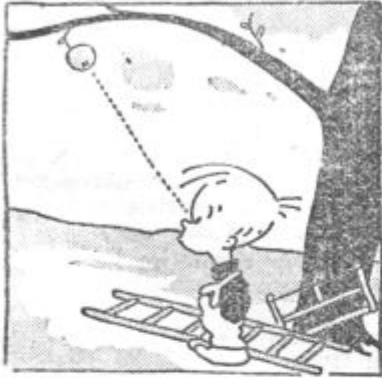
IZBIRA POKLICA

Znanec: »No, gospod Košir, kaj pa bo vaš sin, kadar bo velik? Zakaj kaže največ veselja?«

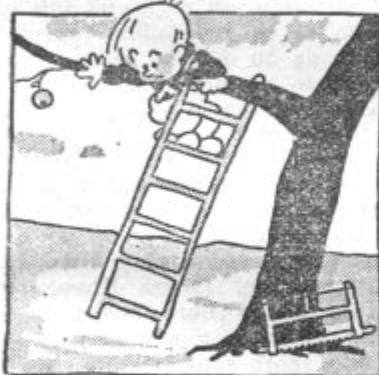
Košir: »Sem dejal, da bi ga dal za učitelja. Pravi, da ima največ veselja s počitnicami.«

BOŽIČNA PRILOGA DOMOVINE.

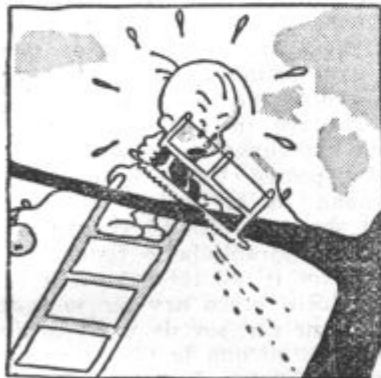
Jakcu se hoče jabolka

Jabolko na koncu veje
Jakc naš zagleda,
Kar srce se mu zasmeje:
»Moje boš seveda!«

Pa po lestvi na drevo
urno se prikrade,
stresa vejo z vso močjo:
Jabolko ne pade.

Potlej še po žago gre.
Pot mu s čela lije,
roke, noge ga bole,
srce strašno mu bije.

A potem se nam za smeh
prilika ponudi:
jabolko je res na tleh,
a naš Jakc — tudi!

Čarodejna palica za zaklade

Čudodelna palica ali bajanica je šibica, dostikrat pa tudi umetna priprava, ki nam služi, da najdemo z njeno pomočjo podtalno tekočo vodo, ali da izsledimo razne rude. Po raznih deželah jo poznajo že dolga stoletja.

Palica je lahko iz poljubne snovi, raznega lesa ali kovine, razne debelosti in različne oblike; lahko je ravna, krivuljasta ali rogovilasta.

Iskalec vode ali rud drži čudodelno palico blizu konca obojerno z navzgor ali navzdol obrnjeno dlanjo. Tako stopa po ozemlju, ki ga hoče preiskati in ugotoviti ali je morda pod njem tekoča voda ali ruda. Držanje palice in držanje telesa je pri tem zelo različno pri različnih iskalcih. Največkrat drže palico vodoravno. Med hojo se včasih primeri, da se palica začne iznenada premikati navzgor, navzdol ali drugače, in to sama po sebi, brez volje ali namena iskalca. Na kraju, kjer se to zgodi, pravijo, da je v tleh v neki globini voda ali ruda. Globino izračunajo po razdalji med krajem, kjer se je palica začela gibati in med krajem, kjer se je nehala. S posebnim računom se potem ugotovi globina.

Take poizkuse naredi lahko vsakdo, kdor si hoče vzeti truda in časa. Pri čudodelni palici pa velja v prav posebni meri svetopi-semški rek: »veliko je poklicanih, malo izvoljenih. Le malo ljudi je, brez razlike spola, pri katerih se palica giblje v rokah.

Čudodelno palico so poznali že v davnih stoletjih pred nami. V srednjem veku, ko so z njo iskali zlasti rude, so uporabljali pri iskanju vse mogoče čarodejne besede in druge čarovnije, in zveza med palico in njimi je postala tako tesna, da je naposled čudodel-

na palica veljala za čarovnijo. Tako mnenje o njej je še dandanes prav pogosto pri nepoučenih ljudeh. Stavimo, da bo marsikateri bralec teh vrstic nejeverno zmajal z glavo, češ, če že ni čarovnija, je pa zanesljivo kakšna sleparija ali pa prazna vera. No, nič zato, saj so še učenjaki malodušni zaradi nepojmljivih pojavov.

V prejšnjih časih so s čudodelno palico iskali bolj rude, v novjšem času pa iščejo vodo, zlasti v suhih pokrajinah. V takih krajih je imelo v svetovni vojni več armad posebne iskalce vode. Tudi avstrijska vojska na Krasu. Poleg drugega je znano, da je neki avstrijski iskalec vode določil tok notranjske Reke, ki pri Motovunu izginja v Škocijanske jame in priteče blizu Devina izpod zemlje. Nemci so imeli svoje iskalce vode na vseh bojiščih, kjer je vode primanjkovalo.

Vsako ve, da strela ne udari vselej na najvišje točke na zemeljski površini. Zelo pogosto se zgodi, da udari večkrat na isto mesto. Če je kakšna hiša pogorela zaradi streel enkrat, dvakrat in še večkrat, se je že dostikrat primerilo, da je prišel hišni posestnik pred sodišče, češ da je sam zažgal hišo, da bi dobil zavarovalnino. Iskalci vode s čudodelno palico so dognali nekaj zelo važnega, da udarja strela na takih mestih, kjer je v tleh podzemeljski vodni tok ali žila kakšne rude. Ali bolje, strela udarja v hiše, drevesa in podobno, ki stoje nad podtalno vodno ali rudno žilo. Če se na takem poslopju namesti strelodvod, se mora napeljati v vodno žilo ali v podtalno vodo. Ta trditev ni iz trte zvita, ampak so jo natančne preiskave potrdile v mnogih primerih.

Poslednji greh

Spoznal sem se z njim v Rimu. Vsak večer je prihajal v isto gostilno, kjer sem tudi jaz popil svoj kozarec vina. Zmerom je molčal, sam vase zaprt, in kakor brez zavesti in brez misli natakalo vino iz steklenice.

Nekega dne me je prijelo, da sem sedel k njemu. Ni še mnogo popil. Na pozdrav mi niti odgovoril ni, ampak je gledal nekam v stran. Mislil sem, da se bom z lahkoto zapletel z njim v pogovor, a zdaj pri najboljši volji nisem vedel, kako naj začnem. Nerodno mi je postalo in že sem hotel vstati, da bi šel. Tedaj je on spregovoril. Njegov glas je bil trd, skoraj posmehljiv. »Kaj hočete?« mi je rekel. »Zakaj ste sploh sedli k meni, če mislite zdaj oditi?«

Začel sem nekaj jecljati o zanimanju, o prijateljski naklonjenosti, o sočutju, a on se je žalostno posmehnil:

»Sočutje in radovednost! Če ta dva občutka zmešamo, dobimo ljubezen do bližnjega. Kajne?«

Spet sem hotel vstati, pa me je zašepetal:

»Nisem vas mislil užaliti. Ostanite rajši!«

Nekaj mi je reklo, da mi misli povedati nekaj resnega in ostal sem.

V dolgih požirkih je izpraznil nekaj kozarcev vina, kakor bi bil hotel v njem utopiti hudo bol, potem pa je začel pripovedovati. Kakor njegove besede sploh ne bi bile meni namenjene; čisto je menda pozabil, da ga poslušam in sedim zraven njega.

»Ko sem bil še otrok,« je dejal, »sem pogosto poskušal pod vodovodno pipo s prstom ustaviti curek vode. Za nekaj časa se mi je

to posrečilo, potem pa mi je voda odmaknila prst in iztekla. Dolgo sem molčal, zelo dolgo. Zdaj ste vi prišli in povedal vam bom svojo povest. Nikari ne mislite, da bo kaj posebnega! Ne, vsakdanja je in prav nič napeta. Toda če ranite otroka in je ta otrok hkratu dekle, ki vas ljubi, je to zločin, ali ne? Torej, jaz sem hudo ranil dekle, ki je umiralo, zagrenil sem ji poslednje ure, in to je več, kakor pa je mogoče popraviti.

Ko sem bil še otrok in sem hotel kaj videti, me je mama dvignila, potem pa me je spet postavila na tla. Tako sem nekaj časa gledal svet, potem pa je vse izginilo. Tudi moje dekle je šlo tako skozi življenje. Samo kratek čas se je smela veseliti svojega življenja.

Hm, niti začeti nisem znal prav, pa hočem, da bi me razumeli. Torej, v začetku je bil bog, potem so bili ustvarjeni ljudje, tudi jaz in moje dekle, in z nama najina usoda. Dokler sva usodo prenašala skupno, je bilo vse dobro in lepo. Zdaj pa sem sam in zdaj mi je težko, hudo težko.

Svojo Leno sem spoznal nekje v gozdu, v zelenju. Stala je ob grmu španskega bezga, vitka je bila kakor jelka, a oči je imela velike in temne. Zagledal sem se v te oči, ki so gledale otožno kakor otrokove. Toliko hrepenjenja je bilo v njih! Ničesar nisem videl razen teh oči, ki so bile naravnost božansko lepe. Opazila je mojo zamaknjenost in se mi nasmehnila. Hitro sva se spoznala in sprijateljila, tako kakor bi bila edina človeka na neki neobljudeni zvezdi. Ona je bila takrat že bolna, hudo bolna. Izkašljevala je pljuča, košček za koščkom. Kaj to pomeni, veste. To-

liko zdravih pljuč je na svetu, moja in vaša in mnoga druga Zakaj so morala biti prav njena bolna, zakaj?*

Moj sosed je od obupa sklonil glavo. Potem se je spet nekoliko zbral in začel iznova.

»Ne jezite se name! Rajši pijte da se bo ste bolje počutili. Bolje se bova razumela Torrej, da nadaljujem svojo zgodbo Vrag naj vzame mojo zgodbo Zakaj je moralo biti tako? Zнала je peti tisoč pesmic, vse o ljubezni, mladosti in sreči. Vedela je, da je bolna, pa je upala, da bo ozdravela Nekega dne je prišla k meni, vsa obupana Jokala je in krčevito ihtela Vse njeno nežno telo se je zvijalo od bolečin. »Poslušaj, umreti bom morala, poslušaj me! Bila sem z mamo pri zdravniku in prisluškovala sem, ko se je z njim pogovarjala. Vrata niso bila dovolj zaprta in ujelela sem zdravnikove besede: »Še leto dni, pa bo vsega konec!« »Leto dni« je jecljala, »potem bom umrla!« Stisnila se je k meni Bila je tako drobna, tako nežna, tako preplašena. Ljubila je življenje, ki se ji je izmikalo iz telesa. Nekaj me je prijelo, da bi jo bil pograbi vzel v naročje in pobegnil z njo nekam, kjer je smrt ne bi mogla odkriti Zakaj je usoda tako neusmiljena, gospod? Zakaj natovori vsakemu človeku kakšno težko breme? Dekletu je dala bolna pljuča, meni pa nazlo jezo Toda o tem pozneje

Tedaj se je vse izpremenilo: Lena ni več pela Vedela je, da ji jaz ne bom mogel pomagati, če bi ji še tako rad Siromak sem bil Imel sem sicer toliko denarja da sem mogel iti z njo v nedeljo na izlet, ne toliko da bi jo bil mogel poslati v zdravilišče. Ljubila me je Jaz sem bil zdrav, preveč zdrav zanjo. Zame je ležalo vse v bodočnosti, za njo pa je imela svojo ceno samo sedanjost. Šla je iskat življenje Spoznala se je z ljudmi ki so imeli denar in ki so ji mogli kaj dati. Kmalu pa se je vrnila k meni in mi med solzami rekla, da so vsi moški živali Potem je spet šla od mene in iskala, iskala življenje. Kakor bi bilo moglo ubogo, neizkušeno dekle vedeti, v čem je smisel življenja Prihitišla je k meni, potem pa je spet odhajala stran, iskat srečo

Te ga nisem mogel prenašati.

Bil sem mlad in ljubosumen. Odpotoval sem iz svojega rojstnega kraja in prišel v Rim. Pisal sem ji in jo klical, naj pride k meni. Hotel sem jo imeti pri sebi, da se bo pod blagim južnim soncem pozdravila. Bila je takoj sporazumna V njenih pismih je bilo samo upanje in veselje

Slikar sem. Nisem preveč nadarjen, a moje slike se le prodajajo. Takrat sem delal ponedelvi in ponoči. Moral sem zbrati toliko denarja, da bo za njeno potovanje do mene. To

ni bilo tanko, gospod! Moral sem se kakor tat tihotapati v hiše in prodajati svoje delo kakor krošnjar od vrat do vrat. Vendar sem naposled zbral toliko denarja, da bi bilo dovolj za njeno potovanje v Italijo in za prebivanje v Rimu.

Potem je nekega dne prišlo njeno pismo, in v njem sem bral:

»Pozabi me in ne piši mi več! Vse je bilo otročje in neumno Tudi brez tvoje pomoči bom ozdravela Pozabi me! Toda čisto zanesljivo bom prišla nekega dne na jug Na starega leta dan sem vlivala svinec in vliila ladjo, kakršne imajo tam doli na jugu «

Tako mi je pisala Nisem mogel tega razumeti Zdelo se mi je da se norčuje iz mene, da me ponižuje da je našla kakšnega bogatina in da me je zaradi njega zavrgla Nepopisna jeza me je pograbila Odgovoril sem ji v dveh stvkih:

»Nisi vliila ladje, ampak rakev V njej boš prav kmalu ležala!«

Samo ta dva stavka Zakaj je usoda dopustila, da sem ji to napisal? Ta dva stavka sta padla kakor dva temna težka oblaka na njeno dušo in tam obležala «

Mladi tujec je umolknil in se ozrl okoli sebe, kakor bi se bil pravkar zbudil iz sanj. Krčmar je dremal za svoje točilno mizo vsi gostje so pa že odšli Sivi pramen zore je silil skozi zevi v oknu Čutil sem da za tujca ki sedi zraven mene, na tem svetu ni več tolažbe in rešitve

Zamolnklo in hripavo je nadaljeval:

Toda nisem mogel ostati miren Pohitel sem za svojim surovim pismom odpotoval sem domov Pohitel sem proti njeni hiši a pred vrati sem obstal Mrtvaški voz je čakal pred njimi, črn, mrk, a naokoli kopica radovednih črno oblečenih ljudi Pohitel sem v Lenino sobo Ležala je že v rakvi, kakor sem in bil jaz sam prerokoval

Rekli so mi, kako je Lena veselo kriknila, ko je zagledala moje pismo, in kako je bolno zajejala, ko ga je prebrala Zda sem razumel, zakaj mi je svetovala naj jo pozabim. Bila je že pri koncu moči ko mi je pisala. Hotela mi je olajšati slovo, oala se je za mene, da ne bi od nje našel bolezni Zato ni marala priti k meni Bila je dobra živa ljubezen, jaz pa sem ji zagrenil in uničil poslednje skopo odmerjene dneve življenja «

Tujec je utihnil Nekaj časa je mirno strmel v prazno steklenico Pogled se mu je zamaglil, potem pa je naglo vstal in z odločnimi koraki stopil k vratom Zame se niti zmenil ni.

Nikoli več se ni vrnil v malo gostilno, kamor je prej tako redno zahajal

Jakob Grmovšek

Kako je ujel tatu drv

Mlin, katerega ostanki so še danes vidni v strugi Drvanje po sohah, ki štrle iz vode, da se nanje obešajo med kopanjem otroci, skačejo z njih in ki služijo za počivališča kačjim pastirjem, je bil last Janeza Kovača. Vso svojo mladost, vso moško dobo in še kos starih dni je preležal v njem, presanjal ali pa je gledal skozi okno, kako ljudje delajo, kako se trudijo za kos kruha, njemu pa trud ni nikoli privabil znoja na čelo. Poznal je znoj od prevelikega ležanja, ko se je medel in skoro gnil obračal na postelji, solnce pa je žgalo, da mu je njegova vročina lezla do kosti. Ob takih prilikah se je seveda potil, toda ne dolgo, ker je navadno zlezal v zajezo, se okopal v hladni vodi, nato pa je šel ležat h kolesju, kamor moč vročine ni segala.

Zanj je bilo pridobivanje kruha tako lahko: vrečo žita je stresel v grod, poklepal je kamen, dvignil zapor, da se je zavrtelo kolo, in kruh se mu je ustvarjal tako rekoč sam.

Ves mlin je bil preprečen z motvozom, ki je bil pritrjen na eni strani na mlinske grode, v sobici pa na pripravo, na kateri je visel zvonec. Ko je v grodu zmanjkalo žita, se je priprava sprožila in zvonec je vzdramil

Janeza Kovača iz lenobne dremavice. Tak je bil njegov način pridobivanja kruha in donasal mu ni malo. Dasi ni imel bogsigavedi koliko grunta, otrok pa se je kar trlo po bajti, so živeli vedno v izobilju. Kruh so puščali po oknih ter ga metali svinjam, in nikoli jim ga ni zmanjkalo, zakaj Janez je segal v vreče po potrebi Čim večja je bila potreba, tem globlje je segel. Ljudje so tu pa tam potarnali nad njegovo nepravilnostjo ter mu zapretili, da mu bo že Bog plačal, ali drugič so prinesli znova k njemu, zakaj moko je delal dobro in daleč naokrog ni bilo mlina.

Neke poletne noči, ko se je Janez Kovač nekoliko navlekel božje kapljice, ki jo je dobil, da bi ne segel pregloboko v kmetovo vrečo, pa se je zgodilo, da se ni odzval zvo-njenju signalnega zvonca, ampak se je obrnil, v sanjah zaklel zaradi nemira okrog sebe in smrčal dalje, dokler ga niso zbudili kriki ljudi, ki so ga klicali. Vzdrnil se je in hotel vstati, ali tak smrad je ležal nad njim, ga zgrabil za prsi ter ga tiščal na posteljo, da se skoraj ni mogel ganiti. In dušilo ga je, mu zapiralo sapo, da so ga oblike solze. Začul je prasketanje ognja in pokanje tramovja za zadnji strani mlina. Napel je

vso moč svojega telesa, sedel pokoncu in pogledal po sobi, ampak kaj, ko pa je bila polna dima, da ni videl nikamor. Na pamet je vedel, kje morajo biti vrata. Skočil je s postelje, se splazil ob tleh k vratom ter jih odprl, da bi prišel ven Toda priklet je bil ves v ognju, da skozi njega ni bilo mogoče uiti Vročina je puhnila vanj, da je zatrestil vrata, skočil na posteljo ter začel klicati na pomoč Skoraj mrtev je bil že, ko se je ljudem posrečilo iztrgati iz stene nekaj brun Potegnili so ga na prosto in ko se je ozavestil, je še videl, kako se je sesedla streha, se pogreznila v notranjost mlina, da so oblaki plamenov plahutnili gor do neba Počasi se je rušila stena za steno: brvno za brvnom je dogorevalo in ogorki so leteli v Drvanjo, se vtapljali v njo ali pa so samo očrneli in odplavali zibaje se po strugi

Ko je pri svetem Andražu zazvonilo jutrnico, je na mestu mlina čvrčal kup kadečih se brven Razpokani mlinski kamni so ležali sredi njih do polovice dogorela kolesa pa so se bila pogreznila v vodo iz katere so tu pa tam molela ožgana rebra, okrog katerih se je nabirala umazana mrena, ki je lovila vase smeti in razno grdobno

Zjutraj se je Janez Kovač moral preseliti na dom k ženi in otrokom Zanj so se takrat začeli hudi časi zakaj moral je prijeti za delo moral se je sprijazniti z motiko s koso in s cepmi Težko je šlo in zasovražil je vse ljudi, da bi jih zmel med dlanimi, ko bi bil nekoliko bolj živ

Da bi si zgradil nov mlin niti mislil ni. Ne bi si ga mogel četudi bi prodal ves svoj grunt od zavarovalnic pa ni prejel niti toliko da bi bilo za en sam mlinski kamen. Nikoli ni mislil da bo dočaka požar pa je imel zavarovano le za malenkost Zda mu je bilo žal ali kaj pomaga zvoniti po toči.

Poletje in prvi meseci jeseni so še nekako šli dasi zda kruha niso več razmetavali po nepotrebnem ali ko je pritisnil mraz, takrat se je pričelo hudo Gozda niso imeli, pa so dajali za drva navadno moko ali žito, za to zimo pa so si kurivo morali prislužiti. In kakor bi vrag hotel Janeza Kovača izmučiti do kraja, so močnejši otroci šli za delom v tuino ko je nastopila jesen doma pa so mu pustili skoro same pohabljenice in slabiče, da je vsa drva moral odslužiti sam. Zato jih seveda ni bilo mnogo Da bi mu pa ne bilo treba prezebati je neke noči sklenil seči po kurivu na nepošten način

Šesta hiša od Kovača je bila last Baloha. V njej sta živela stara človeka in čakala smrti Otroci nista imela zato sta na stara leta živela v bajti osamljena in zanemariena, dasi nista bila siromaka Imela sta lepo posestvo lepe gozdove in velike skladovnice drv, naloženih kar zunan na podstenju, karti v vasi so bili pošteni ljudje ki jim je bila kraja neznana Za mečami te držala od njune hiše pa skoraj do Kovačevega grunta pešpot, ki sta jo uporabljala le Baloha. Nič ni bilo lažje kakor iti po tej pešpoti k Balohovi bajti, naložiti vrečo drv ter jo zanesti domov Za to ne sme seveda izvedeti nihče, le žena morda, ali ona je tiha, ne obeša dogodkov na veliki zvon In tako se je začelo, Janez Kovač je prinesel iz Balohovega podstenja vsak drugi večer vrečo drv, zakuril z njimi ter se grel v zapečku, pretezal svoje lene noge po pečnicah, se drgnil po stegnih ter prisluškoval toploti, ki mu je lezla v telo

Minil je november, Baloha pa še nista opazila, da se skladovnica drv nekam preneglo manjša Šele v adventnih dneh je soseda izrazila Balohovki svoje začudenje nad tem, da letos toliko pokurita. Povedala ji je, da se o njunih drvih med ljudmi nekaj šušlja, zakaj nekdo je baje videl ob njih človeka, ki je polnil vrečo. Sprva še verjela ni in je za poskušnjo napravila zvečer znamenje, ampak prav oni večer se je Kovaču zdel nekam čuden, da je ostal doma »Kdo bo pa kradel, ljuba duša! Drva se pokurijo,« jo je zavrnila, ko jo je soseda drezala znova. Nekaj dni pred božičem pa je vendar tudi ona spoznala, da jih ne kuri sama.

Peter Baloh je bil v mladosti lovec, ko bi se pa nekoč po neprevidnosti skoraj obstre-

hli, je nehal hoditi na lov, ali puške le ni mogel pogrešati. Obesil si jo je nad posteljo, kjer jo je imel stalno pred očmi in kjer bi naj bila tudi za strašilo tatovom. Vsako leto za veliko noč je snel puško s stene, in ko je duhovnik blagoslavljal pred vaško kapelo kolače, jo je nabil petkrat do šestkrat, in ves je žarel od veselja, ko je gledal za ognjenimi čekani. ki so se vsipali iz cevi, se zapikavali v veter in se zgubliali v praznino pred njim. Nato jo je pa spet obesil na njeno mesto. Vsako leto si je pred veliko nočjo nabavil tudi smodnik, da bi bil ob potrebi pri roki. Hranil ga je v rogu za podobo svetega Jožefa, kjer je bil na varnem. Ko je izvedel od žene, kako naglo se niža kup drv, se je nasmehnil in ji rekel, da se bo tat že našel. Kako se bo našel, pa ji ni povedal, zakaj menil je, da bi vse raznesla po vasi in vaba bi ne potegnila.

Tistega leta je bil božič v soboto in Baloh je sklepal, da si bo tat za božične praznike hotel napraviti toploto v hiši in zato prišel kras večer pred svetim večerom, na sveti večer pa gotovo ne. V četrtek je ukazal ženi, naj si pripravi v kuhinji drv, kolikor jih bo potrebovala za dva dni, zakaj popoldne in jutri ne sme vzeti s kupa niti polena. On da bo napravil neko znamenje, da bo videl, če vse to o kraji ni le ženina izmišljotina, da bi zakrila svojo potratnost. Popoldne si je prinesel v kolarnico nekaj polen, jih navrtal, nabil s smodnikom, luknje pa je lepo zamazal, da jih ni bilo mogoče opaziti. Proti večeru je ta s smodnikom nabita polena занesel v skladovnico drv ter jih razmestil tako, da je po eno ležalo povsod tam, kjer je bilo mogoče priti do drv. »Bo se ujel, vrag, na sam sveti večer se bo ujel, da bo bolj smešno«, je godel med delom in se smehljajal.

Na obnebu so se jele prižigati zvezde, po dolini se je zbirala megla, v cerkvenem stolpu pa so začeli potrkavati. Janez Kovač je sedel na peči, drsal z zadnjim delom svojega telesa sem in tja, zakaj ta večer, ki je bil večer rojstva Gospodovega, je bila peč čudovito topla. Morda so drva, ki jih je prinesel snoči tri vreče, da bi bil do Novega leta mir, toplejša, ali pa vplivajo na toploto tudi svetki, ki že lezejo v hram. Tlačil si je zalagaj tobaka v usta in zadovoljno mečkal.

Kovačica je prav tisti čas hotela zanetiti gibanice, da bi dobile vrhnjo skorjo in bi plast smetane orumenela. Stala je pred ognjiščem; potne kaplje so ji drsele po licih, ko je metala poleno za polenom na grmado, ki bi naj razbelila peč. Naenkrat pa se je zgodilo nekaj strašnega, nekaj takšnega, česar ni mogla razumeti še dolgo potem ne, ko je bilo že vse za njo.

Gospodar Janez je baš razmišljal o polnočnicah, kaj bi oblekel, da ga ne bi zeblo, ko bo šel v cerkev. Najrajši bi ne šel in bi ostal kar na peči, ki je tako topla, ali ljudje se širokoustijo, kakor bi bil res zaradi tega že brez vere. »Le kaj, da baba še ni dala gibanic na mizo?« je pomislil. Zazdelo se mu je, da ga je vonj gibanice poččegetal v nosu in obliznil se je od poželenja, takrat pa ga je silen sunek vrgel do stropa, kjer se je odbil in pade nazaj, ali zdaj ne več na peč, marveč vanjo, zakaj sila, ki ga je treščila proti stropu, je peč razsula po sobi, da so pečnice zvenele, ko so se trle in mešale z opeko. Zapelo ga je v hrbet. Pogledal je okrog se in spoznal, da leži na ognjišču. Že mu je tudi začela goreti obleka. Zavpil je od bolečine, pred pečjo pa je zakričala žena. Obrnil je glavo proti pečni odprtini in jo zagledal. Ampak kakšno, Jezus, kakšno! Bila je vsa črna po obrazu, sir s smetano, ki ga je eksplozija polena vrgla skozi pečno odprtino, se ji je cedil z obleke. Ribala si je oči, da bi odstranila z njih saje, in stresala je žerjavico z obleke, da bi se ji ne vnela. Kovač je vpil na vse grlo. Žena je segla z burkljami v peč ter ga stiščala z ognjišča, skozi vrata pa je zakričala otrokom, ki so pripravljali na gumnu božično drevo, naj prineso v hišo vode, ker se je oče vnel.

Pogasili so ga, ga po opeklinah namazali z oljem, potem pa so ga obvezali in položili v posteljo. Ampak videti je bilo, kakor bi se

vrag hotel z njim poigrati do konca, zakaj zgodilo se je, da je tisti čas šel mimo hiše Baloh, ki je vse, kar se je v njej godilo, čul. Prišel je k oknu, potrkal na šipo, in ko so mu odprli, je rekel: »Bog vam daje vesele

božične praznike, dragi ljudje! Tebi Janez, najbolj. Pa moja drvvarnico pusti odzdaj pri miru, ker mi smodnika še ni zmanjkalo.«

»Vrag, sakramenski!« je siknil Kovač za njim.
Ignac Koprivec

Zločinski napad

Pepe Struna je fant, ki ga zlepa ne vže kaj iz ravnotežja. Toda zdaj je vzlic temu obstal kakor prikovan za vogalom.

Noč je bila mrzla in temna. Okoli hiš je divjala burja in rezala v meso. Vso toploto mu je izpihala iz telesa. Hiše so stale v temi kakor pošasti.

Svet je postal zadnja leta mirnejši. Nič več se ljudje ne pobijajo tako, kakor nekoč.

Toda, kar je Pepe Struna zdajle zaslišal, je bilo več kakor sumljivo. Kar srce mu je zastalo. Dva moža sta se pogovarjala v temi. Videti ju ni mogel, ker sta bila za vogalom skrita.

Prisluhnil je, kolikor je bilo pač med vтром mogoče prisluškovati. Včasih mu je veter besede odnesel, da jih ni mogel ujeti, toda vsaka, ki je prišla do njegovih ušes, ga je znova izpodbodla, da je postal še pozornejši.

»Saj ne bo težavno,« je dejal eden izmed obeh možkih, ki je imel resnejši glas. »Prišel ga boš zadaj in mu zagnal vrečo čez vražjo glavo.«

»Če pa začne tuliti?« je odvrnil tovariš tiše. »Saj veš, da bo potem nerodno. Njegova mati spi zraven njega.«

»Brez skrbi!« je rekel prvi mož in njegove besede so zveneje posmehljivo, surovo. »Brez skrbi, bojazljivec! Če se stara zbudi in začne razgrajati, jo bom lopnil po čeljustih, da bo vse zvezde videla!«

»In potem?« je vprašal drugi, ki se očitno še zmerom ni pomiril.

»Potem pa na voz z njim in naprej!«

»Človek božji,« je odvrnil drugi s skoraj drhtečim glasom. »Jaz se pa le ne upam prav. Če stara kaj opazi, nama bo trda predla.«

»Strahopetec!« je skoraj zakričal prvi z globokim glasom. »Pusti vendar svoje pomisleke! Saj sva vendar dva možka in imava dovolj moči! Ali to ni dovolj?«

»Da,« je odvrnil drugi, toda še zmerom v dvomu.

»In potem še nekaj!« je šepnil prvi nekoliko vznemirjeno. »Da boš delal z njim kakor z jajcem! Mlad je in še kakšno kost bi mu utegnili polomiti.«

»Koliko pa je med brati vreden?« se je zarežal drugi, zdaj že dosti mirnejši.

»Vprašaj šefa!« je dejal prvi. »Zdaj se pa obrni! Čas je že!«

Pepe Struna je vedel, kaj se tu godi. Lopova hočeta ugrabiti nekega otroka, da bi potem od staršev izsiljevala denar. Saj je drugi vprašal, koliko je vreden ...

Pepe je storil to, kar je bilo v tem primeru edino pravilno. Skočil je skrivaj do najbližjega policista in ga opozoril na nameravani napad.

Malo nato se je že začul policistov glas:

»Stoj! Roke kvišku! Drugače bom streljal!«

Lopova sta ubogala na prvo besedo. Pepe Struna si je zadovoljno mel roke. Njegovo ime bo v časnikih, prvič, kar živi; slavili ga bodo, ker je preprečil hud zločin.

Policist je spremil oba zločinca na policijo in tudi Pepe je moral iti za pričo. To je seveda rade volje storil. Lopova sta morala držati ves čas roke kvišku, policist pa je stopal za njima z nabitim samokresom v roki.

Ko so prišli na policijo, je vprašal nadzornik policista:

»Hej, koga ste pa privlekli? Kaj nevarnega?«

»Da, dva človeka, ki sta morala imeti precej hude namene.«

»In kaj sta hotela?«

»Tale gospod bo povedal!« je dejal policist in pokazal Pepeta Struno.

»Najprej sta rekla, da bosta nekому vrgla od zadaj vrečo čez glavo, in če se bo stara zbudila, jo bosta lopnila po čeljustih, da bo vse zvezde videla.«

»Ali je res?« je vprašal nadzornik preseenečen.

»Da,« je odvrnil mož z globokim glasom. »Toda zdaj morava iti, ker se bo drugače stara res zbudila.«

»Kakšna stara?« je vzkliknil predstojnik.

»Mati mladega tigra v cirkusu. Tam sva uslužbena,« je odvrnil drugi 'lopov'. »Hotela sva spraviti mladiča nočjo v posebno kletko, ker ga je lastnik prodal in ga bodo že jutri zjutraj odpeljali ...«

»Tako?« se je zasmejal predstojnik.

Moral je oba izpustiti. Pepe Struna pa je odšel z dolgim nosom.

Tone Brdar

Ozdravil jo je

Kobacova Mica je bila sicer vrla ženica, le eno slabost je imela, bila je namreč klepetulja. Sicer se je bahala, da zna molčati ko grob, toda njen jezik v resnici ni nikdar miroval. Kar je izvedela ona, je bilo kmalu znano po vsej fari. In vendar je ob vsaki priložnosti zatrjevala svojemu možičku, da nji se lahko brez skrbi zaupa, ker zna molčati ko kamen.

Seveda je Kobaca jezilo to prazno bahanje ženske, in sklenil je, da jo hoče temeljito ozdraviti. Kar na lepem se je nekega dne prišel držati čemerno. Obnašal se je čudno, govoril boječe in zmedeno. Žena je hitro opazila to izpremembo in strašno rada bi izvedela, kaj je temu vzrok. Ljubeznivo se je začela smukati okoli njega. Ali mož na nobeno vprašanje ni dal določenega odgovora. Od dne do dne je postajal nemirnejši. Sam s seboj je govoril ter po cele ure presedel v kakem skritem kraju, klatil z rokami in mrmljal neumljive besede. Ponoči se je premetaval po postelji, milo stokal in vzdihoval. Videč, kako je žena zlasti ponoči pazila nanj, je neke noči vzkliknil: »Da bi ga vsaj do smrti ne bil!«

Mica je začela jokati: »Ježeš, moj mož je človeka zaklal.«

Mož se je tedaj naredil, kakor da se je pravkar vzdramil, in je vprašal s hlinjenim začudenjem: »Zakaj se jokaš?«

»Kako bi se ne jokala,« je stokala žena. »Oj, ljubi Tone, ali si res koga ubil?«

»Res sem ga, toda glej, da tega nikomur ne poveš, sicer gorje meni,« je priznal mož z obupnim glasom.

In ženica je odgovorila hitro: »To se razume, da mora tvoje strašno dejanje ostati tajno. Jaz bom molčala ko grob. Koga pa si ubil? Kam si zakopal truplo?«

A mož je odgovoril kratko: »Njegovo truplo sem zakopal za hlevom. Drugega ti ne morem povedati.«

Kaj več Mica ni mogla izvedeti. Mož je molčal ko kamen. Hitro je skočil s postelje, se oblekel ter ves žalosten šel iz sobe. Tudi ženica je kmalu vstala in se lotila gospodinjskih opravkov. A glej zlomka! Ni še dobro sonce izšlo, ko je prihitela soseda Agata z veselo novico, da je njena koklja izvalila sedem črnih in sedem belih piščet. Mica je poslušala, a se je grdo držala kakor strašilo v turščici. Bistroglava Agata je takoj spoznala, da je sosedo Mico nekaj tiščalo. A ko je opazila še sledove solz, je hotela na vsak način vedeti, zakaj je jokala. Ni ji bilo treba dolgo izpraševati in Kobacka je začela z milim glasom: »Pomisli, draga soseda, moj mož je ubijalec. Živega človeka je zaklal in ga zakopal za hlevom. Toda molčati moraš, nikomur ne smeš povedati, kar sem ti zaupala, sicer gorje nam!«

Preroki so začeli prerokovati...

Preroki so se začeli letos oglašati zgodaj. Na Češkoslovaškem izide te dni knjižica, v kateri so napovedani važnejši dogodki v letu 1939. Njen pisec je bil prerokoval tudi dogodke za tekoče leto in se je marsikaj zgodilo natančno tako, kakor je bil napovedal. O letu 1939. pravi, da bo v splošnem nemirno in polno negotovosti. Posledice jenskih dogodkov in iz njih izvirajoče izpremembe evropskega zemljevida se bodo poznale v politiki in gospodarstvu vse Evrope najmanj še leto dni. Socialni nemiri dosežejo v prihodnjem letu v Evropi višek. V zapadnih državah te izpremembe ne bodo ostale brez globokih pretresov. Komunistem se bo spremenil v novo politično gibanje. Politika bo spet na višku, toda poenostavljena. Poseben razmah se obeta zakonodajni zaščito družine. Čut pravičnosti bo sicer potisnjen k tlom, toda pravičnost sama pride v mnogih primerih bolj do veljave kakor doslej.

V letu 1939. sklenjene zakonske zveze ne bodo posebno srečne in ljubezen v njih ne bo imela glavne vloge. Pač pa se obetajo trgovini in industriji zlati časi. V mnogih krajih bo treba za obe šele omogočiti nove pogoje. Svetu tudi ne bo prizanešeno s kužnimi boleznimi. Zlasti hripa (španska bolezen) bo silno razsajala na zapadu Evrope. Prevladovala bodo boleznimi glave in živcev.

Na Evropo prihaja počasi val draginje, ki ga bo treba z odločnimi ukrepi potisniti nazaj. Letalstvo se bo v letu 1939 silno razmahnilo, čeprav bo zahtevalo nove žrtve. Smrtne se bodo ponesrečili mnogi odlični letalci, na drugi strani bodo pa doprinesene velike gmotne žrtve. Pomorske nesreče bodo zbujele grozo prosvetljenega sveta. Dva huda potresa se obetata Evropi. Nova ležišča dragih kovin bodo odkrita na južni poluti. Požari in prirodne nesreče bodo povzročile mnogo škode. Pač bo pa letina v večini držav zelo dobra.

Črni oblaki vise enako nad Češkoslovaško kakor nad Zapadno Evropo. Neposredne nevarnosti nove vojne pa ne bo. Češkoslovaško čakajo takoj v začetku leta nove hude preizkušnje. Novo politično življenje se bo le težavno prilagodilo novim razmeram. Graditi novo državo je mnogo težavnejše, kakor se zdi na prvi pogled. Treba bo napeti vse sile in za delo bodo morali prijeti vodilni moške. Največje težave bodo s Podkarpatsko Rusijo. Se v prvi polovici leta bo delalo narodnostno vprašanje Češkoslovaški hude preglavice. Maj obeta v prvi polovici spet 14 hudih dni negotovosti in silne napetosti. Šele pozneje se bo pokazal vzrok, toda v zadnjem trenutku se bo država izognila nevarnosti. Vse leto bo izpolnjeno z živahno državniško delovnostjo. Vmes se bodo pa pojavljale tudi finančne težkoče. V prvi polovici avgusta bo spet nekaj napetih dni. Med letom bo umrlo več vodilnih mož, ki pa so svoje vloge tako že doigrali. Bodoči predsednik Češkoslovaške ne bo imel več svetovnega pomena.

Usoda Nemčije je skoro v celoti zapopadana v usodi njenih treh glavnih predstavnikov. Zasedba novih pokrajin prinese vsem sosedom Češkoslovaške velike socialne in gospodarske težkoče, na vzhodu in na jugu tudi politične. Vprašanje nemških kolonij še ne bo rešeno. Iz Berchtesgadenu bomo slišali nove važne izjave. V dneh 23. februarja, 11. junija in 11. in 22. oktobra lahko pričakujemo pomembne nemške izjave ali pa razne ukrepe, važne za vso Evropo. V splošnem bo vse leto 1939. v znamenju uspehov za Nemčijo.

Pač pa se obetajo Poljski hudi časi. Dne 12. aprila se bo najbrž zelo izpremenila njena zunanja politika, ker bo padel zunanji minister polkovnik Beck. Med letom dobi Poljska novo svobodnejšo ustavo, ki bo zahtevala življenje vodilnega državnika. Dearnarne težkoče pokažejo Poljski spet pot k Franciji, toda njeno osamljevanje se bo na-

daljevalo. Soseba Češkoslovaške na jugu bo kmalu pozabila novembrsko navdušenje. Upravne in gospodarske težkoče se ne dajo premagati s svečanostmi in madžarske vlade se bodo morale večkrat menjati. Tudi Horthyjeva zvezda ne sije povsem jasno in trajno.

✱

Neki drugi prerok pa napoveduje za prihodnje leto tole:

Najsrečnejša zvezda bo sijala leta 1939. nad Rumunijo, ki bo imela velike gospodarske uspehe. Le rumunska politika, zlasti zunanja, ki pa bo vendar pomenila za Rumunijo utrditev na vseh straneh, bo deležna hudih napadov. Bogastvo Rumunije v petrolejskih vrelcih in dobri letini doseže višek.

Italija pojde v letu 1939 skozi mnoge stiske. Spori z Vatikanom se bodo poostriili. Mednarodne pogodbe prinese samo dozdevne ugodnosti in mir. Oračje nezaupanja na Sredozemskem morju bo ostalo. Sporazum s Francijo bo imel vrzeli, še večje pa sporazum z Anglijo. Huda dneva leta bosta 20. maj in 17. junij. Eden teh dni bo rešen z državniško potezo ministrskega predsednika, toga z velikim samozatajevanjem. Preglavice s Španijo še ne bo konec. Kraljev vpliv se bo močno dvignil. Okrog 10. decembra se obeta Italiji hud čas. Jesen bo v Italiji sploh zelo burna.

Francija se bo vse leto opotekala med ureditvijo socialnih in finančnih vprašanj. Povoljno pomladno razpoloženje se bo že v maju umaknilo novim finančnim težkočam, ki se bodo ponovile tudi v juniju, avgustu in septembru. Samo julij bo ugoden za francoske finance. Socialnega miru pa med delovnim ljudstvom ne bo. Notranje težave bo imela francoska vlada s komunizmom. Hudi dnevi za francoske notranje razmere bodo v prvi polovici junija in julija. Več pomorskih nesreč bo razburilo vso Evropo. Stalnost francoske vlade nikakor ni zagotovljena. Druga polovica novembra bo za Francijo najbolj usodna in višek stiske se obeta ob koncu februarja l. 1940. z nesrečo, ki bo

njen odmev čutila vsa Evropa. Zelo ugodno bo leto 1939. za letalstvo navzlic velikim izgubam.

Belgiji se obetajo notranji spori med obema narodnima vejama. Moč vlade bo utrjena in kralj nastopi z večjim vplivom. Tudi trgovinska politika ne bo uspešna, pač bo pa zunanja politika na višku. V letu 1939. bo morda Holandska končno dočkala prestolonaslednika. Razmah letalstva bo presenetljiv. V kolonijah se obetajo Holandski veliki nemiri.

Hud dan za Anglijo bo 3. julij. Angleški parlament ne bo imel mirnega življenja. Javnost bo silno razburjena zaradi ponovnih velikih letalskih nesreč. Mednarodna politika za Anglijo ne bo najuspešnejša. Stiki z Italijo in Nemčijo ne bodo tako gladki, kakor se bo v začetku zdelo. Kolonialno vprašanje ne bo rešeno s končno veljavnostjo.

Rusija bo presenetila svet s postopno politično izpremembo. Stalin se bo moral dati operirati, ostal bo pa na čelu države in vodil bo državo k parlamentarizmu. Tudi izpremembe na verskem področju bodo presenetljive. Neodločnost bo znak ruske zunanje politike zlasti proti Kitajski in Japonski. Vojna med Kitajsko in Japonsko se bo nadaljevala, ker je bil najugodnejši čas za sklenitev miru zamujen. Japonsko ljudstvo je že sito vojne in bo delalo vladi hude preglavice. Ob koncu julija zadene Japonsko hud potres.

Tudi vojna vihra v Španiji se še ne bo poglela, temveč se bo prenesla še v Maroko, kjer nastanejo nemiri. General Franco bo večkrat v stiski. V ospredje stopi spet bivši kralj Alfonz. Papežev prestol zasede mlad in spreten državnik, čigar doba bo pomenila napeto razmerje z Italijo.

Tudi Švici se obeta zelo hudo leto negotovosti z neposredno nevarnostjo vojne ali zasedbe. Tudi finančno ne bo več varna zakladnica evropskega denarja.

Ameriške Zedinjene države bodo primer dobre volje in poguma za najdrznejše socialne poskuse. Doletele jih bodo silne poplave. Državni predsednik Roosevelt bo igral v mednarodni politiki pomembno vlogo, toda leta 1940. bo znova izvoljen le z velikimi težavami.

Preroki nam torej za prihodnje leto ne napovedujejo ničesar dobrega. Seveda pa jim ni vsega verjeti.

Japonci nameravajo zgraditi 120 km dolg podmorski predor

Svoječasno smo poročali o podmorskem predoru, ki ga nameravajo zgraditi pod Rokavskim prelivom med Anglijo in Francijo. Izdelanih je že več načrtov, kako naj se izvede to velikansko delo. Toda predor med Francijo in Anglijo se niti od daleč ne da primerjati s tistim, ki ga nameravajo zgraditi na Daljnem vzhodu med enim izmed japonskih otokov in azijsko celino. Neki japonski časopis je objavil razgovor, ki ga je imel urednik tega lista z japonskim prometnim ministrom Nakajino. V razgovoru je minister Nakajino povedal, da se japonska vlada prav resno bavi z mislijo, kako bi uresničila velik načrt zgradbe podmorskega predora med Korejo na azijski celini in glavnim japonskim otokom. Predor naj bi vezal mesto Šimonoseki na japonskem otoku in Fisan, ki stoji na južnem koncu Koreje. Razdalja med obema krajema znaša 120 kilometrov. Stroški za ta največji podmorski predor na svetu bi znašali okoli ene milijarde do poldruge milijarde japonskih jenov. Japonski prometni minister je tudi napovedal, da bodo dela začeli, ko bodo končana zemlja raziskavanja, ki bodo pokazala, ali je svet pod tem 120 kilometrov širokim prelivom ugoden za gradbo predora.

Kljub temu, da je v današnjih časih gradbena tehnika že tako zelo napredovala, bodo vendar inženjerji, ki bodo gradili ta podmorski predor, postavljeni ne samo pred hu-

do nalogo, temveč tudi pred veliko odgovornost. Nihče namreč ne more vnaprej dognati, če ne bodo nastopile morda kakšne težave. Svoječasno je bil največji podmorski predor na svetu v Angliji. Dolg je bil le 8 km. Graditi so ga začeli l. 1873. in je bilo delo končano po trinajstih letih. Upoštevati je seveda treba, da so se morali takrat posluževati preprostejših sredstev za gradnjo.

Omenili smo prej načrt podmorskega predora pod Rokavskim prelivom med Anglijo in Francijo. Čeprav se je misel na ta predor rodila v najnovejšem času, ko je gradbena tehnika na velikem višku, se je vendar tudi tu pokazalo, da je načrt za takšno delo lažje narediti kakor pa izvesti. Če to ne bi bilo tako, potem bi se iz Francije že davno lahko vozili v Anglijo skozi podmorski predor.

Zato je na vsak način zelo zanimivo, kako si Japonci upajo izvesti omenjeni načrt za predor, dolg 120 km, in po vrhu še na takem kraju, kjer so ognjeniški pojavi in potresi zelo pogosti.

STVARNI RAČUNAR

A: »Vidiš, tam gre tisti hudir, ki me je spravil ob 100.000 dinarjev!«

B: »Kako to? Kdaj si pa imel toliko premoženja?«

A: »Ni mi dal svoje hčere za ženo, pa je šla dota po gobel!«

Strahotni prevrati na solncu in zvezdah

Tako zvane pege na solncu, ki se zdaj pa zdaj pojavljajo, pričajo o velikanskih izbljuvih in prevratih. Pa tudi na mnogih zvezdah opazujejo zvezdoslovci pege, ki izpreminjajo svojo obliko. Seveda pa se te pege močno razlikujejo od peg na solncu in na stalnicah. Pege na solncu so temne, lijaku podobne vdrtine v notranjost solca. Pege na solncu so ogromne, navadno mnogo večje od obsega naše zemlje. Letos v oktobru so bile 88krat večje od naše zemlje. Solnčne pege so približno za 1000 topinj Celzija hladnejše od solnčne površine okrog njih, vendar pa znaša njihova toplina okrog 4500 stopinj, kar je za človeške pojme še zmerom strahotna vročina.

Pege na stalnicah nastanejo z notranjimi prevrati v sestavi gmote. Na zvezdah so vzroki različni. Tako je na Marsu pega v obliki čepice okrog tečaja, ki pa v marsovskem poletju izgine. To utegne biti snežna odeja ali nekakšno ivje. Pege na Veneri so najbrž luknje v oblakih. Zanimive so pege na Jupitru in Saturnu. Te so temne in svetle. Na Jupitru so zvezdoslovci dolgo opazovali rdečo pego. Morda je bila v zvezi z močnim

ognjeniškim delovanjem. Pege na zvezdah so izpremenljive, razdvajajo se, zdaj izginejo, zdaj se spet pojavijo.

Zvezdoslovci jih še niso mogli podrobno preučiti. Opazovanje ovirajo vodni hlapi in oblaki, ki zastirajo pogled na trdno površino nebesnih teles. Učenjaki ne vedo, v kakšnem stanju je ta površina. Najzanimivejše med temi pegami so one na Saturnu, ki so največkrat bele. Ena se vidi zdaj. Najzanimivejše pri tem je premikanje večine peg, kakor se premikajo tudi pege na solncu. Vendar pa pege na Saturnu ne morejo izvirati iz istih vzrokov kakor na solncu, kajti solnce je vse plinasto in morda tekoče, med tem ko ima Saturn po zadnjih opazovanjih ogromen zračni obod, pa tudi majhno in najbrž trdno jedro.

Gibanje peg na Saturnu mora povzročati viharje, ki jih seveda še daleč ne moremo primerjati niti z najhujšimi burjami (tornadi) v Ameriki. Mislite si površino Saturna, izročeno na milost in nemilost takemu strahotnemu viharju. Jasno je, da na taki zvezdi ni mogoče nikako življenje.

× Na svetu je 2134 milijonov ljudi. Po zadnjih podatkih Društva narodov je bilo ob koncu lanskega leta na svetu okrog 2134 milijonov ljudi. Če ne upoštevamo Kitajske, je naraslo število prebivalstva na vsem svetu lani za okroglo 18 milijonov ali za več kakor en odstotek. Dobra polovica vseh ljudi živi v Aziji, kjer šteje samo Indija 375 milijonov prebivalcev. Japoncev je že nad 72 milijonov, vse japonsko cesarstvo pa šteje 100 milijonov prebivalcev. Rusija ima zdaj okrog 178 milijonov prebivalcev. V Evropi sami brez Rusije živi okrog 397 milijonov; od teh v Nemčiji zdaj okrog 79 milijonov, v Angliji 47, v Italiji 43, v Franciji 42, na Poljskem pa okrog 35 milijonov. Zedinjene države imajo zdaj okrog 130 milijonov, Južna Amerika pa okrog 90 milijonov duš.

× Soviti ruski letalec Čkalov se je smrtno ponesrečil. Te dni se je ponesrečil sloviti letalec Valerij Čkalov. Na poizkusnem poletu je treščil z letalom na zemljo in se ubil. Čkalov je zlasti zaslovel po svojem uspešnem poletu iz Moskve preko Severnega tečaja v Severno Ameriko. V vojski je imel čin armadnega generala ter je bil odlikovan z najvišjimi sovjetskimi odlikovanji. Imel je tudi v političnem življenju vidno vlogo.

× Ciganom v Nemčiji bo zabranjeno potopevanje. Šef državne policije Himmler je izdal naredbo, ki zelo omejuje gibanje ciganov po rajhu. Na podlagi te odredbe bodo izgnani vsi tuji cigani. V bodoče bo prepovedan prehod ciganov preko obmejnega ozemlja v Nemčijo. Naredba ima tudi posebne določbe za cigane in polcigane. V bodoče cigani ne bodo smeli taboriti v obmejnih krajih, temveč samo na prostorih, ki bodo za nje v to svrhu posebej določeni. V mestih z nad pol milijona prebivalci se cigani ne bodo smeli naseliti. Te postritve smatrajo za potrebne že zaradi tega, ker so cigani v zadnjem času zakrivali mnogo kaznivih del, in ker so bile vse policijske odredbe, da bi se cigani za stalno naselili na enem kraju, doslej brez uspeha.

× Največja zvezda na nebu. Zvezdoslovec Struwe je ugotovil, da je Epsilon Aurigae največja doslej znana zvezda na nebu. Do zadnjega časa je na raziskanem nebu veljala za največjo zvezdo Antares (v ozvezdju Skorpiona). Nova velikanka na nebu je za prosto oko seveda nevidna. Odlikuje se ta zvezda po svojem neizmerno velikanskem premeru. Njena gostota je tako majhna, da je zvezda skoro prozorna in se vidi skozi njo. Opaziti jo je mogoče samo z največjimi daljnogledi.

× Sueški prekop naj bi pognali v zrak. Sueški prekop je spet stopil v središče političnega zanimanja. Angleški pisatelj Camp-ton Mackenzie je pred kratkim v nekem an-

gleškem časopisu napisal članek, v katerem s svojim podpisom in na videz čisto resno predlaga, naj ta nesrečni prekop spravijo s sveta. »Poženite Sueški prekop v zrak, potem bomo imeli mir in ne bo nobenih skrbi več za našo (angleško) pomorsko pot v Indijo«. Seveda njegovega predloga še nihče ni resno vzel.

× Finske železnice kurijo z lesom. Ravnateljstvo finskih državnih železnic je sklenilo prihodnje leto porabo premoga znižati za 10 odstotkov in namesto premoga uvesti les. V preteklem letu so finske državne železnice porabile 180.000 ton premoga. 35 lokomotiv, ki so izdelane na kurjavo s premogom, že predelujejo na kurjavo z lesom. Čeprav se je izkazalo, da je kurjava s premogom za kakih 20% cenejša, se je ravnateljstvo železnic iz splošno narodno-gospodarskih razlogov odločilo za les. Brze vlake pa bodo še nadalje kurili s premogom.

× Zastrupljena usmrčena na električnem stolu. Te dni je bila usmrčena na električnem stolu v Columbusu v ameriški državi Ohio Ana Maria Hahnova, obsojena na smrt zaradi zastrupljenja in oropanja štirih starcev. To je prvi primer, da je bila v državi Ohio usmrčena na električnem stolu ženska. Njeni zagovorniki so si v sredo ves dan zaman prizadevali izposlovati ji pomilostitev. Hahnova, 32letna plavalaska, je bila hči priseljencev iz Nemčije. Moški so se radi ozirali za njo, ker je bila zelo lepa, ona pa se je najbolje počutila v družbi priletnih moških, ki jih je peharila ter štiri med njimi umorila in izropala.

× S čebeljim strupom zdravijo revmo. Blizu Ulma je čebelarška farma, ki ima 1500 do 3000 panjev. Teh čebel pa nimajo za pridobivanje medu, ki ga tudi ne morejo mnogo nabrati, ker jih je preveč na enem prostoru. Ulmska farma ima čebele zato, da zalaga veliko tvornico zdravil s čebeljim strupom v zdravilne namene. Že dolgo je znano, da je strup čebel zdravilo za revmo. Ker vsak človek ne more k čebelnjaku, kjer bi se dal opikati od čebel, so začeli čebelji strup izločati in ga v obliki maže in tekočin za vbriganje dajati v promet. Čebelji strup izločati pa ni lahko. Prej so čebele ubijali ter jim pulili in izpraznjevali žela. Vendar je bil tako pridobljeni strup močno onesnažen. Po novem pa ravnajo tako, da čebele polovijo in jih prisilijo, da strup izločijo v tekočino ali luknjičaste snovi. Če pri tem izberejo čebele, ki niso dalje časa na svetu ko 15 dni, se jim iznova napravi strup v želih, seveda, če žela ostanejo še cela. Takim čebelam morejo čez nekaj dni vzeti strup še enkrat. Ker sestava čebeljega strupa še ni čisto znana, se čebeljin strup na umeten način ne da

izdelovati, zato ga morajo pridobivati na omenjeni, zelo nerodni način.

× Kako je jezdec ubežal stepnemu požaru. Indija nima samo ogromnih pragozdov, temveč tudi stepe, neskončno dolge in suhe, porasle s suho travo. Če nastane tam požar, se širi zelo hitro in stepa postane grob marsikateremu človeku, kajti niti najhitrejši konj ognju ne uide. Zgodilo se je nekoč, da je bil jezdec prav sredi stepe, ko je naenkrat opazil v daljavi pred seboj oblake dima in plamene. Bil je stepni požar in jezdec je ves prestrašen videl, kako se mu naglo bliža. Nesreča je hotela da je pihala močan veter kakor nalašč od tiste strani kjer je gorelo. Jezdec je vedel, da bi ne ušel plamenom tudi če bi obrnil konja in oddirjal na drugo stran. A vendar se je rešil, čeprav je bil tako rekoč že zapisan smrti. Kako? Mirno je potegnil iz žepa vžigalnik in zažgal travo pred seboj. Tako je nastal nov požar in vzhodni veter ga je gnal proč od jezdec. Tako se je zgodilo, da je bil velik del stepe pred jezdecem požgan, preden je dosegel prvi ogenj jezdec. Jezdec je tako imel pred seboj požgano travo, sicer še vročo, vendar ne več nevarno. Na tem prostoru se je lahko rešil.

× Nov junak zračnih višav. Med tem ko je Douglas Corrigan, ki je baje pomotno preletel Atlantsko morje s starim letalom brez radiobrojavnega aparata, skoro že pozabljen v Ameriki, se je pojavil tam nov letalski junak, Johny Jones. On je sicer preletel samo Severno Ameriko iz Los Angelesa v New York, za kar je potreboval 30 ur in 39 minut, vendar pa razglašajo letalski strokovnjaki njegov polet za najčudovitejši uspeh, kar jih je bilo doseženo letos na letalskem področju. Iz Los Angelesa do New Yorka je letelo sicer že mnogo pilotov in na tej progi imajo Američani celo reden promet z velikimi brzimi letali, tako da potrebujejo za vso dolgo pot samo 19 ur, toda Jones je neizkušen pilot in njegovo letalo je čisto majhno. Jones je bil plesalec v nočnem zabavišču na Broadwayu. Znanec ga je pregovoril, da se je naučil letati, in potem je postal strasten letalec. Na vsak način je hotel imeti lastno letalo, toda vse njegovo premoženje je znašalo 2000 dolarjev. Za ta denar je dobil v Ameriki staro majhno letalo, kakršnih v Ameriki ne izdelujejo več, ker so nevarna. Navdušenemu letalcu se je pa posrečilo prileteti s takim letalom iz Los Angelesa v New York. To je bila najcenejša pot iz Los Angelesa v New York z letalom, kajti Jones je porabil za vso pot samo 530 litrov pogonskih snovi, za katere je plačal 30 dolarjev 91 centov. Jonesovo letalo ima samo najpotrebnejše aparate, tako da je malone zagonetka, kako je mogel najti pravo pot. Konec je bil pa naravnost smešen, kajti pilot je vprašal ljudi pod seboj, kam naj krene na letališče. To se zdi neverjetno, toda ameriški listi so to vest priobčili kot čudovito zgodbo. V bližini Jersey Cityja, kjer ni vedel, kam bi krenil, se je spustil Jones tako nizko, da so ga ljudje s ceste dobro videli. In čeprav niso razumeli, kaj kriči, so iz njegovih kretnj spoznali, da išče letališče. Pokazali so mu na letališče Roosevelt Field, kamor se je srečno spustil s svojim letalcem.

× Po zobeh spoznamo človeka. Odtiski prstov so zelo dober pripomoček za spoznavanje ljudi in znano je, da jih varnostna oblastva s pridom uporabljajo. Toda v Ameriki se je med zlikovci razširila tudi navada, da si dajo kožo na rokah predelati, tako da prvotne poteze na prstih izginejo. Zato so odkrili novo sredstvo: točno se zaznamuje stanje zobovja. Zobje nikoli niso pri dveh ljudeh enaki in zato lahko po njih spoznamo človeka. V Ameriki se pojavlja vedno več kartotek z zobnimi listki, na katerih je točno označeno zobovje vsakega človeka, za katerega se oblastva zanimajo. Na listku je obrazec zgornje in spodnje čeljusti z vsemi zobmi kakor tudi pogled na obe vrsti zob, kakor se vidijo v odprtih ustih. Na obrazcih so zabeležene vse lastnosti zobovja. Manjkajoči zobje so na obrazcu prečrtani, plombirani zobje pa posebej označeni.

Za smeh in kratek čas

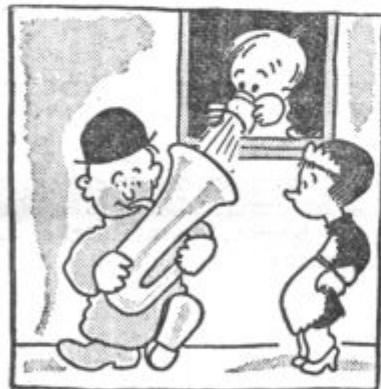
Porenta in njegova trobenta

Stric Porenta vsak večer se pod oknom ustavi, Da s trobento Gelico našo tam pozdravi.

Jaku to po volji ni, vneto premišljuje, le kako naj stricu se za koncert maščuje.

Milnice skodelico mu v trobento zlije, ko pred sabo Gelico srečni stric odkrije.

O, kako začudi se, siromak Porenta, ko zagleda, kakšen sad mu rodi trobenta.

ŠE NE ŠTEJE DOBRO

Gospa: »Koliko let šteješ, malček?«
Petrček: »Šest.«
Gospa: »Pa lahko uganeš, koliko let štejem jaz?«
Petrček: »Bi že, pa znam šteti samo do 40, gospa!«

NESREČA PONOČEVALCA

A: »Zakaj imaš pa roko obvezano?«
B: »Veš pozno sem priklovratil domov, pa sem hotel ubiti muho na steni!«
A: »Muho?«
B: »Da. Pa je bil žebelj!«

SKOPUH IN GUMB

Sinko: »Očka, ali zamorčki res ne nosijo oblek?«

Oče: »Res.«

Sinko: »Kam pa bodo potem prišli tisti gumb, ki si ga prej pri maši spustil v puščico?«

OB MORJU

Zakonski par stoji ob morju in ga opazujē.
»Ali se ti ne zdi, Dolfe, da je morje kakor dete, kakor najin Nacek. Zdaj se smehlja, včasih pa divlja!« reče žena.

»Da... in vedno je mokro, kakor najin Nacek! zaspano pripomni možek.«

NASVET

Zdravnik: »Ako vas kaka reč razburja, kar proč z njo.«

Bolnik: »Hvala, gospod doktor, spomnil se bom vašega navodila, kadar prejmem vaš račun.«

VEČNA NEVESTA

A: »Kdaj pa se misli omožiti tvoja sestra?«
B: »Zmeraj!«

PRI ZOBNEM ZDRAVNIKU

Zobozdravnik odpre vrata v čakalnico in vpraša: »Kdo čaka najdalje časa?«
Mihon skoči pokoncu: »Jaz, gospod doktor, jaz bi bil moral priti že pred šestimi meseci!«

IZKUŠNJA

Oče: »Kaj pa bo danes za kosilo?«
Sin: »Prepir! Jed se je namreč prismojil!«

OSREČUJOČA NEVESTA

Ko je Neža izklepetala vse novice, je še rekla: »Da se je Micka poročila, to že veste?«
»Nemogoče! Koga pa je osrečila?«
»Svojega očeta. Ker mu zdaj ne bo treba več skrbeti zanjo!«

TAKA KRIVICA

Sodnik: »Obtoženec, vi ste bili že večkrat kaznovani zaradi tatvin, zdaj vas pa tožijo zaradi napada! Zakaj ste pretepli svojega soseda?«

Špehar: »Kaj ga ne bi, gospod sodnik! Ukradel sem tisočak, on pa je moji ženi rekel, da sem ukradel dva. Lahko si mislite, kakšen hudič je bil pri hiši!«

VOJAŠKA DISCIPLINA

Kaplar: »Ka' kimaš, bedak?«
Rekrut: »Hotel sem kihnniti, gospod kaplar!«
Kaplar: »Tepec, počakaj, da pride povelje.«

DOKAZ

Sodnik: »Vi torej trdite, da vas je tale mož okradel. Ali je kateri izmed tehle predmetov vaš?«

Tožnik: »Da, tale robec.«

Sodnik: »To ni nikak dokaz, jaz imam prav tak robec.«

Tožnik: »Že mogoče, gospod sodnik, saj sta mi bila dva ukradena.«

POZNA GA

Gospodinja: »Špela, ali se hočete res omožiti s tem mladim moškim? Saj ga vendar poznate šele 14 dni.«

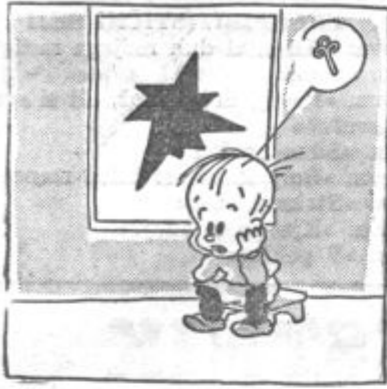
Dekla Mina: »Že, že, gospa, toda moja prijateljica Rezika je bila dobršen čas zaročena z njim, tako da ga že kar dobro poznam!«

NESPORAZUM

Gospa: »Mož je prehlajen, Micka, dajte mu steklenico v posteljo!«

Služkinja: »Letošnjega ali lanskega, gospa?«

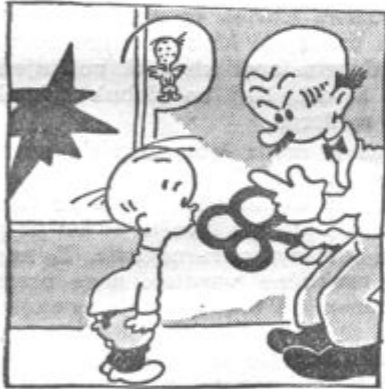
Ponesrečena zviijača

V okno žoga z vso močjo Jakcu je zletela. Deček se zбоji hudo: palica bo bela!

V sobo po blazino gre in jo spravi v hlače. To obliž najboljši je, če ne gre drugače.

Oče že nad njim rohni, ga s priimki pita, palico srdit vihti, škodo mu očita.

Tepe, tolče kar navzkriž, pa blazina počí, Ne pomaga več obliž, Jakec solze toči.

BOG IN HUDOBA

Nekega dne je vrag stopil k Bogu ter mu rekel: »Jaz hočem vse ljudi na zemlji pokončati z gromom!«

Gospod Bog je odgovoril: »Lahko grmiš, hudobec, a jaz bom prej izpustil strela, da se bodo ljudje prekrizali. Tako ti ne boš imel oblasti do njih!«

Od tedaj se bliska.

POZNA SE KAJ BODO

Domači kaplan vpraša kmeta Urbana, kaj bo dal svoje tri sinove izučiti. Urban mu razloži, da že vnaprej ve, kaj bo iz katerega.

Kaplan: »Kako moreš to že vnaprej vedeti?«

Urban: »Vsak otrok že v mladosti kaže svoje lastnosti.«

Kaplan: »No, kaj pa bo najstarejši?«

Urban: »Ta bo kmet.«

Kaplan: »Po čem to spoznaš?«

Urban: »Dečko se vedno vrti okrog vozov, gospodarskega orodja in živine.«

Kaplan: »No, kaj bo drugi?«

Urban: »Drugi bo mesar, ker hoče vsako živalco ubiti.«

Kaplan: »In kaj bo najmlajši?«

Urban: »Ta bo pa duhovnik.«

Kaplan: »Zakaj misliš, da bo duhovnik?«

Urban: »Zato ker mu moram že vnaprej vsakokrat plačati, če hočem da opravi jutrnjo in večerno molitev.«

NEPRIJETNA PRIMERA

Čebularjeva Mica, ki je bila nekoliko šepasta, je razlagala svoji mali nečakinji, kako imajo tisti, katerim manjka kak čut, druge čute toliko boljše razvite. »Na primer slepec ima veliko občutljivejši tip kakor pa kak drug človek!« je menila teta Mica.

Tedaj se je oglasila nečakinja: »Vi, teta, imate tudi eno nogo krajšo, zato je pa druga toliko daljša!«

OBLEKO SI JE PRISLUŽILA

Urša: »Odkod pa imaš to krasno obleko?«

Špela: »Sama sem si jo zaslužila!«

Urša: »Sama?«

Špela: »Seveda, moža sem odvadila kaditi.«

POOSTRITEV KAZNI

Dva Dolenjca sta se selila v Ameriko. Med potjo pa je eden umrl, in kakor je navada, so ga pokopali. Ker pa niso imeli pri roki ničesar pripravnega za obtežitev, so privezali na mrliča kose premoga.

Ko njegov tovariš to vidi, reče otožno: »Ubogi Tone! Da boš šel v pekel, sem vedel, ampak da moraš premog s seboj prinesiti, si nisem mislil...«

V MUZEJU

Dva kmečka fanta prideta v muzej in obstaneta pred kipom rimskega gladiatorja. Kipu sta manjkala ena roka in ena noga, čelada je bila razbita in obraz na več krajih poškodovan. Na podstavku je bilo zapisano: »Zmagovalec.«

»Prmej!« pravi eden, »kakšen je bil neki tisti, ki je bil tepen, če je že zmagovalec tak!«

V HOTELU

Gost: »Povejte mi po pravici, ali imate v vaših posteljah stenice?«

Hotelir: »Seveda, kam naj jih pa denemo?«

SVARILO

V nekem kraju, kjer so večne povodnji, stoji ob cesti kol z napisom: »Kadar je ta kol pod vodo, se po tej cesti ne more voziti.«

ZLOBNA SOSEDA

Jera: »Tako sem nesrečna! Vse bolj se mi zdi, da me je mož vzel le zaradi denarja!«

Katra: »No, vidite! Zdaj vsaj veste, da ni tako neumen, kakor je videti!«

POSTENJAK

Župnik je šel vsak dan h gostilničarju Poštenjakoviču po vino za sv. mašo. Neki dan po maši pa je prišel župnik h gostilničarju zelo žalosten. Gostilničar ga je vpraševal po vzroku njegove potrnosti in župnik mu je naposled zaupal svojo žalost: »Veš, ljubi prijatelj, velika nesreča se mi je zgodilo danes pri sv. maši: pozabil sem med vino priliti vode, in tako je sv. maša za nič.«

Poštenjakovič: »Zaradi te malenkosti pa bodite le brez skrbi, ker jaz zmerom prilijem vode k vinu.«

NIHČE NI KRIV

V neko osnovno šolo na Siciliji pride šolski nadzornik. Kakor povsod tudi v Italiji šolski nadzorniki najprej poslušajo, potem pa sami kaj vprašajo. Med drugimi učili je v omenjenem razredu tudi globus, ki ima kakor znano na stojalu os nagnjeno. No, in nadzornik vpraša nekega učenčka, zakaj je globus nagnjen. Fantek molči. Nadzornik vpraša še enkrat. Takrat pa fant v jok: »Jaz ga nisem polomil.«

Nadzornik vpraša drugega, tretjega in tako naprej. Vsi odgovarjajo enako.

Slednjič se oglašuje učitelj: »Gospod nadzornik, oprostite, otroci res niso nič krivi. Globus je bil že tak, ko sem jaz šolo prevzel.«

DVA NESREČNIKA

Gašper: »Moja žena zmerom govori o svojem prvem možu, kar me že strašno razburja!«

Melhijor: »Saj to ni nič! Moja pa zmerom gobežda o svojem bodočem možu...«

NAROBE

A: »Ali si imel v Parizu težave s svojo francoščino?«

B: »Jaz ne, pač pa Parižani.«

VEČ JEZIKOV

A: »Ali tvoja žena govori več jezikov?«
B: »Ne samo govori, včasih se mi zdi, da jih tudi več ima.«

PRAZNOTA

A: »Odkar me je žena zapustila, je tako prazno, tako prekleto prazno moje stanovanje!«

B: »Kaj je vzela vse pohištvo s seboj?«

ŠE BOLJ

Ona: »Če bi me ne bil nikdar poznal, ali bi me imel prav tako rad?«

On: »Se bolj!«

NERODA

Janez (šepeče): »Micka, zdajle bi ti najrajši ukradel poljub!«

Micka (nezadovoljno): »Posebno nadarjen tat pa res nisi!«

IZ PARIZA

Na sredi enega najlepših in največjih trgov sveta, na Trgu sloge v Parizu, stoji obelisk, ki ga je bil Ramses II. v 14. stoletju pr. Kr. postavil v Luksorju, nekdanjih Tebah, in ga je Mehemet Ali, egiptovski paša, podaril leta 1831. Ludviku Filipu.

Pred tem obeliskom se ustavi slovenska družba in nekdo vpraša:

»Koliko je neki ta obelisk star?«

»Več tisočletij,« odgovori vodnik, »že Izrealci so ga videli takrat, ko jih je Mojzes vodil iz Egipta.«

ŽENSKI VESTNIK

Zimska moda v znamenju krajših kril

Že v jeseni smo opazili, da prinaša nova moda krajša krila. Krila tako pri kostimu kakor pri obleki segajo samo dva prsta pod kolena. Istotako kratki so plašči.

Obleka je narejena zelo preprosto. Zaprta do vratu in od vratu do tal vsa posuta z gumbi, ki so prevlečeni z blagom za obleke in so vedno iste barve. Obleke iz volnenega blaga imajo na prsih našite žepke, pa tudi razne všitke, kar je hkratu okras obleke. Za vitke postave je okrog ledij nalahko v pentljo zavezan pas. Pentlja se nosi spredaj. Po sredini hrbta je šiv in na šivu do pasu so spet prišiti gumbi iz blaga. Tudi na rokavih od komolca ali pa celo od rame do zapestja je gumb pri gumbu. To je ves okras obleke. Ovrtnik na obleki je pokončen, en ali dva centimetra visok, kakor pač ima dama bolj ali manj visok vrat.

Rokavi so zelo različni in vsaka ženska naj si za svojo postavo izbere rokave. Kate- ra je močnega života, naj si ne izbere rokavov, ki so zgoraj obilno nabrani, ker jo napravi to še debelejšo. Za vitke postave so pa zelo primerni tako zvani gnjatasti rokavi. Ti so v linah zelo nabrani ali zgubani, se pa že štiri prste nad komolcem zožijo in so proti zapestju čisto ozki.

Krilo je ozko in ima spredaj položeno gubo, da ne ovira koraka.

Kostim je za suho vreme zelo prikladen. Je toplo podložen in iz bolj težkega blaga. Jopica je zapeta na eno vrsto gumbov, ima velike reverje in ozek ovrtnik, ki pa je za mrzlo vreme pošit s kožuhovino, kar je hkratu okras kostuma.

Na ramah je kostim še vedno zelo podložen, kar prikaže žensko bolj plečato, zato naj si zlasti ženske s povešenimi ramami dajo kostim, plašč ali obleko na ramah dobro podložiti.

»To je pa čudno,« pravi Lojze iz Ljubljane, »da so Izraelci na poti iz Egipta v Palestino zavili skozi Pariz.«

PRI SPIRITISTIČNI SEJI

Vdova: »Ali si ti duh mojega moža?«

Glas: »Sem.«

Vdova: »Povej, dragi mož, ali si srečen na onem svetu?«

Glas: »Silno srečen.«

Vdova: »Bolj, kakor si bil z menoj?«

Glas: »Stokrat bolj.«

Vdova: »Kje pa si zdaj?«

Glas: »V peklu.«

Bluze h kostimu so iz volnenega in bolj toplega blaga. Priljubljeni so tudi pleteni žemperji, ki so v najbolj pestrih barvah, topli in primerni za vsakdanjo nošnjo. Seveda, v žemperju ne moreš iti v gledališče. Zelo pa so praktični za izprehode in izlete.

Bluze so tako sešite, da imajo tudi majhne žepke na prsih in taka bluza se nosi v krilo. Če je pa bluza iz tenkega blaga ali iz svile, tedaj ima spredaj dve ali štiri drobno ubrane volance, po sredini so pa iz istega blaga gosto našiti drobni gumbi. Tako bluza lahko oblečeš v krilo, lahko tudi čez krilo, tedaj pa mora imeti bluza tudi pas iz istega blaga.

Plašči so skoro takšni kakor lanski, le da imajo našite žepke iz kožuhovine na prsih in pod pasom. Ti žepi pa so le za okras. Če imaš žepke iz kožuhovine, tedaj moraš imeti tudi kožuhovinat ovrtnik.

Klobučki so majhni in zelo visoki, okrašeni s pentljami najrazličnejših oblik. Vsaka naj si izbere klobuk po svojem okusu. Nekaterim pristajajo klobuki z gor zavihanimi kraji, drugim spet klobuki, potisnjeni bolj na čelo in oči. Naj bo klobuk tak ali tak, vsak je moderen.

Kar pa je moda letos prinesla novega, so nogavice, ki jih nosiš pod tankimi nogavicami. Te nogavice so mesnate barve in tako pletene, da nimajo nič šiva in se ne pozna, da imaš na sebi dva para nogavic. Te nogavice so zelo praktične, varujejo noge pred mrazom, obenem pa tudi varujejo zgornje nogavice, da se tako hitro ne zamažejo in jih ni treba tako pogosto prati. Pa tudi drage niso.

Ja pa še ena novost, in to so dežniki. Dežniki so iz položčenega blaga in v vseh barvah v beli, rožasti, rdeči itd., tako da si vsaka ženska lahko izbere dežnik v barvi plašča ali kostima.

Dvanajst zapovedi za gospodinje

1. Kupi in kuhaj to, kar da letni čas. Kupi poceni in ne misli, da moraš prvo sadje, zelenjavo in drugo imeti takoj, ko se pojavi na trgu.

2. Ne dajaj družini jesti in piti čez mero. Preveč jedi in pijače napravi človeka lenega in tudi preveč stane. Domača hrana je najbolj zdrava.

3. Kosilo in večerja naj bodo točno ob uri. Zvečer ne pripravljaj težko prebavljive hrane. Ne postavljalj na mizo prevročih, a tudi ne premrzlih jedi ali pijač. Navajaj otroke, da bodo počasi jedli in dobro vse prežvečili.

4. Kuhaj mešano hrano in dajaj mnogo zelenjave kakor tudi sadja.

5. Peci črn kruh namesto belega. Ržen kruh, pomazan s sirovim maslom, mezo ali medom, je za otroke priporočljiv. Za žejo je najboljšo piti mleko ali jesti sadje.

6. Krompir je v prehrani zelo važen, da se na mnogo načinov pripraviti in je redilen.

7. Kuhaj in pripravi večkrat za svojo družino jedi iz zdroba, ovs, ješprenja ali fižola; vse to je zelo redilno in poceni.

8. Dušji ali pari vsako zelenjavo, ker le

tedaj ostanejo v zelenjavi vse redilne snovi. Ne soli preveč, ker mnogo soli škoduje.

9. Otrokom dajaj samo žitno kavo. Tudi kakao je zdrav in redilen.

10. Pazi pri nakupu živil, da bo v sorazmerju s ceno tudi njihova hranljivost. Marsikaj je drago, a s tem še ni rečeno, da je tudi vredno denarja, ki ga izdaš.

11. Pripravljaj vsakdanje kosilo skrbno in z razumom. Ne kuhaj jedi predolgo ali premalo časa. Postavi jed v čisti posodi na mizo. Skrbi za čist pribor. Glej pa tudi, da boš imela čiste roke, ko kuhaš kosilo.

12. Bodi štedljiva pri vseh rečeh. Štedljivost pripomore k blagostanju v družini.

Bodi ljubezniva

Prirojena ljubeznivost je božji dar. Ljubezniv človek vse doseže, premaga celo najhujšega sovražnika. Če pa tega daru nimaš, se vsaj potrujdi biti ljubezniva. Premaguj samo sebe. Koliko več dosežeš, pa tudi hitreje, kadar prideš kamorkoli s svojo zadevščino, če si prijazna, se malo nasmeješ in prijazno pokramljaš. Sama po sebi moraš vede-

ti, kako vpliva prijaznost na tebe, če pride kdo k tebi in te prijazno poprosi.

Kako prijetno je služiti prijaznemu gospodarju in s kakim veseljem človek lahko dela, a kako težavno je z gospodinjo, ki ji nikdar ne ustrežeš. Celó v šoli se to pokaže: veliko prednost uživa prijazen učencé tako pri učitelju kakor pri součencu; četudi ni nadarjen, mu učitelj marsikaj spregleda in oprostí. Prijazne ljudi ima pač vsakdo rad.

Lepotilna sredstva imate doma

Zenske na deželi rade tožijo, da so prikrajšane za iznajdbe mesta, za lepotilna sredstva. V resnici pa so na boljšem kakor ženske v mestu samo ne zavedajo se e tega. Njih delo na deželi na prostem je sicer naporno toda bolj zdravo kakor delo žensk, ki žive v mestu. Hišah Razen tega imajo tudi več sonca kakor meščanke.

Zvrstno lepotilno sredstvo je navadno mleko kakor smo že pisali. Prav dobro se obnese umivanje obraza z deževnico, z mlekom ali pa s sokom kumar. Dobro je tudi če si namažete obraz z jajci. Namesto dragih krem lahko uporabljate za masažo obraza maslo. Tudi umivanje s kamiličnim čajem je koristno vendar pa se s tem čajem ne sme umivati vsak dan.

Posušeno lipovo cvetje in posušene kamilice so ceneni dišeči dodatki za kopel. Glavo si najbolje umijete z deževnico, v katero nalijete možnega kamiličnega zavretka. Če uživete zelenjavno in sadne soka, je polt zdrava in lepa.

Neprijeten duh telesa

Znoj sestoji v glavnem iz vode, ki ima manjše količine soli, maščobe in kislin. Redna množina potu, ki ga izločimo v enem dnevu znaša 600 do 800 gramov. V mnogih primerih pa je ta količina tudi znatno večja, zlasti pri boleznih napora vročini. Znojenje se znatno povečuje z zvišanjem topline človekove okolice ali če ima kri velike množine vode, odnosno tedaj če zaužijemo večje množine toplih pijač. Isti pojav se opaža tudi pri povečanju delavnosti srca zaradi velikega napora mišic ali iz drugih razlogov.

Koža izloča poleg potu tudi razne druge snovi, ki mu dajejo poseben duh. Ta duh je pri raznih plemenih različen. Znan je močan in neprijeten duh črncev. Ta duh je odvisen mimo drugega tudi od načina prehrane in od same hrane, ki jo uživajo.

Vsi ti duhi bolj ali manj neprijetni, ki izvirajo iz potni, se dajo najbolje odstraniti s pogostim in rednim umivanjem, z navadnim milom. Če to ne pomaga, je treba telo umivati z raztopino hipermanganovega kalija ali z razredčenim formalinom.

Za kuhinjo

Medenjaki. V kozo deni pol kile medu in postavi na štedilnik, da se raztopi. Nato odstavi in dodaj četrt kile sladkorja v prahu in dobro mešaj. Dodaj še 60 dek moke, pest drobno zrezanih orehov, noževo konico cimeta, od ene limone naribano lupinico, sčep stolčenih žbic in dve noževi konici pepelike, ki jo raztopi v žlici vode (pepeliko dobiš v drogeriji). Vse to dobro zmešaj, testo stresi na desko, z malo moke posuto, in dobro umesi. Umešeno testo deni na krožnik ali v skledo in pokrito postavi za dva dni na hladno. Nato testo premesi, razvaljaj in zreži v poljubne oblike. Zloži na pomazano pekačo, precej vsaksebi, ker narase. Pomaži z gosto sladkorno vodo in v precej vroči pečici hitro speci. Pazi, da se ne zažge.

Limonovi hlebčki. Mešaj, da se zgosti 11 dek sirovega masla in 10 dek sladkorja v prahu. Nato primešaj šest rumenjakov, in sicer ko si en rumenjaka dobro umešala, umešaj drugi in tako naprej, naribano lupinico ene limone in 16 dek moke. V pekačo položi bel in čist papir in z žlico pokladaj za oreh velike kupčke na papir (malo vsaksebi, ker narasejo), in ko imaš vse gotove, pomaži vsak kos z raztepenim rumenjacom, v sredi-

no kupčka vtakni po eno rozino in nato speci v srednje vroči pečici. Ko je pecivo pečeno, zmoči desko, položi pecivo s papirjem na vlažno desko in počakaj pet do deset minut, da se papir odmoči in pecivo laže odlučiš s papirja.

Nadevani kolački. Umesi v testo 20 dek moke, 10 dek sirovega masla, eno jajce in pet dek sladkorja v prahu. Umešeno testo pokrij s prtičem in naj pol ure počiva. Nato testo zvaljaj in izreži z obodcem okrogle kolače. Kolače zloži v pomazano pekačo in jih v srednje vroči pečici speci. Pečeno poberi v skledo in jih nadevaj preden jih daš na mizo. Na vsak kolač daš v sredino za žličko nadeva. **Nadev:** v primerno posodo daš tri beljake in 12 dek sladkorja v prahu, postaviš posodo na soparo in s šibo tolčeš toliko časa, da se tako zgosti, da se ne razleze, ko daš na kolač. Kolače spečeš že lahko nekaj dni poprej, le nadev pripravi tik pred uporabo. Če hočeš, lahko daš k beljakom, preden pričneš tolči dve žlici jagodove ali pa kakšne druge mezge, pa bo nadev še boljši in tudi za oko lepši.

Drobno pecivo. Pet dek sladkorja v prahu (če ie sladkor v kepah, ga presej skozi sito) in pet dek moke zmešaj s sladko smetano, da dobiš bolj gosto testo. Nato primešaj trdi sneg treh beljakov. Pekačo dobro pomaži s sirovim maslom posuj z moko in z žličico pokladaj majhne kupčke, nato speci v srednje vroči pečici. Pečeno in še toplo poberi s pekače. Če hočeš nadevaj s čokoladno kremo ali mezgo in zloži po dva in dva skupaj.

Praktični nasveti

Krompir se ne razkuha, če dodamo vodi, ko ga denemo kuhati malo masti. Zmrzel krompir ocedimo, preden dobro zavre, nato nalijemo novega kroba in ga kuhamo dalje, pa izgubi osladni okus.

Kako ravnaj z zmrzlimi živili. Zmrzla živila so po večini še vsa porabna, če z njimi pravilno ravnamo. Predvsem moramo skrbeti, da se počasi odtajajo. Prevelika neposredna izprememba v toploti živilom škoduje, ker je sokove izlužila voda. Zmrzlo presno sadje in jajca položimo najprej v mrzlo vodo, da se odtajajo. Nato so ta živila še čisto užitna in skoro niso izpremenila okusa. Vsekakor pa niso za shrambo, marveč jih je treba hitro porabiti. Zmrzli krompir odtalimo najprej v mrzli slani vodi, ga denemo potem v lonec, ki se neprodušno zapira, zalijemo z mrzlo vodo in pustimo prav počasi zavreti. Ko zavre, odlijemo krompir, stresemo krompir v navaden lonec, zalijemo z že pripravljeno vrelo vodo in skuhamo do mehkega.

Radio Ljubljana

od 25. do 31. decembra

Nedelja, 25. decembra: 9.00: Napovedi. — 9.05: Orgelski koncert (prof. Pavel Rančigaj). — 9.45: Verski govor (prior Valerian Učak). 10.00: Prenos cerkvene glasbe iz stolnice. — 11.00: Koroške narodne pesmice (plošče). — 11.30: Koncert (Zlata Gjungenčeva, solistka beograjske opere in povečani radijski orkester). — 13.00: Napovedi. — 13.05: Tamburaški orkester. 14.00: Virtuozji (plošče). — 17.00: Praznični zvoki (plošče). — 17.15: Prenos z razstave kanarčkov. — 17.30: Haydn: Godalni kvartet D dur op. 64 No 5 (Škrjančkov kvartet — plošče). 18.00: Bach: Božični oratorij (izvajala bosta radijski komorni zbor in orkester). — 19.00: Prenos iz Vatikana. — 19.45: Wieniawski: Faust, fantazija (plošče). — 20.00: Diokens: Cvrček za pečko, božična igra v 3 dejanjih (izvajali bodo člani radijske igralske družine). — 21.30: Messenger: Dva goloba, suita (plošče). — 22.00: Napovedi, poročila. — 22.15: Citraški trio »Vesna«.

Ponedeljek, 26. decembra: 9.00: Napovedi. — 9.05: Koračnice (plošče). — 9.15: Prenos cerkvene glasbe iz trnovske cerkve. — 9.45: Verski govor (dr. Ignacij Lenček). — 10.00: Vesel jutrnji pozdrav (radijski orkester). — 11.00: Veseli orkestralni zvoki (plošče). — 11.30: Koncert plesne glasbe (Trboveljski

pevski jazz-kvartet in šramel »Stirje fantje«). — 13.00: Napovedi, poročila. — 13.20: Vesele pesmi ob spremljanju harmonike (pel bo Vekoslav Janko, spremljal bo Stanko Avgust). — 14.00: Otroška ura (Manica Komanova). — 17.00: Kmetijska ura: Važnost knjigovodstva v kmetijstvu (prof. Šifter Emerik). — 17.30: Veselo popoldne (sodelovala bosta Lupša Ferdo in radijski orkester). — 19.00: Napovedi, poročila. — 19.30: Nacionalna ura: Trgovec nekdanj in sedaj (Svetislav Mirodič). — 19.50: Citre solo (Emil Mezgolits). — 20.30: Strašne sanje Toneta Smoleta leta 1938. (besedilo oskrbel Golob; izvajali bodo člani radijske igralske družine in Adamičev orkester). — 22.00: Napovedi, poročila. — 22.15: Citre in šramli (plošče).

Torek, 27. decembra: 12.00: Operetni napovedi (plošče). — 12.45: Poročila. — 13.00: Napovedi. — 13.20: Radijski šramel. — 14.00: Napovedi. — 18.00: Veseli češki pevci in godci (plošče). — 18.40: Odnos svetega do resnice (Fran Terseglav). — 19.00: Napovedi, poročila. — 19.30: Nacionalna ura: Ob 20-letnici Cankarjeve smrti (Ludvik Mrzel). — 19.50: Vesela tedenska kronika. — 20.00: Samospevi (Ksenija Kušejeva, pri klavirju prof. Marjan Lipovšek). — 20.40: Za ples in dobro voljo: Jožek in Ježek in plošče. — 22.00: Napovedi, poročila. — 22.15: Kmečki trio.

Sreda, 28. decembra: 12.00: Valčki, polke in koračnice (plošče). — 12.45: Poročila. — 13.00: Napovedi. — 13.20: Koncert angleške glasbe (plošče). — 14.00: Napovedi. — 18.00: Mladinska ura: Tepežni dan (Emil Kralj, član narodnega gledališča). — 18.40: Socialno predavanje in vajenci (Smersu). — 19.00: Napovedi, poročila. — 19.30: Nacionalna ura: Zimsko sadje (inž. Milan Niketič). — 19.50: Uvod v prenos. — 20.00: Prenos opere iz ljubljanskega gledališča (v I. odmoru glasbeno predavanje — Ukmar; v II. odmoru napovedi, poročila).

Četrtek, 29. decembra: 12.00: Razni pevski zbori (plošče). — 12.45: Poročila. — 13.00: Napovedi. — 13.20: Opoldanski koncert radijskega orkestra. — 14.00: Napovedi. 18.00: Brata Goloba bosta igrala na harmoniki. — 18.40: Slovenščina za Slovence (dr. Rudolf Kolarič). — 19.00: Napovedi, poročila. — 19.30: Nacionalna ura: Predavanje ministrstva za telesno vzgojo naroda. — 19.50: Deset minut zabave. — 20.00: Koncert radijskega orkestra. — 21.00: Prenos iz Turina: Simfonični koncert skladb Igorja Stravinskega s sodelovanjem pianista Suline Stravinskega. — 22.00: Napovedi, poročila. — 22.15: Prenos lahke glasbe iz restavracije Emone.

Petek, 30. decembra: 12.00: Iz naših dolin in planin (plošče). — 12.45: Poročila. 13.00: Napovedi. — 13.20: Opoldanski koncert radijskega orkestra. — 14.00: Napovedi. — 18.00: Ženska ura. Delo kmetijske gospodinje v zimskih mesecih (Franja Brodarjeva). — 18.20: Vesel drobiž (plošče). — 18.40: Francoščina (dr. Stanko Leben). — 19.00: Napovedi, poročila. — 19.30: Nacionalna ura: O potrebi tvornice avtomobilov v Jugoslaviji. — 19.50: Zanimivosti. — 20.00: Koncert radijskega orkestra. — 21.10: Božične pesmi bo igral kvartet klarinetov (Laun, Urbanc, Gunzek in Gregorc). — 22.00: Napovedi, poročila. — 22.30: Angleške plošče.

Sobota, 31. decembra: 12.00: Plošča za ploščo v venček hiti. — 12.45: Poročila. — 13.00: Napovedi. — 13.20: Plošča za ploščo v venček hiti. — 14.00: Napovedi. — 17.00: Otroška ura: a) Selma Lagerlöff: Kako je Niels Holgersen popotoval z divjimi gosmi (povest v nadaljevanjih); b) Tetka Marička pripoveduje. — 17.40: Mozart: Les petits riens, balet. — 17.50: Pregled sporeda. — 18.00: Koncert godbe »Sloge«. — 18.20: Prenos večernic in zahvalne pesmi iz franciškanske cerkve. — 18.40: Nadaljevanje koncerta godbe »Sloge«. — 19.00: Napovedi, poročila. — 19.30: Nacionalna ura: Kmetijstvo pri nas in pri drugih narodih. — 19.50: Beseda k prazniku (Fran Finžgar). — 20.00: O zunanji politiki (dr. Alojzij Kuhar). — 20.30: Tijardović: Mala Floramye, opereta na ploščah. — 21.30: Silvestrovanje radijske postaje v veliki dvorani hotela Uniona (sodelovali bodo znani sotrudniki radijske postaje v veselem in pisanim sporedu).

NAPISAL MIRKO BRODNIK

Srce v okovih

7

In res je malo nato prisopihal vlak. Dolga vrsta vagonov je šla počasi mimo nje, vse polno obrazov je gledalo skozi okna.

... le Brankovega ni bilo med njimi...

In potem so jeli izstopati. Domačini in le-toviščarji. Tako neučakano so hiteli k izhodu...

... le Branka ni bilo med njimi...

Stemnilo se ji je pred očmi in morala je sestri na klop. Mimo nje so hiteli ljudje. Veseli, razigrani obrazi. Vračali so se domov, k svojim materam, k svojim nevestam in nihče se ni zmenil za ubogo Zoro, ki je sedela na klopi in topo strmela predse...

Poslednja je prišla mimo nje stara ženica. Ona edina jo je videla.

»Ali ste tudi vi zaman čakali?« ji je rekla sočutno. »Vidite, mojega sina tudi ni bilo...«

Toda Zora ji ni odgovorila. Preveč ji je bilo hudo in preveč je bila sama potrebna tolažbe, da bi mogla še druge tolažiti.

Ko že ni bilo nikjer nikogar in je vlak že sopihal v daljavi, da je videla samo še njegov beli dim, ki se je izgubljal med holmi, je vstala in se počasi obrnila proti domu.

In čedalje težje ji je bilo pri srcu...

Sredi poti ji je prihitela Vera naproti.

»Zakaj mi nisi povedala, da greš na postajo?«

Zora ni odgovorila. Uprla je vanjo svoje žalostne oči in šepnila:

»Ni ga bilo...«

»Ni ga bilo?« Tudi Vera je zaskrbelo. Saj je vendar dobro preračunala! Če bi bil takoj vzel dopust, bi bil moral biti že tu... Kaj, če ga res ne bo? Če sta se obe zmotili v njem?

Stresla je glavo, kakor bi hotela pregnati te misli. Nato pa je rekla tiho, čeprav niti sama sebi ni prav verjela: »Videla boš, popoldne pride!«

Do devetih sta spet čakali pismonošo. Ko ga je Zora zagledala, je nič ni moglo zadržati. Stekla je k staremu možičku, oprtanemu s kupom zavojev in pisem.

Malo nato se je vrnila k Veri, ki je šla počasi za njo. Vrgla se ji je okrog vratu in zahtela:

»Tudi pisal mi ni...«

Enajsto poglavje DAN NATO

In spet je poteklo dvajset ur, dvajset neznošnjih ur. Zora je čakala in upala, toda Branka ni bilo ne obvestila od njega. Vse svoje nade je zdaj stavila na jutranji vlak, morda ji ga on pripelje. Z Vera je šla na postajo skrivaj, da niso doma nič vedeli. In spet je čakala in vsaka minuta se ji je zdela večnost.

Naposled je v daljavi zažvižgal vlak. Ta žvižg jo je pretresel za grozo, ki je ni umela razlagati; ta žvižg je imel odločiti njeno usodo. Z oglušujočim ropotom je pridrvela ogromna kača na postajo, še nekajkrat zasopihala in se potem ustavila, vsa zavita v dim. Zora je potegnila Vero za seboj in obe sta hiteli od vagona do vagona. Tedaj je videla, kako je v zadnjem vagonu nekdo pomahal z roko. V vročičnem upanju in strahu je zletela tja. Na stopnicah je stal — stotnik Kregar. Iztrgala se je Veri iz rok in planila k njemu:

»Kje je Branko?«

Kar pozabila je, da stotnik ne more in ne sme vedeti, kaj je med njo in poročnikom.

»Poročnika Slavca mislite?«

»Da! Ali je prišel z vami?«

»Ne!«

Zori se je zameglilo pred očmi.

»Ali je ostal v Ljubljani?«

»Ne! Poročnik Slavec...«

»Kdaj pride?...« Komaj da je izdala te besede iz ust.

Med tem je Kregar stopil s stopnic in ji molče podal roko.

»Gospodična...«

Blazen strah jo je stisnil za grlo. Vera, ki jo je spet prijela za roko, je čutila, kako ji divje polje kri po žilah. Bala se je, da se ji

ne onesvesti. Zato jo je naglo potegnila k sebi.

»Zora, ne bodi tako nestrpna! Ali ne vidiš, kako je gospod stotnik presenečen nad tvojim sprejemom?«

Obrnila se je h Kregarju.

»Gospod stotnik, ne zamerite: dajte, povejte ji, kaj je z gospodom Slavcem.«

V tem je vlak odpeljal. Tudi vsi potniki so se razšli. Na peronu so ostali samo še Vera, Kregar in Zora. Stotnik je stal nerodno zraven Zore in ni vedel, kako naj začne.

»K vam sem bil namenjen, gospodična Zora,« je naposled izpregovoril. »Pojdimo počasi naprej. Spotoma vam vse pojasnim.«

Nihče ne bi mogel popisati muk, ki jih je trpela Zora. Mrzel pot ji je pokrival čelo in njene oči so blodile po stotnikovem obrazu, ki je bil tako neizrazit, da ni mogla na njem ničesar razbrati. In kako so ga prosili njeni pogledi! Toda on — kakor ne bi bil ničesar opazil — je nemo stopal na njeni levici. Šele ko so bili že skoraj pred hišo, je izpregovoril.

»Gospodična, gospod Slavec se ne vrne!«

Kakor udarec s kladivom so jo zadele te besede. Mrtvo so se zastromele njene oči v stotnika in zenice so se ji razširile.

»Kako ste rekli? Da se ne vrne? je zajec-ljala.

»Da, gospodična!« je ponovil Kregar in umaknil svoj obraz njenim pogledom.

Obstala je sredi poti in Vera jo je komaj prestregla, da se ni zgrudila. Moči so jo zapuščale, toda vsi njeni čuti so bili napeti kakor še nikdar, in čutila je sleherni živec, ki je trzal na njenem telesu.

»Morda pride jutri?«

Vse svoje upanje je postavila na te besede in iz oči ji je gorel obup, kakor pri igralcu, ki vrže zadnje denarje na mizo, da vse dobi ali izgubi.

Toda Zora je izgubila. Stotnikov odgovor je bil preveč nedvoumen.

»Gospod Slavec se tudi jutri ne vrne.«

»Kdaj pa potem?« se je vročično utrvalo iz nje. »Po jutrišnjem... ali pa drugi teden... drugo leto?...«

»Ne,« je rekel stotnik in v tej besedi je bilo toliko odločnosti, da je Zora vedela, da ne sme več upati. In potem je še trdo pristavil:

»Gospod Slavec se ne vrne nikdar več — gospod Slavec je mrtev!«

»Mrtev!« — se je utrvalo iz njenih prs.

»Mrtev... mrtev...« je nemo ponavljala in njene brezbarvne ustnice so še takrat oblikovale to besedo, ko ni bilo več čuti glasu.

Vera je čutila, kako se je Zora naslonila nanjo. Čutila je, kako ji drhti roka, kako trepeče vse njeno telo. In vendar je imela Zora še toliko moči, da je ostala pri zavesti, čeprav se ji je meglilo pred očmi.

Bili so pred domačo hišo. Stotnik je skočil naprej in odprl vrata. Nikogar ni bilo doma. Notarka je bila odšla v trg, notar pa na svoj običajni jutranji izprehod pred odhodom v urad. Vera je odvedla Zoro v salon in jo posadila v naslanjač. Sedla je čisto k njej, da bi ji lahko pomagala, Kregar pa na stol za drugi konec mize.

»Povejte mi vsaj, kako je umrl!« je tiho poprosila Zora, in besede so ji šle tako težko iz ust, da ji je bila vsaka muka.

»Kako je umrl? Povedal vam bom, gospodična,« je rekel. »Saj veste, da sva bila prijatelja...«

Kako dobro se je bil pripravil na svojo vlogo, a zdaj kar ni mogel začeti. Samega sebe se je bal. Zdelo se mu je, da ga mora zadeti kazen za vsako besedo, ki mu pride čez ustnice v tem trenutku. Kaj če ga izpregledata? Kaj če vesta, da je mrzil Branka, ker je prav tako ljubil Zoro kakor on? Hotel se je izgovoriti, da ne more zdaj vsega povedati, toda Vera ga je poprosila:

»Povejte, gospod stotnik! Povejte hitro! Ali ne vidite, kaj ji je bil?...«

»Naj bo, povem vam. Čeprav se mi trga srce.«

Trenutek je pomislil, nato pa je rekel: »Naj vam bo v tolažbo, gospodična, da je bila njegova smrt lahka. Ponoči smo šli v boj. Ramo ob rami smo korakali proti sovražniku. In potem je od nekod priletela krogla in ga zadela v prsa. Omahnil je in se zgrudil k mojim nogam. Naglo sem se sredi svinčenega dežja sklonil k njemu in videl, da je vsaka pomoč zaman...«

Čul je tiho ihtenje, ki je prihajalo z drugega konca mize. Mrzel pot ga je obliil. Le s težavo je pripovedoval dalje:

»In med tem ko so bili moji vojaki že daleč naprej, sem ga pobral in nesel v skromno zavetje. In sredi grmenja topov in pušk sem čul njegov pojemajoči glas. Čul sem, kako mi je rekel: »Kregar...«

Nenadoma pa je premolknil. Potem se je obrnil k Veri:

»Gospodična, ali vas smem prositi, da za trenutek odidete? Morda so stvari, ki jih ne smete vedeti...«

Toda Zora je rekla s slabotnim glasom:

»Naj ostane Ona ve vse...«

Stotnik je nemo prikimal.

»Potem mi je rekel: »Kregar, z menoj je konec. Prosim te: vrni se v domovino. Reši Zoro sramote... in dober bodi z njo... in z mojim otrokom... kakor bi bil tvoj...!« In potem je bilo konec. Samo to sem še čul, kako je umirajoč klical vas...«

Prestal je. Groza ga je bilo. Videl je, kako je Zora nenadoma vstala in se s široko odprtimi očmi zastremela vanj. In hripavo je zamrmrala počasi, kakor da tehta besede:

»To vam je rekel... to...«

Nenadoma pa je spet pobesila roko:

»Prisežite mi, da je res tako rekel!«

Stotniku se je zazdelo da se odpira pod njim prepad in da leti z neizmerno naglico. Videl je samo njen na smrt blede obraz in oči, ki so ga žgale kakor živ ogenj. Pobesil je glavo. Strašen boj se je vnel v njegovi duši. Priseže naj! Krivo naj priseže! Taka prisega kliče po maščevanju, taka prisega kliče po...

In potem je še enkrat pogledal njo, ki je stala pred njim. Priseže naj! Kakor pred sodnikom. In če priseže, bo to dekle, ki jo blazno ljubi, njegovo, ker je Slavec tako rekel...

In potem je dvignil roko in iztegnil tri prste. Z glasom, ki je v njem žarela vročica, je dejal:

»Prisežem!«

»Recite: »Prisežem, da mi je zapovedal vzeti mater svojega otroka!«

Kregar je bil na robu blaznosti. Misli je, da to vraga konec z njo samo besedo, zato pa je moral ponoviti še enkrat. Še enkrat preboleti vso grozo svoje laži. Jezik se mu ni hotel ganiti. Kakor kos svinca mu je ležal v ustih. In oči so strmele vanj, oči, ki se jim ni mogel umakniti, ki je moral gledati vanje, čeprav se jih je bal.

»Prisežem, da mi je ukazal vzeti mater svojega otroka.«

Potem mu je omahnila glava na mizo.

Vera še nikdar ni doživela trenutka kakor je bil ta. Nemo je strmela zdaj v Zoro zdaj v stotnika. In potem se je sklonila k njej.

»Zora zdaj veš vse... Nikar se ne muči več... nikar se ne ubijaj... Tvoja smrt bi utegnila biti... Lezi, sirotica, in odpočij se...«

Potem se je obrnila h Kregarju:

»Gospod stotnik, rotim vas, odidite odtod, da vas nihče ne vidi. Nihče ne sme vedeti, da ste bili tu. Tudi njeni starši ne. Nekako bom že napravila, da jo jutri, ko odidem, vzamem s seboj. Potem, ko ji bo že boljše, se lahko spet vrnete.«

Stotnik ni rekel besedice. Samo prikimal je in se nalahno priklonil. Potem je šel.

Vera je pogledala Zoro. Videla je, kako so sledili njeni pogledi stotniku, ki je šel pravkar mimo okna, in v teh pogledih je bila samo groza... Ko je izgubil za vogalom, je Zora zaječala in omedlela. (Dalje)

SE IMA UPANJE

Zakonca sedita pri večerji vsak v svojem nrslanjaču. Zena glasno bere iz časopisa: »Povprečno živijo zdaj ljudje štiri leta več kakor prej...«

»Imenitno!« jo radostno prekine mož, »tedaj boš morda le še našla dovolj časa, da mi boš prišla gumb na hlače!«

NA ROKAH JO BO NOSIL

Mladi mož se je naposled opogumil, stopil pred očeta svoje izvoljenke in začel: »Vaš hčer bom nosil na rokah če...«

»No, če...?« ga je vzpodbudil bodoči tast.

»Če mi hočete prej malo pomagati na noge!« je ušlo bodočemu zetu.

PRI VOJAŠKIH VAJAH V STARI AVSTRIJI

Podoficir (jezen): »Enoletnik, vi ste izobražen človek, pa mi lahko poveste, kdo je bil v zgodovini najprikupnejši kralj?«

Enoletnik: »Friderik Veliki!«

Podoficir: »Napačno, enoletnik! Napačno! Ne Friderik Veliki temveč Herod! Pa tudi veste, zakaj? Ker je dal tedaj v Betlehemu pomoriti vse enoletnike.«

NA SODIŠČU

Sodnik: »Zakaj ste gospodu tožitelju ukradli uro?«

Tat: »Saj mu je nisem hotel ukrasti, hotel sem vedeti le za čas!«

Sodnik: »Teга vam bom pa jaz povedal: šest mesecev!«

ZAGOVOR

Zagovornik: »Gospodje sodniki, pomislite, da se je obtoženeц rodil v kaznilnici. Ali mu mu je potem zameriti, da mu srce hrepeni po rojstnem domu?«

HRANILNE KNJIŽICE

vseh denarnih zavodov, 3odstotne obveznice, bone, delnice itd., valute (tuji denar) vseh držav — kupimo takoj in plačamo najbolje

BANČNO KOM. ZAVOD

Maribor, Aleksandrova cesta 40
Prodaja srečk državne razredne loterije.

354

JESEN OSTANKI ZIMA

mariborskih tekstilnih tovarn, pristinobarvni, brez napak in sicer:

paket serija »R« z vsebino 16—20 m dobro uporabnih ostankov flanelov in barhentov za žensko obleko, moško in žensko spodnje perilo 128 din.

reklamni paket seri »K«, vsebina 20 do 25 m boljšega flanela za moško žensko in otroško perilo v najlepši sestavi, paket 130 din; dalje specialni paket »original Kosmos D« z vsebino 17—21 m la barhentov za ženske obleke, bluže n prvovrstnih flanelov za pi-džame žensko, moško in otroško perilo za izjemno ceno 150 din.

paket serija »Z« z vsebino 3—3.20 m dobre-ga sukna za moško obleko, damski kostum ali plašč in sicer:

»Z/1« 130 din, »Z/2« 160 din, »Z/3« 200 din, »Z/4« 250 din, »Z/5« 300 din; cela podloga za moško obleko po kakovosti 80, 100 in 120 din. Trgovcem popust! Vsak paket poštne pro-mo zalogo in ugodne cene

sto, pri dveh ali več paketih primeren popust. Neprimerno vzamem nazaj in zamenjam. Ne-šteto priznanj odjemalcem na razpolago

Pišite še danes Razpošiljalnici »Kosmos«, Maribor, Kralja Petra trg. Oglejte si poveča-

Pri oslabiljenju živcev

se uporablja fiziološki ekstrakt »KALE-FLUID«. Ta ojači izločevalno delovanje vseh žlez. Krepi živčni sistem in jači organizem. Brezplačno de-tajna literatura, zahtevajte: Beograd, Masarykova 9, Miloš Marković. »KALE-FLUID« se pro-daja v lekarnah in drogerijah. S. br. 5300-32

Težka zimska hrana

in premalo gibanja sta v zimskem času vzrok slabe prebave želodca, čestih omotič, zaprtosti in nerednega črevesnega delova-nja. Stare bolezni se vsled niraža zopet izraziteje pojavijo:

splošno in prehitro debeljenje,
hemoroidi in zaprtje,
motnje v želodcu,
črevesna obolenja,
glavobol, nespečnost,
napetost telesa,
omotica in zastrupljenje.

Posebno zrelejšje in starejše osebe so tem nadlogam podvržene.

PLANINKA ČAJ

čisti ter tako deluje blagodejno na vse telo in na Vaše splošno zdravstveno stanje —

Zahtevajte v apotekah izrecno le »Planinka« čaj - Bahovec, ki se ne prodaja odprt, tem-več le v zaprtih in plombranih zavitkih z napisom proizvajalca:

APOTEKA MR. BAHOVEC, Ljubljana,
Kongresni trg 12. S. br. 3054/35.

Mali oglasi

2.500 DIN POTREBUJETE

da zaslužite 1000 din mesečno. Pišite »Anos« Maribor Orožnova ulica

KUPIM STARIŠKE PREDMETE.

Stok ure, cinasto posodo, majolke in por-celan, slike na platnu, rezljane skrinje, lesene in kamenite kipe, lustre, pohištvo in razno. Plačam najbolje. Pišite na ogl. odd. Domovine pod značko »Ljubitelj starin« 346

SAMSKI MLINAR

zmožen konkurenčno voditi kmečki mlin. Pismene ponudbe na naslov: Knez Ru-dolf Radeče 352

GRADBENO PODJETJE

MARKO ŠTUHEC, pooblaščen zidarski mojster v Ivanjkovcih pri Ormožu (poleg kolodvora) se priporoča v izvršitev vseh vrst stavb. Strokovnjaško in najceneje. Načrte izvršuje od 100 din naprej. 351

300 DINARJEV

tedensko lahko vsak zasluži. Pošljite znam-ke za odgovor Josip Batič. Ljubljana 7

ŽIČNE VLOŽKE.

afrik madrace, otomane, in vse tapetniške izdelke nudi najceneje »OBNOVA«, F. Novak. Jurčičeva ul. 6.

ISCE SE STAREJŠI MOŠKI

oženjen, s skromnimi zahtevami, ki se razume na oskrbovanje parka in sadov-njaka, za ekonomijo v Sremu. — Istotam se potrebuje fant od 17 do 20 let, za hišne-ga slugo, ki se razume tudi na konje. Po-nudbe na ogl. odd. Domovine pod značko »Stalna služba«. 348

VDOVEC, STAR 50 LET

brez otrok, v državni službi, s pravico na pokojno, bi se o-tom od 40 do 45 let starosti, brez otrok in z nekaj gotovine. Biti mora dobra go-spodinja in znati mora dobro kuhati. Pi-smene ponudbe na ogl. odd. Domovine pod značko »50 let star«. 349

ZASTONJ

dobite ilustrovano knjigo »Pot do sreče«, ako se obrnete na naslov: Karmah, Zalec.

Nov redilni prašek »Redin« za prašiče

Vsak kmetovalec si lahko hitro in z malimi stroški zredi svoje prašiče.

Zadostuje samo 1 zavitek za 1 prašiča ter stane 1 zavitek Din 6.—, po pošti 12.—, trije zavitki po pošti Din 24.—.

Mnogo zahvalnih pisem. Uspeh Vam je zasotovljen.

Pazite, pravi »Redin« se dobi samo v zavitkih z napisom »Redin« in ga pro-daja za kranjski del Slovenije droge-rija Kanc, Ljubljana, Zidovska ul. 1 a.

Za štajerski del Slovenije in Prekmurje pa samo drogerija Kanc, Maribor, Go-molca pl. 33/II.

VSI, KI TRPITE NA KURJIH OČESIH

pridite, da Vam jih s koreninco in brez bolečin odstranimo. Takoj Vam bo odleglo. Zopet boste prijetno razpoloženi za vsako delo. Sprejemne ure ob delavskih od 7.30 do 18.30 ob nedeljah od 7.30 do 12 ure, V KOPALISCU HOTELA SLON — FRANČISKANSKA ULICA 3.

SAMO Din 98.—

63719 Po ceni in dobra zapestna ura Shock Proof, lepo kromirano ohišje s svetle-čimi številkami in kazalec. Din 98.—

63796 Ista z anker kolesjem na kamne tekoča s sekundnim kazalcem. Din 185.—

63710 Ista s prima anker kolesjem na 15 kamnov s sekundnim kazalcem. Din 260.—

Zahtevajte cenik, zastoj in poštne prosto.

H. SUTTNER, Ljubljana 6

Lastna protokolirana tovarna ur v šviet.

Oglašujte v »Domovini«

Kdor ne bere, nič ne ve!

Knjige najbolj izobrazujejo človeka. Načitan človek se v svojem, četudi na videz nepomembnem poklicu bolje uveljavlja, kakor oni, ki mu knjig ni mar.

Kdor ne bere knjig, živi predrago in vrhu tega slabo življenje

V prostem času si v gostilnah in drugih javnih lokalih za težko prisluženi denar kupuje drago in dvomljivo zabavo.

Če bi žene navajale svoje može k branju zanimivih knjig, jim ne bi bilo treba preživljati bridkih ur, ko si može krajsajo čas ob vinu, žranju in čisto tudi v slabi družbi. Ob lepi, zanimivi knjigi bi mu bil skopo odmerjeni prosti čas še doma prekratek.

Može in vsi, ki ne najdete doma blagodejnega razvedrila, vzemite v roke knjigo »Lucifer« ali pa roman »V krempljih inkvizicije«, »Rdeča megla«, »Veliki inkvizitor«, »Tigrovi zobje«, »Onkraj pragozda«, »Hektorjev meč« ali katero koli spodaj navedenih knjig, na boste spoznali, da je doma najlepše življenje. Kaj vse si boste prihranili veste pa sami najbolj. Z našimi roman, ki so tako »apete vsebine, kakršnih v drugih knjigah ni, se tudi začetnik kaj lahko navadi branja knjig.

Kdor se navadi brati zanimive knjige, mu je vsak prosti čas, ki ga preživi ob knjigi, v srečo, izobrazbo in zabavo. Poleg telesnega odpočitka si okrenča tudi duha, ki mu širi obzorje na najprijetnejši način.

Olajšali smo družinam in vsem neimovitim slojem naba-vo najbolj zanimivih knjig z globokim znižanjem cen, da si jih bo mogel vsakdo nabaviti čim več. Opozorjamo pa, da veljajo znižane cene samo za Miklavžev in božični nakup. Od 1. januarja 1939 dalje pa bodo veljale zopet običajne prodajne cene.

Na razpolago so naslednje knjige:

1. Jean de la Hire: Lucifer, fantastični roman v šestih delih. 1924. 273 strani.
2. Maurice Leblanc: Tigrovi zobje. Iz francoščine prevedel F. J.-o. 1924. 217 strani.
3. Veridicus: Pater Kajetan. Roman po ustnih, pisanih in tiskanih virih. 1924. 187 strani.
4. James Oliver Corwood: Onkraj pragozda. Roman. 1925. 129 strani.
5. Gustave le Rouge: Misterija. Roman. 1925. 177 strani.
6. Jack London: Roman treh src. 1926. 433 strani.
7. Oevre Richter Frich: Rdeča megla. Roman. 1926. 108 strani.
8. Rene la Bruyere: Hektorjev meč. Roman. 1926. 80 str.
9. Zevacco: Papežinja Favsta. Roman 1927. 184 strani.
10. J. O. Corwood: Lov za ženo. Roman. 1927. 194 strani.
11. E. G. Seliger — Brat: Ugrabljeni milijoni. Roman ameriškega Jugoslovena. 1927. 291 strani.
12. Phillips Oppenheim: Milijonar brez denarja. Roman. 1927. 92 strani.
13. Zane Grey: Železna cesta. Roman. 1929. 219 strani.
14. Stanley Weyman: Rdeča kokarda. Roman iz velike revolucije. 1928. 233 strani.
15. Sinclair — Gluck: Zlati panter. Roman. 1928.
16. Michael Zevacco: V krempljih inkvizicije. Zgodovinski roman. 1929. 462 strani.
17. Marcel Priollet: Seržant Diavolo. Roman. 1929. 344 str.
18. Emerson Hough: Može. Roman. 1930. 210 str.
19. Donald Keynohoe: Gusar v oblakih. Letalski roman. 1930. 130 strani.
20. Artur Bernede: Belfegor. Pustolovski roman. 1930.
21. Staroslav: Gostilne v stari Ljubljani.
22. Melik: Do Bitolja in Ohrida.
23. Frank Heller: Blagovna velikega vojvode.

Globoko znižane cene knjigam so sledeče:

Posamezne knjige:

Broširane Din 10.—
Vezane Din 15.—

Skupina 5 knjig:

Broširane Din 40.—
Vezane Din 60.—
Izbira poljubna.

Skupina 10 knjig:

Broširane Din 60.—
Vezane Din 120.—
Izbira poljubna.

Upravništvu „Jutra“

v Ljubljani

Podpisani naročam sledeče knjige:
(navedite samo številke knjig)

.....
.....

Din

Vam obenem nakažem po poštni položnici, na poštni ček, račun v Ljubljani, št. 11842.

Knjige pošljite na naslov:

.....